ULUSLARARASI KOMÜNİST HAREKETİN BELGELERİ: 3

A. Sobolev - H. Minc

POLİTİK BİR ÖRGÜTLENME BİÇİMİ OLARAK

HALK DEMOKRASİSİ

DÖNÜŞÜM
YAYINLARI

POLİTİK BİR ÖRGÜTLENME BİÇİMİ OLARAK

HALK DEMOKRASİSİ

Bu kitap Avusturya KP teorik yayın organı "Amaç ve Yol"un 1/1952 ve 4/1950 sayılarından A. Sobolev - "Die Volksdemokratie als eine politische Organisations form der Gesellschaft" ve Hilary Minc - "Einige Probleme der Volksdemokratie Im Lichte der Lehre Lenin und Stalins von der Diktatur des Proletariats" adlı yazılardan ve "Politik Ekonomi Pers Kitabı" (1954) 2. Cildinin ilgili bölümünden Almancadan dilimize çevrilmiştir.

1. Basım: Haziran 1991
Dönüşüm Yayınları: 9
Uluslararası Komünist
Hareketin Belgeleri: 3

Dizgi: DTR Ajans
Baskı: Teknografik Matbaacılık A.Ş.

DÖNÜŞÜM YAYINLARI
Alemdar Mah. Hamam Sok. 2/6
Cağaloğlu-İST.
Tlf: 528 03 41

POLİTİK BİR ÖRGÜTLENME
BİÇİMİ OLARAK

HALK DEMOKRASİSİ

Çeviren
İsmail YARKIN

İÇİNDEKİLER

I

TOPLUMUN POLİTİK BİR ÖRGÜTLENME BİÇİMİ OLARAK HALK DEMOKRASİSİ..... 11

—Halk Demokrasisinin Ortaya Çıkışı..... 12
—Halk Demokrasisi Devrimi..... 14
—Halk Demokrasisinin İkinci Gelişme Aşaması..... 19
—Sovyetler Birliği'nde Sosyalist İnşanm Deneyimlerinin Önemi..... 23
—Kapitalist Ülkelerde Mücadele Perspektifleri..... 26
—Sömürge ve Bağımlı Ülkelerde Halk Demokrasisi..... 31

II

Lenin ve Stalin'in Proletarya Diktatörlüğü Öğretisi Işığında HALK DEMOKRASİSİNİN BAZI SORUNLARI..... 37

III

POLİTİK EKONOMİ DERS KİTABI - Cilt 2 (Parçalar)..... 57
C-Halk Demokrasisi Ülkelerinde Sosyalizmin İnşası... 59

—Avrupa Halk Demokrasisi Ülkelerinin İktisadi Düzeni..... 59
—Demokratik Halk Devriminin Ön Koşulları..... 59
—Demokratik Halk Devriminin Özü..... 61
—İktisadi Biçimler ve Sınıflar..... 64
—Sosyalist Sanayileşme..... 70
—Tarımın Sosyalist Dönüştürülmesi..... 74
—Emekçilerin Maddi Refah Düzeylerinin ve Kültürlerinin Yükseltilmesi..... 78
—Kısa Özet..... 81

ÇİN HALK CUMHURİYETİ'NDE İKTİSADİ DÜZEN

—Çin Halk Devriminin Ekonomik Ön Koşulları..... 83
—Çin Devriminin Karakteri..... 85
—Tarımdaki Devrimci Dönüşümler. Sosyalist Ulusallaştırma..... 88
—Üretim Araçları Üzerindeki Mülkiyet Biçimleri Ve Çin Halk Cumhuriyeti'nde Toplumun Sınıfsal Yapısı..... 90
—Çin'in Sosyalist Sanayileşmesinin Yolları..... 98
—Tarımın Tedrici Sosyalist Dönüşümü..... 102
—Kısa Özet..... 110

ÖNSÖZ YERİNE

"Politik Bir Örgütlenme Biçimi Olarak HALK DEMOKRASİSİ" adlı bu kitap üç bölümden oluşmaktadır. Birinci ve İkinci bölümdeki yazılar Avusturya Komünist Partisi'nin teorik yayın organı "Amaç ve Yol"un 1/1952 ve 4/1950 sayılarından çevrilmiş ve Komünist hareket içinde o dönemde tartışılan sorunlara genel yaklaşımı belgeleyen, daha henüz revizyonist yozlaşmaya girilmeden kaleme alınan yazılardır.

Üçüncü bölümde yayınladığımız yazı ise Stalin döneminde kaleme alınmış ve Stalin'in de tartışmalara katıldığı "Politik Ekonomi Ders Kitabı"nın İkinci Cildinin "Halk Demokrasisi Ülkelerinde Sosyalizmin İnşası", "Çin Halk Cumhuriyeti'nde İktisadi Düzen" başlıklı bölümlerdir. Bu tartışmalarda Stalin'in tavrı "Sovyetler Birliği'nde Sosyalist Ekonominin Sorunları" başlıklı yazıdadır. Yayınladığımız bölüm sözkonusu kitabın 1954 tarihli —yani henüz revizyonistlerce "gözden geçirilmemiş"— Almanca baskısından çevrilmiştir.

Her üç bölümde "Burjuva—Demokratik Devrimin Proleter Devrime Dönüşmesi" adlı kitabımızla birlikte, sorunun bilimsel tartışmasına katkıda bulunacak yazılardır. Sorunla ilgili olarak Dimitrov'un BKP 5. Kongresine sunduğu Raporun ilgili bölümlerini, Mao Zedung'un "Yeni Demokrasi", "Halkın Demokratik Diktatörlüğü Üzerine", "Komünist Çıkarken" gibi yazıları da incelenmesi yararlı olacaktır.

Dönüşüm Yayınları

I

TOPLUMUN POLİTİK BİRÖRGÜTLENME BİÇİMİ OLARAK

HALK DEMOKRASİSİ

A.SOBOLEV

TOPLUMUN POLİTİK BİR ÖRGÜTLENME BİÇİMİ OLARAK HALK DEMOKRASİSİ

Marksizm-Leninizm, kendini geliştiren, mükemmelleştiren ve yeni deneyimler, yeni tanımlamalar ve vargılarla zenginleştiren yaratıcı bir bilimdir. *Lenin* ve *Stalin* Marksizmi işçi sınıfının somut görevlerinin çözümünde yaratıcı bir şekilde kullanma gereğini defalarca vurgulamışlar, her türden dogmatizme, teoride her türden kitabî akıldaneliğe, politikada her türlü şablona karşı kararlı bir biçimde mücadele etmişlerdir.

Kapitalizmden komünizme geçiş biçimlerinin çeşitliliği Marksist-Leninist tezi, işçi sınıfının kurtuluş mücadelesinde son derece büyük önem kazanmaktadır.

Lenin şöyle yazmıştı: "Marx devrim biçimleri, hareket tarzları ve yöntemleri bağlamında ne kendisinin ne de sosyalist devrimin gelecekteki önderlerinin elini kolunu bağlamamıştır, çünkü o, o zaman hangi yeni problemler yığının gündeme geleceğini, devrimin akışı içinde tüm durumun nasıl değişeceğini ve devrimin akışı içinde ne kadar sıkça ve güçlü bir biçimde değişeceğini mükemmelen kavramıştır." (Aynî Vergi Üzerine", Ağustos 1921.)

Lenin ve *Stalin*, kapitalizmden sosyalizme geçişin biçimleri, yöntemleri, hareket tarzı ve hızının değişik somut tarihsel koşullarda değişik türde olabileceğine ve olacağına dikkat çekmişlerdir. *Lenin* bu bağlamda şunları açıklamıştır:

> "Tüm uluslar sosyalizme ulaşacaktır, bu kaçınılmazdır, ama tümü aynı biçimde değil; her biri demokrasinin şu ya da bu biçimine, proletarya diktatörlüğünün şu ya da bu çeşidine, toplumsal yaşamın çeşitli yönlerinin sosyalist dönüşümünün şu ya da bu hızına kendi özelliğini katacaktır." (Toplu Eserler, cilt 23.)

Sovyet ülkesinin işçi sınıfının devrimci yaratıcı faaliyeti, proletarya diktatörlüğünün devlet biçimi olarak *Sovyetleri* ortaya çıkardı. *Lenin* ve *Stalin* Sovyetlerin muazzam uluslararası önemini olduğu kadar proletarya diktatörlüğünün bu daha üst ve devrimci devlet iktidarının tüm diğer biçimleriyle karşılaştırıldığında en mükemmel biçimi olduğunu ortaya koymuşlardır. Ama onlar aym zamanda proletarya diktatörlüğünün başka devlet biçimlerinin de olanaklı olduğuna işaret etmişlerdir.

Stalin SBKP(B) 6. Parti Kongresinde, "Sovyetler, işçi sınıfının iktidar mücadelesinin amaca en uygun örgüt biçimidir, ancak Sovyetler devrimci bir örgütün biricik tipi değildir" demiştir.

HALK DEMOKRASİSİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

Bir dizi Orta ve Güney Avrupa ülkesinin halk demokrasisi rejimi, halk iktidarının devlet örgütünün yeni bir tipini cisimlendirmektedir. Halk demokrasisi devletleri örneği, *Lenin* ve *Stalin*'in kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde çeşitli politik biçimlerin esas özü olarak proletarya diktatörlüğünün uluslararası önemi üzerine teorik tezlerinin doğruluğunu kamtlamaktadır. *Stalin*, Orta ve Güneydoğu Avrupa'daki halk demokrasisi ülkelerinin rejiminin *proletarya diktatörlüğünün fonksiyonlarını yerine getirdiğini* ve halk demokrasisi devletinin *proletarya diktatörlüğünün bir biçimini* teşkil ettiğini öğretmektedir.

Toplumun yeni bir politik örgütlenme biçimi olarak halk demokrasisi, öncelikle Sovyetler Birliği'nin varlığı, kapitalizmin genel bunalımımn daha da keskinleşmesi, emperyalizmin tüm çelişkilerinin keskinleşmesi, kapitalist ülkelerde işçi hareketinin artması, sömürge ve bağımlı ülkelerde ulusal kurtuluş hareketinin güçlenmesi ve uluslararası güçler dengesinde sosyalizm lehine esaslı bir değişikliğin ortaya koyduğu somut tarihsel koşullar altında oluşmuştur.

Sovyetler Birliği'nin halk demokrasisinin oluşmasındaki tayin edici *rolü* şu noktalardadır:

Birincisi: Büyük Sosyalist Ekim Devrimi dünyayı iki sisteme bölmüştü. Kapitalizme kendini bir daha toparlayamayacağı ölümcül darbeyi vurmuş ve böylelikle yıkılış çağını açmıştı.

İkincisi: Sosyalist Ekim Devrimi tarafından yaratılan sistemin durmaksızın gelişmesi ve sağlamlaşması, emperyalizmin temellerini daha da fazla sarsmıştır. SSCB'de sosyalist inşa, dünya kapitalizmine karşı yeni, kudretli bir darbeydi.

Üçüncüsü: Sovyetler Birliği'nin İkinci Dünya Savaşındaki zaferi, saldırgan devletlerin —Almanya, Japonya ve İtalya— ezilmesi, kapitalizme muazzam bir darbe daha indirmiştir. Emperyalist sistem İkinci Dünya Savaşından savaş öncesinde olduğundan çok daha zayıf çıkmış, buna karşılık sosyalist sistem, Sovyetler Birliği faşizme karşı savaşın ana yükünü taşımak zorunda kalmış olmasına karşın, karşılaştırılamayacak derecede güçlü çıkmıştır. Uluslararası güç ilişkisi, sosyalizm lehine, kapitalizm aleyhine değişmiştir. Tüm bunlar, Avrupa ve Asya'daki halk kitlelerinin mücadelesi ve zaferi için daha uygun koşulların yaratılmış olması demektir.

O halde halk iktidarının yeni bir devlet biçimi olarak halk demokrasisinin oluşması ve bir dizi Avrupa ve Asya ülkesinde zafer kazanması; Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, SSCB'de sosyalizmin kurulması ve faşist işgalcileri yokeden ve Avrupa ve Asya halklarını Hitler ve Japon saldırganlarının boyunduruğundan kurtaran Sovyet halkının kahramanlıkları sayesinde hazırlanmıştır.

Hitler Almanyası ve emperyalist Japonya paramparça edildikten sonra, anti-faşist, anti-emperyalist kurtuluş savaşının zorlu okulunda çelikleşen bir çok ülkenin halk kitleleri; kaderlerini artık gericilerin ellerine bırakmak istemediler — eskisi gibi yaşamayı kabul etmediler. Ve gerici

sınıflar, artık bu ülkeleri eski biçimde yönetecek güçte değillerdi; durumları sarsılmış ve zayıflamıştı. Ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için işçi sımfının, kapitalist ülkelerin ve sömürge halklarının tüm emekçilerinin yeni bir kurtuluş hareketi dalgası kabardı; halk demokrasisini kurma mücadelesi işte böyle başladı.

Halk demokrasisinin kurulması ve gelişmesi, somut-tarihsel ele alınmak zorundadır, çünkü halk demokrasisi çeşitli aşamalardan geçmekte, ve her yeni aşamayla sınıfsal içeriği değişmektedir.

Tarınısal, anti-feodal ve anti-emperyalist devrim, birinci aşamayı oluşturur. Bunun akışı içinde, içeriği bakımından işçi sınıfının öncü rolü altında işçi sınıfının ve köylülüğün bir tür diktatörlüğünü temsil eden devrimci bir devlet iktidarının organı olarak halk demokrasisi oluşur. Bu devlet iktidarının karakteristik özelliği, sivri ucunun emperyalizme ve faşizme karşı yönelmiş olmasıdır.

İkinci aşama, işçi sınıfı diktatörlüğünün halk demokrasisi biçiminde kurulması ve sosyalist inşa ile nitelendirilir.

HALK DEMOKRASİSİ DEVRİMİ

Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkelerinde halk demokrasisi, Alman faşist boyunduruğundan kurtulma sonucunda ve işçi sınıfı ve tüm emekçilerin emperyalist gericiliğin güçlerine karşı kahramanca mücadelesinin sonucu olarak, demokrasi mücadelesi içinde oluşmuştur. *Sovyetler Birliği* kazandığı başarılarda bu ülkelerde halk demokrasisinin zaferi için koşulları yaratmış ve böylece bu ülkelerin emekçilerinin eski rejimi yıkmaları ve yeni bir toplum düzeni kurmalarına yardım etmiştir.

Bu yardım nelerden oluşmuştur?

Birincisi: Sovyet ordusu Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkelerini faşist kölelikten kurtarmıştır.

İkincisi: Sovyetler Birliği Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkelerine yönelik bir İngiliz-Amerikan işgali planlarını boşa çıkarmış ve böylece bunları yeniden emperyalist boyunduruk altına girmekten kurtarmıştır.

Üçüncüsü: Sovyet ordusu Hitler Almanya'sının bağlaşıklarını —Romen, Macar ve Bulgar faşist gericiliğinin askeri güçlerini— tahrip etmiş ve böylece doğal ki bu ülkelerde halk demokrasisinin zaferini kolaylaştırmıştır. Bu ülkelerdeki Sovyet birliklerinin varlığı, gerici güçlerin bir içsavaş başlatmalarını engellemiştir.

Dördüncüsü: Sovyetler Birliği halk demokrasisi ülkelerine muazzam moral ve politik destek vermiş ve onların uluslararası durumunun sağlamlaşmasına katkıda bulunmuştur. Yapılan ekonomik yardım da büyük önem taşımaktaydı. Sovyetler Birliği halk demokrasisi ülkelerine sanayi için makineler ve hammaddeler ve halk için gıda maddeleri vb. göndererek yardım etmiştir.

Ve nihayet beşincisi: Sovyetler Birliği bu ülkelerin emekçilerine sosyal dönüşümler alanındaki zengin deneyimiyle yardım etmiştir ve etmektedir.

Halk demokrasisinin ortaya çıkışı için *dış* tarihsel koşullar bunlardır. Şimdi de çeşitli ülkelerde halk demokrasisinin zaferini sağlayan iç olaylara bakalım.

Avrupa'yı işgal eden Alman faşistleri halkların bağımsızlığını ellerinden almış, işletme ve fabrikalarda angarya çalışma yükümlülüğü getirmiş, kölecilik koşullarını yerleştirmiş ve tüm halkların fiziki olarak yokedilmesine başlamışlardı. Hitler faşist saldırganlığının yarattığı durumda, faşistlerce boyunduruk altına alınan ülkelerdeki işçi sınıfına yeni görevler düşmekteydi. Bu ülkelerdeki emekçilerin mücadelesinin temel içeriği ulusal kurtuluş, faşizmin yokedilmesi, faşistlerce getirilen yeni kölelik ve serfliğin ortadan kaldırılmasıydı. Faşizm, boyunduruk altındaki bu ülkelerin tarihsel gelişmelerinin yolu üzerindeki esas engel haline gelmişti. Orta ve Güneydoğu Avrupa

halkları için faşizm yıkılmadan ileriye doğru bir gelişme olamazdı. Bu yüzden faşizmin ezilmesi, bu dönemin en önemli stratejik göreviydi.

Faşist Hitler işgalcilerine karşı, özgürlük ve ulusal bağımsızlık için mücadele, Alman faşist işgalcilerine dayanan yerli faşistlere karşı, yerli büyük toprak sahiplerine ve büyük burjuvaziye karşı genel-demokratik mücadeleyle birleşiyordu.

Bu mücadele tarihsel önemi ve içeriği bakımından Alman faşizmi tarafından emperyalist uşaklaştırılmaya karşı, büyük burjuvaziye karşı yönelen ve gerçekte burjuva-demokratik devrimler tipine giren bir *demokratik halk devrimiydi.* Ancak bu devrim, alışılmış burjuva-demokratik devrimlerle karşılaştırıldığında, faşizme karşı yöneldiği ve açıkça belirgin bir anti-emperyalist karakter taşıdığı için daha geniştir ve onun (alışılmış burjuva-demokratik devrimlerin-ÇN) çerçevesini aşmaktadır.

Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkeleri işçi sınıfı, bu dönemde, komünist ve işçi partileri önderliğinde verdiği mücadeleyle emperyalist boyunduruğun ve feodal artıkların ortadan kaldırılmasını sağladı.

Güçlerin gruplaşması da devrimin niteliğine uygundu. Anti-faşist mücadelenin öncüsü işçi sınıfıydı ve ancak o olabilirdi, çünkü başka hiçbir sınıf halk kitlelerini faşizme karşı saldırıya kaldıramazdı. İşçi sınıfının başında mücadele deneyimine sahip, halka sadakatle bağlı komünist partileri bulunmaktaydı.

İşçi sınıfı köylülüğü, aydınları, kent küçük-burjuvazisini ve orta burjuvazinin bir kısmını dahil ederek güçlü bir *anti-faşist koalisyon* yarattı.

İşçi sınıfının inisiyatifi ve önderliği altında, anti-faşist hareket sürecinde, onun (işçi sınıfının-ÇN) köylülükle sağlam, giderek yayılan ve sağlamlaşan mücadele ittifakı oluştu.

Aynı dönemde sömürücü sınıf içinde bir bölünme meydana geliyordu. Bir bölüm —büyük toprak sahipleri ve büyük

burjuvazi— Alman faşistlerinin tarafına geçti, diğer bir bölüm, yani orta burjuvazinin bir bölümü, anti-faşist koalisyona katıldı.

Halk demokrasisinin kurulması, büyük toprak sahipleri ve büyük burjuvazinin iktidarının yokedilmesi ve iktidarın, başında işçi sınıfı bulunan halkın eline geçmesi anlamına geliyordu. Bu devlet iktidarı, içeriği açısından *proletarya ve köylülüğün bir tür demokratik diktatörlüğünü oluşturuyordu; ancak özelliği, onun anti-faşist mücadeleden çıkmasından ve faşizme karşı yönelmesinden meydana geliyordu.* Halk demokrasisinin oluşum anından itibaren, başında komünist partiler bulunan işçi sınıfı onun önder ve yol gösterici gücüydü. Bu, bu devlet iktidarına devrimci içerik kazandırıyor ve devamen halk demokrasisi ülkelerinin sosyalist gelişme kanalına girmelerini güvenceliyordu.

Tüm bu olgular yalnızca Sovyetler Birliği'nin halk demokrasisinin oluşmasında oynadığı belirleyici rolü açıklamakla kalmamakta, aynı zamanda sözde dıştan bir müdahaleye ilişkin İngiliz-Amerikan karalamasını da kesin olarak çürütmektedir.

Mücadelenin anti-emperyalist, anti-feodal aşamasının tahlilinde, tarım ülkeleri (Romanya, Arnavutluk, vb.) ve sınai bakımdan görece gelişmiş ülkeler (Çekoslovakya) arasında varolan fark dikkate alınmak zorundadır. Gerçi bu fark, bu ülkelerin her birindeki olayların gelişmesinde belirli özgünlüklere neden olmuştur, ancak hepsinde ortak olan anti-emperyalist, anti-feodal içeriği değiştirmemiştir.

Faşizmin ezilmesi ve halk demokrasisinin kurulmasından sonra, Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkeleri işçi sınıfının önüne, feodal kalıntıları ortadan kaldırma, yani burjuva demokratik devrimi tamamlama görevi çıkmıştır.

Bu devrimin görevleri, birinci dönemde başarıyla çözülmüştür: Toprak reformu yapılmış, feodal-serflik çağının kalıntıları yokedilmiş ve varolduğu yerde monarşi kaldırılmıştır. Avrupa'nın halk demokrasisi ülkelerinde,

feodal artıkların yokedilmesi için bir yıl ya da bir yıldan biraz daha fazla zaman gerekmişti. Faşizmin yokedilmesi, büyük burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin devrilmesi ve toprağın köylülere verilmesi, Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkelerinde işçi sınıfının önder ve yol gösterici rolünün güçlenmesine etkide bulunmuştur. Stalin'in öğrettiği gibi, işçi sınıfının önder rolü, proletarya diktatörlüğünün nüvesi, proletarya diktatörlüğüne geçiş basamağıdır. Böylelikle yeni bir aşamaya, sosyalist devrim aşamasına geçiş olanağı yaratılmıştır.

Halkın kazanımlarını savunmak ve sağlamlaştırabilmek için burjuvaziye kesin bir politik yenilgi hazırlanması gerekiyordu. Kendi parti örgütlerine, basınına ve halk ekonomisinde, hükümette, yasama organlarında ve devlet aygıtında yönetici mevkilerde kendi temsilcilerine sahip olan burjuvazi, uluslararası emperyalist güçlerin desteğiyle, halk demokrasisinin yıkılması için mücadele ediyordu. Halk demokrasisi devletinin aldığı bütün ekonomik tedbirleri sabote ediyor, peş peşe karşı-devrimci komplolar düzenliyor ve saptırıcı ve yıkıcı gruplar oluşturuyordu.

Bu uzun süreli, gerilim dolu mücadelenin akışı içinde halk demokrasisi ülkelerinin işçi sınıfı, burjuvazinin ihanetini açığa çıkaracak, burjuva önderlerin vatan haini yıkıcı ve casusluk faaliyetlerini ortaya çıkaracak, burjuvaziyi politik bakımdan izole edecek, köylülükle ittifakı sağlamlaştıracak, burjuvaziye bu temel üzerinde tayin edici yenilgiyi tattıracak ve onu kesin olarak iktidar dışı bırakacak güce sahipti.

İşçi sınıfının güçleri, bilinci ve örgütlülüğü geliştiği ölçüde, işçi sınıfının emekçi köylülükle ittifakı sağlamlaştığı ölçüde, halk demokrasisi devrimi sosyalist devrime doğru gelişmeye başladı. Gelişme süreci kısmen uzun bir zaman dilimi gerektirdi; sosyalist devrimin görevleri, politik alanda daha 1947-1948 yıllarında kesin olarak çözülmüştü. Bu gelişme, işçi sınıfının köylülükle ittifak içinde hegemonyası

ve halk demokrasisi sisteminde komünist ve işçi partilerinin önder ve yol gösterici rolü yoluyla güvenceye alınmıştı.

HALK DEMOKRASİSİNİN İKİNCİ GELİŞME AŞAMASI

Avrupa'nın halk demokrasisi ülkelerinde *sosyalist devrim*, son derece elverişli koşullarda, yani sosyalizmin lehine, kapitalizmin aleyhine bir temel güç değişikliği durumunda cereyan etti.

Halk demokrasisi ülkelerinde sosyalist devrim, komünist ve işçi partileri önderliğinde, alttan geniş bir halk hareketi olarak, devlet aygıtının işçi sınıfının elinde bulunan bölümlerinin desteğiyle gerçekleşti. Gericiliğe karşı bu gerilim dolu mücadelenin akışı içinde eski, burjuva devlet aygıtı adım adım yıkıldı ve yeni, demokratik bir *halk devleti aygıtı* yaratıldı.

Sanayiin, bankaların, demiryollarının vb. *milli-leştirilmesiyle*, kentte kapitalistlerin ekonomik iktidarı kırıldı ve ülke içinde gericiliğin maddi temeli tasfiye edildi. Halk demokrasisi devletleri halk ekonomisinin bütün yönetici mevkilerini —fabrikaları, işletmeleri, bankaları, demir-yollarını, dış ticareti vb.— kendi ellerinde topladılar.

Sosyalist devrimin zaferi için mücadelenin son derece önemli bir bölümü, *işçi hareketi içindeki burjuva ajanlıklarının ezilmesiydi*. Burjuvazi sağ-sosyalistlere büyük umutlar bağlamıştı. İşçi hareketinin bölünmesinin ve işçi hareketi içinde bir burjuva ajanlığının varlığının işçi sınıfını zayıflattığı ortadadır. Halk demokrasisi ülkelerinin komünist ve işçi partileri sağ-sosyalistlerin ideolojik pozisyonlarını yerle bir ettiler, sosyal-demokrat partilerin sade üyelerini ve bunların sol önderlerini kendilerine çektiler, işçi hareketinin bölünmüşlüğünü aştılar ve Marksist-Leninist temel üzerinde işçi sınfının birlik partilerini yarattılar. Yekpare işçi partilerinin yaratılması işçi sınıfının öncü rolünü güçlendirdi ve proletarya diktatörlüğünün genişletilmesini ve sağlamlaştırılmasını teşvik etti.

Esaslı politik ve ekonomik dönüşüm sonucunda Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkelerinde halk demokrasisi, gelişmesinin *ikinci aşamasına,* proletarya diktatörlüğü ve sosyalist inşa aşamasına girdi.

Marksizm-Leninizm, geçiş aşamasının sınıfsal içeriğinin proletarya diktatörlüğünden oluştuğunu öğretmektedir. Marksizm-Leninizmin ustaları, geçiş aşamasında proletarya diktatörlüğünün zorunlu olduğuna işaret ederler, ancak onlar aynı zamanda proleter devlet iktidarının çeşitli biçimlerinin olanaklılığını da vurgularlar.

> Lenin, "Kapitalizmden sosyalizme geçiş, elbette ki bir yığın ve çeşitli politik biçimler ortaya çıkaracaktır, ancak bu arada esas olan mutlaka bir tek şey olacaktır: *proletarya diktatörlüğü"* diye yazar. (Devlet ve Devrim".)

Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkelerindeki halk demokrasisi rejimi, içeriği bakımından proletarya diktatörlüğünün bir devlet biçimini, *gelişmesinin birinci aşamasında bulunan bir sosyalist devleti* teşkil eder.

Bu aşamada esas görev, yıkılan sınıfların direncini kırmak, emperyalist saldırganların hücumlarına karşı ülke savunmasını örgütlemek, tüm ülkelerin işçileriyle ilişkileri ve öncelikle muzaffer sosyalizmin ülkesiyle, Sovyetler Birliği'yle dostluğu pekiştirmek, halk ekonomisini geliştirmek, işçi sınıfının kent ve kırdaki tüm emekçilerle ittifakını derinleştirmek, kitleleri sosyalist inşaya katmak ve kapitalist unsurların ortadan kaldırılmasının koşullarını yaratmaktır.

Halk demokrasisi devleti, gelişmesinin birinci aşamasında bulunan sosyalist bir devletin bütün fonksiyonlarını yerine getirmektedir. Halk demokrasisi rejimi, sosyalist inşanın en önemli aracıdır.

Sovyetler Birliği'nin kapitalist unsurları altetme ve sömürücü sınıfları ortadan kaldırma konusundaki deneyimi, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin zaferi için verilen

mücadelenin tümünün deneyimi, halk demokrasisi ülkeleri açısından çok büyük öneme sahiptir.

Stalin Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ni devrimci uyanıklık üzerine, düşmanlara ve fesatçılara karşı ve kapitalist dış ülkelerin, kendi saflarına sızan ajanlarına karşı mücadele yöntemleri üzerine direktifleriyle silahlandırmıştır. *Stalin*'in bu direktifleri, kardeş komünist partiler için paha biçilmez bir yardım anlamına gelmektedir.

Sovyetler Birliği tarafından sağlanan ekonomik ve bilimsel-teknik yardım, Orta ve Güneydoğu Avrupa halk demokrasisi ülkelerinde yeni bir toplum düzeninin yaratılması için son derecede büyük önem taşımaktadır.

Sovyetler Birliği, dış fonksiyonlarının yerine getirilmesinde de halk demokrasisi devletine büyük yardımda bulunmaktadır. Sovyetler Birliği, emperyalistlerin halk demokrasisi ülkeleri üzerindeki ekonomik baskısını felce uğratan, ABD ve İngiltere egemen çevrelerinin bu ülkelere karşı giriştikleri politik ve diplomatik entrikaları göğüsleyen ve uluslararası gericiliğin işgal planlarını boşa çıkaran güçtür.

Halk demokrasisi rejiminin proletarya diktatörlüğünün fonksiyonlarını yerine getirmesini sağlayan koşullar, işte bunlardır.

Halk demokrasisi ülkelerinin politik yaşamı için karakteristik olan, *birçok partinin varlığıdır*. Arnavutluk istisna olmak üzere Avrupa'nın tüm halk demokrasisi ülkelerinde, emekçilerin —bir değil— iki ya da daha fazla partisi yeni yaşamın inşasına katılmaktadır. Bu ülkelerin hükümetleri, birçok parti ya da toplumsal-politik örgütlerin temsilcilerinden oluşmaktadır. Deneyim, halk demokrasisi rejiminin proletarya diktatörlüğünün fonksiyonlarını, birçok politik partinin varlığı durumunda da yerine getirebileceğinin, ancak burada mutlak şart olan koşulun, işçi sınıfının öncüsü olarak komünist partisinin devleti yönetmesi ve yönlendirmesi olduğunu göstermektedir. O (komünist partisi-

ÇN) emekçilerin diğer partilerine önderlik etmekte; onlar üzerinde etkide bulunmakta ve onları sosyalizm yörüngesine sokmaktadır.

Avrupa'mn halk demokrasisi ülkeleri sosyalist inşa dönemine girmişlerdir ve *ekonomileri geçiş karakteri taşımaktadır.*

Halk demokrasisi ülkelerinde öncelikle *üç* mülkiyet biçimi vardır: üretim araçları üzerinde sosyalist mülkiyet (halkın ortak malı); özü itibariyle sosyalist olan kooperatif mülkiyet; üretim araçları üzerinde özel mülkiyet, ki bu iki tiptedir: Emekçi köylülüğün, el zanaatçılarının ve serbest iş sahiplerinin kişisel çalışmalarına dayanan mülkiyet ve sömürüye dayanan kapitalist özel mülkiyet.

Birçok mülkiyet biçiminin var olması, halk ekonomisinde çeşitli sosyo-ekonomik formasyonların varlığını gerektirmektedir. Bu ülkelerin her birinde üç temel sosyo,ekonomik formasyon vardır: Sosyalist (formasyon-ÇN), küçük meta ekonomisi ve kapitalist formasyon. Sosyalist sektör sanayide egemen ve halk ekonomisinde yönetici, öncü haline gelmiştir. Nihayet geçiş döneminin özellikle önemli karakteristik özelliklerinden biri de, halk demokrasisi ülkelerinde hâlâ sömürücülerin (burjuvazi ve Kulaklar) varlığı, insanın insan tarafından sömürülmesinin henüz ortadan kaldırılmamış olmasıdır.

Avrupa'nın halk demokrasisi ülkelerinin sosyo-ekonomik yapısı, temelde, Sovyetler Birliği'nin geçiş dönemindeki sosyo-ekonomik yapısıyla belirli bir benzerliğe sahiptir. Halk demokrasisi ülkeleri şu sırada Sovyetler Birliği'nin yirmili yıllardaki Yeni Ekonomik Politika dönemini yaşamaktadırlar, ancak farklı, daha elverişli tarihsel koşullar altında.

SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE SOSYALİST İNŞANIN DENEYİMLERİNİN ÖNEMİ

Halk demokrasisi ülkelerinde sosyalist inşanın yolu sorunu bağlamında keskin bir mücadele gelişti. Sosyalist inşayı başarısızlığa uğratmak isteyen burjuva milliyetçileri ve sağ oportünistler, işçi sınıfı diktatörlüğünün önemini ve komünist ve işçi partilerinin sosyalizm mücadelesindeki rolünü reddediyor ve sınıf mücadelesinin sönmesi görüşünü savunuyorlardı.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve bizzat *Stalin*, halk demokrasisi ülkelerinin komünist ve işçi partilerinin halk demokrasisi rejiminin sımfsal içeriğini ve sosyalizme geçişin yasalarını tanımalarında ve belirlemelerinde yardımcı oldular. Komünist ve işçi partileri SBKP(B)'nin yardımından destek alarak ve Marksizm-Leninizmin ustalarının dahice eserlerini değerlendirerek, Bolşevizmin deneyimlerini yaratıcı bir biçimde kendi malları haline getirdiler ve sağ-oportünistleri ve burjuva milliyetçilerini altettiler. Sağ oportünistlere ve burjuva milliyetçilerine karşı mücadelenin akışı içinde, Marksizm-Leninizmin ustaları tarafından keşfedilen ve *SSCB'de sosyalist inşanın deneyimleriyle pekiştirilen, kapitalizmden sosyalizme geçişin yasalarının halk demokrasisi ülkeleri için de geçerli olduğu* kanıtlandı.

Sosyalizmi inşanm vazgeçilmez koşulu da, şu ya da bu devlet biçimi halinde proletarya diktatörlüğünün kurulmasıdır, çünkü yalnızca iktidarda bulunan işçi sınıfı, eski kapitalist devleti yıkma ve bir sosyalist devlet kurma yetkinliğindedir.

Marksizm-Leninizmin öğrettiği —ve Bolşevizmin deneyiminin de doğruladığı— gibi, sosyalist inşa keskin sınıf mücadelesi içinde gerçekleşir, çünkü burjuvazi, gönüllü olarak sahneden çekilmek istemez. Tüm halk demokrasisi ülkelerinde, Amerikan-İngiliz emperyalistleri tarafından cesaretlendirilen ve desteklenen eski sömürücüler, bir

zamanlar sahip oldukları egemenliği yeniden oluşturmaya çalışmaktadırlar. Onlar bunun için her araca başvuruyorlar. Ancak halk demokrasisi rejimi, burjuvazinin direncini kırmayı, karşı-devrimci komploları açığa çıkarmayı ve casusluk ve sabotaj gruplarını altetmeyi bilmektedir. Halk demokrasisi rejimi, burjuva ideolojisine karşı kararlı bir mücadele yürütmektedir.

Halk demokrasisi ülkelerinin en önemli gelişme koşullarından biri, *halk ekonomisinin planlanmasıdır.* Sosyalist ekonomik temelin inşası, Avrupa'nın halk demokrasisi ülkelerinde gerçekleştirilmekte olan planların esas ekonomik görevidir. Bu ülkelerin komünist ve işçi partileri, bu görevin yerine getirilmesinde Marksizm-Leninizme ve SBKP(B)'nin deneyimine dayanmaktadırlar. Dikkatlerini, sosyalizmin maddi temeli olarak sosyalist bir sanayiin yaratılmasma ve öncelikle de üretim araçları üreten ağır sanayiin geliştirilmesine yoğunlaştırmaktadırlar.

Marksizm-Leninizm, *tarımda sosyalist dönüşüm* olmadan sosyalist inşa görevinin çözülemeyeceğini öğretmektedir. Halk demokrasisi ülkelerinin komünist ve işçi partileri köylülüğü biricik doğru yola — tarımın kooperatifleştirilmesi yoluna yöneltmektedirler. Ancak onlar aşırı aceleciliğe karşı uyarıda bulunmakta ve tarımın kooperatifleştirilmesiyle uğraşan tüm toplumsal örgütlerden, köylülerin kooperatiflere girmesinde gönüllülük ilkesine sıkı sıkıya uymalarını ve somut koşulları dikkate almalarını talep etmektedirler.

Halk demokrasisinin kurulması, sömürücü egemenliğin yokedilmesi ve sanayinin ve tarımın gelişmesinde kazanılan önemli başarılar, emekçilerin durumunu temelden değiştirmiştir. Sanayiin ulusallaştırılması sayesinde devletin üstlendiği işletmelerde işçilerin sömürülmesi ortadan kaldırılmıştır. İşsizlik tamamen aşılmıştır. Toprak reformu ve devletçe sağlanan kapsamlı yardım, köylülüğün kır burjuvazisi tarafından sömürülmesini kısıtlamış ve köylü

yaşamında bir iyileşmeye yolaçmıştır. Paranın sağlamlaştırılması ve sanayi ve tarımda üretimin artırılması, işçilerin, köylülerin ve emekçi aydınların yaşam düzeyinin önemli ölçüde yükseltilmesi olanağım sağlamıştır.

Sosyalist inşanın öncü kurmayı, ancak Marksist-Leninist bir parti olabilir. Böyle mücadele içinde çelikleşmiş bir parti olmaksızın, işçi sınıfı korunmasız kalır, sınıf düşmanına karşı direnç gösteremez ve sosyalist inşa görevinin üstesinden gelemez. Halk demokrasisi ülkelerindeki komünist ve işçi partileri, sosyalizmin inşasını yönlendiren Marksist-Leninist partiler, yeni tipte partiler olarak sağlamlaşmakta ve gelişmektedirler.

Halk demokrasisi ülkelerinin sosyalizme doğru gelişmesinin belirleyici bir koşulu, *Sovyetler Birliği ile dostuktur*. Bunun açıklanması ve proleter enternasyonalizmi ilkesinin geliştirilmesi, sosyalizmi inşa eden her ülke için yaşamsal bir gerekliliktir.

Gericilik, halk demokrasisinin sağlamlaşması için SSCB ile dostluğun birincil önemde olduğunu bilmekte ve bu yüzden, bu dostluğu zayıflatmak, halk demokrasisi ülkelerini SSCB'den koparmak ve uğursuz burjuva milliyetçiliği ideolojisini yaymak için tüm gücüyle uğraşmaktadır. Burjuva milliyetçiliği, halk demokrasisi ülkelerinde sosyalist inşa açısından esas tehlikedir; işte bu yüzden burjuva milliyetçiliğine karşı mücadele, komünist ve işçi partilerinin esas politik görevidir.

Sovyetler Birliği ile dostluğun kopması, zorunlu olarak halk demokrasisinin tasfiyesine götürür; *Yugoslavya'daki* olaylar bunu kanıtlamaktadır. Yugoslavya'nın Sovyetler Birliği ile dostluğunu bozan ve burjuva milliyetçiliğinden faşizme geçen Tito-Rankoviç casus kliği, Yugoslav halkının kazanımlarını yoketti, faşist koşullar yarattı ve Yugoslavya'yı Amerikan-İngiliz savaş kışkırtıcılarının kampına sürükledi.

Polonya, Bulgaristan, Arnavutluk, Romanya,

Macaristan ve Çekoslovakya'daki burjuva milliyetçilerine vurulan darbe, halk demokrasisi ülkelerini barış, demokrasi ve sosyalizm kampından koparmayı hedef alan gericiliğin sinsi planlarının bozulması anlamına gelmektedir.

Halk demokrasisi ülkelerinin işçi sınıfı, Sovyet halkının şahsında, kendisine sosyalizm mücadelesinde doğrudan destek sağlayan güçlü, sosyalist bir müttefike sahiptir. SSCB ile dostluğun durmaksızın sağlamlaştırılması ve derinleştirilmesi, halk demokrasisi ülkelerinin işçi sınıfına, tüm zorlukları aşmayı ve sosyalizmi kurmayı başaracağının tam garantisini vermektedir.

İşte Avrupa'nın halk demokrasisi ülkelerinde kapitalizmden sosyalizme geçişin genel yasaları böyledir.

KAPİTALİST ÜLKELERDE MÜCADELE PERSPEKTİFLERİ

Lenin ve Stalin, kapitalizmin çoktan gereğinden fazla olgunlaştığını ve tarihsel olarak devrini tamamladığını kanıtlamışlardır. İçerik bakımından tüm ülkelerde aynı olan kapitalizmden sosyalizme geçiş, her bir ülkede somut tarihsel koşullara uygun bir biçimde gerçekleştirilecektir. Lenin, işçi sınıfının kurtuluş mücadelesinde ülkeler ve halklar arasında varolan ulusal ve devletsel farklılıklar yüzünden, ulusal özelliğin dikkate alınmak zorunda olduğunu vurgulamıştır. Uluslararası işçi hareketinin önderleri, somut koşulların, tarihsel durumun özgünlüğünün sıkı bir biçimde dikkate alınmasını talep etmektedirler; politik sorunların çözümünde her türden dogmatizme, her türden şablona karşı mücadele etmekte, işçi sınıfı ve tüm emekçilerin kurtuluşu uğruna mücadelede, taktikte maksimal esnekliği ve toplumsal faaliyetin tüm eski ve yeni biçimlerinin uygulanmasını öğretmektedirler.

Tarihsel koşullarla bağ içinde sosyalizme geçme ya da sosyalizm yoluna girmenin doğru biçimini bulmak, son derece büyük önem taşımaktadır.

Bugün kapitalist ülkelerdeki işçi sınfının kurtuluş mücadelesi, Amerikan emperyalistlerinin ekonomik ve politik bakımdan genişlediği, egemen sınıfların ulusal ihanet içinde bulunduğu ve bu ülkelerin barış, demokrasi ve sosyalizm kampına karşı bir *saldırı* savaşının içine zorla çekilmeleri tehlikesinin sürekli arttığı bir durumda gelişmektedir. Bu durumda kapitalist ülkelerin komünist partileri Amerikan yayılmacılığına karşı, emperyalistlerin saldırı politikasına karşı, tüm dünya halklarının ulusal özgürlük ve bağımsızlığı için, barış ve güvenliği için mücadeleyi en birincil görev olarak değerlendirmektedirler.

Bu mücadele, emekçilerin gericiliğe karşı, demokratik özgürlüklerin korunması ve genişletilmesi için, geniş kapsamlı sosyal dönüşümler için genel-demokratik hareketine sıkı bir biçimde bağlıdır. ABD'nin yayılmacılığı, saldırı savaşı hazırlıkları, demokratik hak ve özgürlüklere saldırılar, politik yaşamın faşistleştirilmesi —tüm bunlar bir zincirin halkalarıdır. İç düşmanlara —tekelci kapitalistlere ve büyük toprak sahiplerine, gerici iç ve dış politika tahrikçilerine— kesin ve tutarlı darbeler indirmeden, marşallaştırılmış ülkelerin Amerikan emperyalizmi tarafmdan ulusal baskı altına alınmasını, ona tabi kılınmasını ortadan kaldırmanın, barışı korumanın ve faşizmin yolunu tıkamanın olanaksız olduğu gün gibi açıktır.

Bağımsızlığı kazanmak, demokratik gelişmeyi güvenceye almak ve barışı kurtarmak — genel-ulusal ve genel-demokratik nitelikteki görevler bunlardır. Kapitalist ülkelerdeki komünist partiler, bunların başarıyla çözülmesi amacıyla kitleler uğruna mücadeleyi güçlendirmekte, en geniş halk tabakalarmın barış ve ulusal bağımsızlık mücadelesi için birleştirilmesi için çalışmaktadırlar.

Halk demokrasisi rejimi güncel durumda tüm demokratik güçlerin biraraya gelmesi ve birleşmesinin politik biçimlerinden birini temsil etmektedir; olgunlaşan tüm sorunların ilerici bir biçimde çözülmesini garantilemekte ve sosyalizm yolunu açmaktadır.

İngiltere'nin gelişmesinin temel problemlerinin çözümü için halk demokrasisinin önemi, Büyük Britanya Komünist Partisi Programı'nda —"Britanya'nın Sosyalizm Yolu"— açıkça ortaya konmaktadır. Programın esas sorunu, sosyalist inşa sorunu, ülkenin sosyalist temelde dönüşümünün yol, biçim ve yöntemleri sorunudur. Program, İşçi Partisi önderlerinin sözde "demokratik sosyalizm"lerini şiddetli bir eleştiriye tabi tutmakta, İşçi Partisi Hükümeti'nin işçi sınıfına karşı oynadığı hain rolü ve sağcı İşçi Partisi şeflerinin burjuvazi önünde uşakça yaltaklanmalarını damgalamaktadır. Yaşam, İşçi Partisi önderlerinin demokrasi ve sosyalizm üzerine konuşmalarının sahtekârlık ve dolandırıcılıktan başka bir şey olmadığını ve sağ İşçi Partisi şeflerinin sosyalizmle ve emekçilerin çıkarlarıyla hiçbir ortaklıkları olmadığını göstermiştir.

Büyük Britanya Komünist Partisi program yazısında, burjuvazinin İşçi Partili uşaklarının iç ve dış politikalarının gerici karakterinin maskesini düşürmekte ve yalnızca sosyalizme geçişin ülkenin olgunlaşan sosyal, ekonomik ve politik problemlerine radikal, gerçekten ilerici bir çözüm getirebileceğini ikna edici bir biçimde ortaya koymaktadır. Parti, İngiltere'nin sosyalist bir gelişmesinin tarihsel zorunluluğunu ve yaşamsal önemini vurgulamakta ve sosyalizm uğruna mücadelede iktidar sorununun belirleyici politik problem olduğunu açıklamaktadır.

Program, "...Halk, kapitalist azınlığm elinden alınmak ve başta işçi sınıfı olmak üzere halkın çoğunluğu tarafından sımsıkı ele alınmak zorunda olunan politik iktidara gerçekten sahip olmazsa, sosyalizme ulaşamaz" denmektedir.

Büyük Britanya Komünist Partisi, İngiltere'yi yalnızca sosyalizmin geliştirebileceğini, yalnızca sosyalizmin ülkeyi Amerikan uşaklığından kurtarmaya, savaş kampından koparmaya ve İngiliz imparatorluğu halklarının özgürce birarada yaşamasını güvence altına almaya muktedir

olduğunu kanıtlamaktadır. Komünist Partisi, aynı zamanda Büyük Britanya'da sosyalist gelişmenin yollarını da tespit etmektedir. Büyük Britanya Komünist Partisi, Orta ve Güneydoğu Avrupa işçi sınfının sosyalizm mücadelesi deneyimleri temelinde, güncel tarihsel durumda sosyalizmi inşa etmek için Sovyet iktidarı kurulmasının mutlak koşul olmadığı, fakat sosyalizme giden başka bir yol —Büyük Britanya'nın tarihsel koşullarına en uygun düşen halk demokrasisi yolu— da olduğu sonucuna varmıştır. Programda açıkça söylenmektedir: Halk demokrasisi, sosyalizme giden yoldur.

Programda, "...Britanya Komünistleri, Britanya halkının, Britanya'nın demokrasi uğruna verdiği tarihi mücadele sonucunda oluşan parlamentoyu, Britanya halkının ezici çoğunluğunun iradesinin bir aracına dönüştürürse, kapitalist demokrasiyi gerçek bir halk demokrasisine dönüştürebileceğini açıklarlar" denmektedir.

Program devamla, halk demokrasisinin zaferinin iktidarın bir avuç tekelci kapitalistin elinden, başta işçi sınıfı olmak üzere muazzam halk çoğunluğunun eline geçeceği anlamına geleceğini göstermektedir. Halk demokrasisinin kurulması, büyük sanayiin, bankaların ve büyük toprak mülkiyetinin sosyalist ulusallaştırılmasıyla tekelci kapitalist milyonerlerin herşeye kadir konumlarına son verecek, güçlü, özgür ve bağımsız bir Büyük Britanya yaratılmasını mümkün kılacak, barışı güvenceye alacak, sömürgelerin emperyalist baskı altında tutulmasını ortadan kaldıracak, bugünkü İmparatorluğu özgür ve eşit halklara sahip halkların bir camiasına dönüştürecek, kapitalist sınıfın siyasi iktidarını yokedecek ve tüm devlet yapısında temelli bir değişikliği gerçekleştirecektir.

Programda ayrıca, Büyük Britanya işçi sınıfının, kapitalistlerin despotik egemenliğine karşı mücadele içinde parlamento çoğunluğunu ele geçirdikten sonra, parlamento temelinde bir halk hükümeti kurabileceği söylenmektedir.

Halk hükümetinin iktidara gelmesinden sonra, devlet yapısındaki köklü değişikliğin amacı, devlet kurumlarının halk yararına demokratik yeniden yapılanması olacaktır. Parlamento muhafaza edilecek, ancak yeniden yapılandırılacak ve yeni biçimiyle halk demokrasisinin devlet yapısına monte edilecektir.

Ancak halk demokrasisinin kurulması için temel koşul, emekçilerin işçi sınıfı tarafından yönetilen kapsamlı bir koalisyonunun yaratılmasıdır.

"Böyle bir halk iktidarını kurmanın en önemli koşulu", demektedir Büyük Britanya Komünist Partisi Programı, "tüm emekçi tabakaların —örgütlü işçi sınıfının, tüm kol ve kafa emekçilerinin, tüm serbest meslek temsilcilerinin ve teknik aydınların, kentsel nüfusun tüm aşağı ve orta tabakalarının da ve kırdaki köylülerin— kapsamlı bir halk koalisyonunun ya da ittifakının yaratılmasıdır."

Fransa ve *İtalya* komünist partilerinin birçok belgesi de geniş bir halk koalisyonunun gerekliliğinden sözetmektedir.

Togliatti, "Politikamız, ülkenin ekonomik ve politik yapısında derinlemesine bir yeniden yapılanmanın vazgeçilmez olduğu inancından yola çıkmakta ve aynı zamanda bu yeniden yapılanmanın en çeşitli sosyal grupların, ideolojik akımlar ve partilerin kapsamlı bir işbirliği ile elde edilmesini gördüğünü ilan etmektedir" demektedir.

Halk demokrasisi, işçi sınfı önderliğinde tüm emekçilerin kapsamlı bir demokratik cephesinin zaferi sonucunda kurulabilir. Böyle bir önderlik, sanayi ve tarımda köklü reformların gerçekleştirilmesini, devlet iktidarmn halkın eline geçmesini ve başarıyla işlemesini ve ulusal özgürlük ve bağımsızlığı garantiler. İşçi sınıfımn öncü rolünün güçlendirilmesi, onun birliğinin sağlamlaştırılmasmı öngörür. Ancak bu, yalnızca işçi sımfım bölen ve zayıflatan sağ sosyalistlere karşı tutarlı bir mücadele temelinde olanaklıdır.

SÖMÜRGE VE BAĞIMLI ÜLKELERDE HALK DEMOKRASİSİ

Halk iktidarı biçimi olarak halk demokrasisi, sömürgelerde ve bağımlı ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketi için de güncel öneme sahiptir. Olgular, bugün bu ülkelerde sürmekte olan tarımsal, anti-feodal, anti-emperyalist devrimin halk demokrasisi için mücadelenin izinde geliştiğini kanıtlamaktadır.

Çin Devrimi, komünist partilerin sömürge ve bağımlı ülkelerde tarımsal, anti-feodal, anti-emperyalist bir devrimde izleyecekleri politika, strateji ve taktik bağlamında Lenin-Stalin'in tezlerinin gerçekleştirilmesinde örnektir. Çin halkının zaferi, tarihsel gelişmenin bütün akışı içinde hazırlandı. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, bir bütün olarak kapitalist sistemi zayıflatmış, emperyalizmin sömürgeler ve bağımlı ülkelerdeki egemenliğini sarsmış, dünyanın boyunduruk altına alınmış ülkelerinde proletarya önderliğinde yürütülen sömürge devrimleri çağını açmış ve bu ülke halklarına emperyalist ve feodal boyunduruktan kurtulmak için başarıya giden gerçek yolu göstermiştir.

> *Mao Zedung,* "Ekim Devrimi'nin top sesleri, bize Marksizm-Leninizmi getirdi. Ekim Devrimi dünyanın ve Çin'in ilerici unsurlarına, ülkelerinin kaderini belirlemede ve kendi sorunlarının çözümünde proleter bakış açısını uygulamaları bağlamında yardımcı olmuştur. Rusların gittiği yoldan gitmek — çıkarılan sonuç buydu" diye yazmıştır. ("Halk Demokrasisi Diktatörlüğü Üzerine".)

Sovyetler Birliği'nin İkinci Dünya Savaşı'nda kazandığı zafer de Çin Devrimi için çok büyük önem taşımaktaydı. Alman-faşist ve Japon çapulcularının Sovyetler Birliği tarafından ezilmesi, emperyalizmin daha da zayıflamasını beraberinde getirdi. Çin demokrasisinin güçleri sağlamlaşırken ve tüm sömürge ve bağımlı ülkelerde kurtuluş mücadelesi güç kazanırken, onun (emperyalist sistemin-ÇN)

sömürgelerindeki pozisyonları daha da sallantılı hale geliyordu.

> *Mao Zedung* şunları yazmıştır: "Sovyetler Birliği olmasaydı, anti-faşist İkinci Dünya Savaşı'nda zafer kazanılamazdı, Japon emperyalizmi —bu bizim için özellikle önemlidir— ezilmeseydi, Avrupa'da Yeni Demokrasi devletleri oluşmazdı, Doğu halklarının sürekli şiddetlenen mücadeleleri olmasaydı, Birleşik Devletler'de, İngiltere'de, Fransa'da, Almanya'da, İtalya'da, Japonya'da ve diğer kapitalist devletlerde egemen gerici kliğe karşı halk kitlelerinin mücadelesi olmasaydı, tüm bu olgular olmasaydı, o zaman uluslararası gerici güçlerden gelen baskı, elbette ki bugün olduğundan çok daha güçlü olurdu. Bu koşullar altında zafer kazanabilir miydik? Elbette hayır. Kazanılan zaferi pekiştirmek de aym şekilde imkansız olurdu." ("Halk Demokrasisi Diktatörlüğü Üzerine".)

Çin Devrimi niteliği açısından tarımsal, anti-emperyalist, anti-feodal bir devrimdir. O dış emperyalist boyunduruğu, Çin feodalizmini ve dış emperyalistlere sıkı sıkıya bağlı Çin bürokrat büyük burjuvazisini hedeflemektedir.

Stalin, Çin Devrimi'nin burjuva-demokratik bir devrim ve aynı zamanda sivri ucuyla dış emperyalistleri hedef alan, emperyalizme karşı enternasyonal devrimci işçi hareketiyle içiçe geçmiş olan bir ulusal kurtuluş devrimi, anti-emperyalist bir devrim olduğunu tespit etmiştir. O işçi sınıfının öncü rolü sayesinde burjuva-demokratik devrim çerçevesini aşmaktadır.

Çin işçi sımfı anti-emperyalist, anti-feodal devrim sürecinde, işçi sınıfının, köylülüğün, kent küçük-burjuvazisinin, aydınlarm ve milli burjuvazinin dahil olduğu demokratik bir birleşik cephe yaratmıştır. Birleşik cephenin örgütleyici, yönetici ve yön gösterici gücü, başında işçi sınıfının öncü kurmayınm —komünist partisinin— bulunduğu işçi sınıfıdır, işçi sınıfının köylülükle kurduğu sağlam ittifak, bu birleşik

cephenin sarsılmaz temelini oluşturmaktadır.

Stalin Çin Devrimi'ni devrimci hareketin —feodal kalıntılara karşı ve emperyalizme karşı olan— iki akımının bir birleşmesi olarak değerlendirmiş ve bu devrimin zaferinden sonra kurulacak olan devlet iktidarının niteliğini dahice bir biçimde önceden söylemiştir.

> Stalin 1926 yılında, "Ben Çin'de gelecekteki devrimci devlet iktidarının niteliği bakımından genelde bizim 1905'te sözünü ettiğimiz devlet iktidarını anımsatacağı, yani bir tür proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü olacağı, yalnız şu farkla ki, bunun herşeyden önce anti-emperyalist bir devlet iktidarı olacağı görüşündeyim.
>
> Bu, Çin'de kapitalist olmayan, daha doğru bir deyimle, sosyalist bir gelişmeye götürecek bir devlet iktidarı olacaktır" demiştir. (Toplu Eserler, Cilt 8)

Çin'deki olaylar, tıpkı Stalin'in öngördüğü gibi gelişmektedir. Çin'de anti-emperyalist, anti-feodal devrimden sonra kurulan devrimci devlet iktidarı, içeriği bakımından işçi sınıfı ve köylülüğün bir tür demokratik diktatörlüğünü temsil etmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti gelişmesinin birinci aşamasında bulunan bir halk demokrasisi devletidir. Çin'in halk demokrasisi henüz proletarya diktatörlüğü işlevini yerine getirmemektedir. Bu aşamada doğrudan sosyalist görevler ne öne konulmakta ne de yerine getirilmektedir. Bu geleceğin işidir. *Mao Zedung*, Çin'in önce ulusal halk ekonomisini ve kültürünü geliştireceğini ve gerekli koşulları yaratacağını, bundan sonra halkın iradesiyle uyum içinde, sosyalist inşaya girişeceğini tespit etmiştir.

Bugün Çin'de halk demokrasisi, burjuva-demokratik devrimi tamamlama çabasındadır. Bu devrimin bir görevi — ulusal kurtuluş bağlamındaki anti-emperyalist görev— anti-feodal görevler henüz tümüyle yerine getirilmeden, pratikte çözülmüş olarak değerlendirilebilir. Fakat Çin'de tarım devrimi giderek daha kapsamlı gelişmekte ve köylülüğün

toprak mülkiyetinin sağlamlaştırılmasıyla elele büyük toprak mülkiyetinin ortadan kaldırılması süreci ilerlemektedir.

Çin halkı artık halk demokrasisi yolunda önemli başarılar kazanmıştır. Dış emperyalistler ve onların Guomintang kampındaki uşakları, ülkeden kovulmuşlardır: Çin, ulusal özgürlük ve bağımsızlığını kazanmıştır. Tekelci büyük kapitalistlerin ve feodal beylerin siyasi başına buyrukluğuna son verilmiş ve emekçi kitlelerin hak yoksunluğu bertaraf edilmiştir: İktidar halkın eline geçmiştir. "Toprak işleyenindir" ilkesine göre yapılan tarım reformu sonucunda çiftlik beyleri sınıfının varlığının ekonomik temeli yokedilmiştir.

Halk demokrasisi hükümeti dış emperyalistlerin ve dış emperyalistlerle bağlı olan Çin büyük burjuvazisi ve yüksek bürokrasisinin özel mülkiyetine el koymuş ve bunların fabrikalarını, işletmelerini, bankalarını ve ticari işletmelerini devralmıştır. Bu el koyma sonucunda Çin'de halk ekonomisinin devlet sektörü oluşmuştur. Halk demokrasisi hükümeti aynı zamanda özel sermayeyi de geniş ölçüde halk ekonomisinin yeniden inşası ve gelişmesine çekmektedir.

Bu genel demokratik niletikteki görevlerin başarıyla çözülmesi, az çok önemli bir zaman dilimi gerektirecek ve sonraki aşamaya —sosyalist inşaya— geçmek için gerekli önkoşulları yaratacaktır.

Çin devriminin deneyimleri, Çin'de halk demokrasisinin gelişmesi içinde kazanılan deneyimler, sömürge ve bağımlı ülkelerde işçi sınıfı ve tüm emekçilerin ulusal bağımsızlık ve demokratik yola geçiş mücadelesi için en büyük önemi taşımaktadır. Çin devriminin deneyimleri, ulusal özgürlük ve bağımsızlığın elde edilebilmesi ve feodalizmin kalıntılarının ortadan kaldırılabilmesinin, yalnızca ülkenin tüm demokratik güçlerinin işçi sınıfı önderliğinde birleştirilmesi yoluyla mümkün olduğunu kanıtlamakta ve halk demokrasisinin emperyalistler ve feodal beylere karşı

zafer kazanıldıktan sonra devleti inşa etmenin en amaca uygun biçimini oluşturduğunu göstermektedir.

Hindistan Komünist Partisi'nin program ve seçim bildirgesi, sömürge ve bağımlı ülkelerde devrimin görevleri bağlamında net bir tablo vermektedir. Bu program yazılarında Hindistan'ın tarihsel gelişmesi içinde bugünkü aşamanın — anti-emperyalist, anti-feodal bir devrimin gerçekleştirilmesi— temel görevi ana hatlarıyla anlatılmıştır. Bu belgelerde söylendiği gibi, dış haydutlara bağlı olan emperyalistler, prensler ve toprak beyleri, tekelci ve finans-kapitalistler ve büyük spekülatörler, Hint halkının düşmanlarıdır.

Hindistan Komünist Partisi nüfusun bütün emekçi tabakalarına, işçi sınıfına, köylülüğe, emekçi aydınlara, orta tabakalara ve milli burjuvaziye İngiliz-Amerikan emperyalistlerine yenilgi hazırlamak, ulusal özgürlük ve bağımsızlığı ele geçirmek, feodalizmi ortadan kaldırmak ve bugünkü gerici hükümetin yerine bir halk demokrasisi hükümeti geçirmek için demokratik bir birleşik cephede birleşmeleri çağrısını yöneltmektedir.

Hindistan Komünist Partisi, Hindistan'ın bugün yerine getireceği hiçbir sosyalist görev olmadığına işaret etmektedir. Öncelikle gerekli olan, emperyalist boyunduruğu ve feodalizmi bertaraf etmek, toprağı köylüler arasında paylaştırmak, tekelci ve finans-kapitalistlerin ve spekülatörlerin halk düşmanı faaliyetine bir son vermek ve iktidarı halkın eline vermektir. Ancak çok zaman alacak olan bu acil görevlerin yerine getirilmesinden sonra, gelişmenin bir sonraki aşaması sorunu gündeme getirilebilir.

Program yazısında, "Hindistan Komünist Partisi gelişmenin bugünkü aşamasında ülkemizde sosyalizmin kurulmasını talep etmemektedir" denmektedir. "Partimiz, Hindistan'ın geri ekonomik gelişmesi ve işçiler, köylüler ve emekçi aydınların kitle örgütlerinin zayıflığı yüzünden, bugün ülkemizde sosyalist dönüşümler uygulamayı mümkün gör-

memektedir. Fakat partimiz bugünkü anti-demokratik ve halk düşmanı hükümetin yerine, halkın haklarını gerçekten güvenceye alma, toprağı bedava köylüler arasında paylaştırma, ulusal sanayimizi yabancı malların rekabeti karşısında koruma, ülkemizin sanayileşmesini ve işçi sınıfının daha yüksek bir yaşam standardına kavuşmasını sağlama, halkı işsizlikten kurtarma ve böylece ülkeyi geniş ilerleme, kültürel atılım ve bağımsızlık yoluna sokma yeteneğine sahip yeni, tüm demokratik, anti-feodal ve anti-emperyalist güçlerin koalisyonu temelinde yaratılmış bir halk demokrasisi hükümeti geçirmeyi olgunlaşmış bir görev olarak değerlendirmektedir.

Hindistan Komünist Partisi'nin bu programı, özü itibariyle sömürge halkların bugünkü koşullardaki mücadelesinin asgari programı olarak örnektir. Bu programın yerine getirilmesi, Hindistan'da bir halk demokrasisi hükümetinin kurulması, bu ülke halklarını ilerleme yoluna götürecektir.

Halk demokrasisi fikri büyük bir çekim gücü kazanmıştır. O, kapitalist ve sömürge ülkelerde halk kitlelerinin bilincine kazınmakta ve onları Amerikan emperyalist zalimleri ve yerli gericilere karşı ulusal özgürlük için, demokrasinin gelişmesi ve sağlamlaştırılması için, tüm dünyada barış için, sosyalizm için mücadele etmek üzere birleştirmektedir.

II

Lenin ve Stalin'in Proletarya Diktatörlüğü Öğretisi Işığında

HALK DEMOKRASİSİNİN BAZI SORUNLARI

HILARY MINC

Lenin ve Stalin'in Proletarya Diktatörlüğü Öğretisi Işığında

HALK DEMOKRASİSİNİN BAZI SORUNLARI (*)

Savaştan sonra Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkelerinde meydana gelen ve sonucunda bu ülkelerde proletarya diktatörlüğünün halk demokrasisi devleti biçiminde sağlamlaştığı büyük sosyal alt-üst oluş, bir proleter devrimin, bir sosyalist devrimin özelliklerini taşıyordu. Ancak bu, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'ni belirlemiş olanlardan farklı, *özel tarihsel koşullar* altında meydana gelen bir sosyalist devrimdi. Bu *koşullar* arasındaki fark neredeydi?

1— Halk demokrasisi ülkeleri *Sovyetler Birliği tarafından kurtarılmışlardır.* Sovyet Ordusu'nun gelişi, partizanlar tarafından verilen halk kurtuluş mücadelesinin, SB'nin yardımıyla yaratılan, devlete ait, düzenli bir ordu tarafından yürütülen bir halk kurtuluş savaşına doğru gelişmesine olanak sağlamıştır. İşgalcilere karşı mücadeleyi yöneten işçi sınıfı, şimdi politik iktidarı ellerine almak ve kapitalistlerle toprak sahiplerinin egemenliğini yıkmak üzere geniş bir mücadele yürütmek bağlamında büyük olanaklar elde etti.

Emperyalist Anglo-Amerikan ordularının ayak bastığı bölgelerdeki örneğin Fransa ve İtalya gibi ülkelerde, halk kurtuluş mücadelesinin muazzam gelişmişliğine ve bu mücadelede komünist partilerinin önder rolüne ve etkilerine karşın işçi sınıfının iktidarı ele geçirmeyi başaramamış olması, tarihsel bir olgudur; bu ülkeler, vahşi emperyalist baskı yüzünden kapitalist yolu terketmeyi başaramamışlardır.

Böylece, halk demokrasisi ülkelerinde sosyalist devrim, proleter sosyalist devrimin dışardan hiçbir yardım

(*) Polonya Birleşik İşçi Partisi teorik yayın organı "Nove Drogi"deki bir makaleden parça.

almaksızın yalmzca kendi güçleriyle yürütüldüğü SB'nden farklı olarak, SB'nin ve ordusunun yardımına ve gücüne dayanmaktadır.

Halk demokrasisi ülkelerindeki sosyalist devrimi Ekim Devrimi'nden ayıran birinci özellik, budur.

2— Bu altüst oluşta, halk kitlelerinin çiftlik beyleri ve kapitalistlere karşı işçi sınıfı ve onun komünist ve işçi partilerinin önderliğinde verdiği devrimci savaşım, Hitler işgalcilerine karşı *ulusal* kurtuluş mücadelesiyle içiçe geçmiştir.

Rosa *Luxemburg* kendi döneminde, Lenin'e karşı polemik içinde, ulusal sorun konusundaki yanlış konsepsiyonunu formüle ederken, "artık ulusal savaşlar olamaz" tezini ortaya atmıştı, bununla kastettiği, emperyalizmin yerleşmesi ve dünyanm emperyalist devletler arasında paylaşılmasıyla birlikte ulusal savaşlar çağının geçtiğiydi. Lenin Rosa Luxemburg'a cevabında, bu sorun bağlamında 1916'da şunları yazıyordu:

> "Eğer Avrupa proletaryası 20 yıldan fazla eli kolu bağlı kalırsa; eğer bu savaş Napolyon'un zaferi türünden zaferlerle ve bir dizi yaşama yeteneğine sahip ulusal devletin köleleştirilmesiyle sona ererse; eğer Avrupa-dışı emperyalizm (birinci planda Japonya ve Amerikan emperyalizmi), örneğin bir Japon-Amerikan savaşı yüzünden sosyalizme dönüşmez de, aynı şekilde 20 yıl daha dayanırsa, o zaman Avrupa'da büyük bir ulusal savaş olanaklı olurdu."

Lenin'in bu dahice hipotezi, tamamen doğrulanmıştır. Avrupa ikinci dünya savaşı sırasında bir dizi halkın Nazi faşistlerinin boyunduruğuna karşı muazzam kurtuluş mücadelelerine sahne olmuştur. Bu mücadele, Sovyet halkının büyük anavatan savaşına sıkı sıkıya bağlıydı. Alman işgalcilerine karşı mücadelede öncü güç işçi sınıfı ve onun komünist partileriydi. İşçi sınıfı ve onun komünist partileri halk kurtuluş savaşmı, Hitler Almanyası karşısında teslim olmak ve Hitlercilerle işbirliği yapmak yoluyla kendilerini

rezil etmiş olan kapitalistlere ve çiftlik beylerine karşı mücadeleyle sıkı sıkıya birleştirdiler; onlar bu mücadeleyi kapitalistler ve çiftlik beylerinin iktidarının devrilmesi uğruna verilen mücadeleyle birleştirdiler.

Böylelikle halk demokrasisi ülkelerinde sosyalist devrimin oluşma kaynağı, *halk kurtuluş mücadelesinin kapitalistlere ve çiftlik beylerine karşı devrimci mücadeleyle içiçe geçmesidir*, ve bu işgal zamanında (böyle olmuştur -ÇN).

Halk demokrasisi ülkelerindeki sosyalist devrimi Ekim Devrimi'nden ayıran *ikinci* özellik, budur.

3— Halk demokrasisi ülkelerinde, işçi sınıfı diktatörlüğünün organı olarak halk demokrasisi devletinin kurulması *uzun* bir sürecin akışı içinde gerçekleşmiştir. Burjuvazi ve çiftlik beyleri ve onların politik örgütleri, emekçi kitlelerin cepheden bir saldırısıyla yıkılmamışlardı.

Siyaset sahnesi tamamen temizlenmemişti. Siyasi yaşamda bir çok örgüt faaliyetteydi, bunlar salt sosyalist devrimin büyük görevlerini yerine getirmekte sallantılı davranmakla kalmıyor, doğrudan doğruya ona düşman bir konumda duruyorlar, kapitalizmi restore etmeye çalışıyorlardı. Somut iç ve dış siyasi durum çoğunlukla yalnızca sallantılı müttefiklerin değil, fakat doğrudan burjuva olan partilerin de en azından kısmen hükümete katılmalarını gerektiriyordu. Burjuva iktidar aygıtının eksik, hiç te tüm alanlarda uygulanmayan parçalanması bu yüzdendir, derin sosyal dönüşümlerin yavaş temposu bu yüzdendir, vb. Derinlemesine, sert bir sınıf mücadelesi, düşman politik örgütlerin maskesinin düşürülmesi ve parçalanması, siyasi müttefiklerin kararsızlıklarının aşılması, birlik cephesi yolunda işçi sınıfının organik birliğinin oluşturulması sürecinde; halk kitleleri içinde yeni düzen için tabanın genişletilmesi, içlerinde giderek daha fazla bu yeni düzenin kendi düzenleri olduğu bilinci boyveren bu kitleleri aktifleştirme sürecinde; yeni devlet iktidarı aygıtının sağlamlaştırılması ve burjuva döküntülerden arındırılması,

sosyal biçim değiştirmenin derinleştirilmesi, sınıf mücadelesi cephesinin genişletilmesi ve bu mücadelenin ateşinin yalnızca büyük kapitalistlere ve büyük toprak sahiplerine karşı değil, kulaklara karşı da çevrilmesi sürecinde halk demokrasisi ülkeleri giderek daha büyük ölçüde ve giderek daha başarılı bir biçimde proletarya diktatörlüğünün fonksiyonlarını yerine getirmektedirler.

Lenin'in söylediği gibi, hem doğa hem de toplumda sınırlarm göreceli ve hareketli olduğu ortadadır. Halk demokrasisi ülkelerinde proletarya diktatörlüğünün billurlaşma süreci, farklı ülkelerde farklı farklı yürümüştür. Üstelik güç dengesi, eski aygıtın ulaşılan parçalanma derecesi vb. dikkate alındığında, bu ülkelerde çıkış noktası da farklı farklıydı. Bu sürecin süresi, zorluğu ve karmaşıklığı hesaba katıldığında, *Dimitrov* ve *Bierut* yoldaşların neden *halk demokrasisinin gerçekten de proletarya diktatörlüğünün fonksiyonlarını yerine getirdiği* tanımını ilk olarak 1948 sonunda yaptıkları açık ve anlaşılır olmaktadır. Böylece halk demokrasisi ülkelerinde proletarya diktatörlüğünün billurlaşması, proletarya diktatörlüğünün sosyalist devrimin ilk günlerinden itibaren sovyet iktidarı biçiminde kurulduğu Sovyetler Birliği'nden farklı olarak, uzun vadeli ve zorlu bir süreçti.

Halk demokrasisi ülkelerindeki sosyalist devrimi Büyük Ekim Devrimi'nden ayıran üçüncü özellik, budur.

*

Halk demokrasisi ülkelerinde sosyal devrimin özelliklerine karşın, Ekim Devrimi'yle karşılaştırıldığında bu devrim, *aynı tarihsel görevleri* yerine getirmiştir.

Siyasi iktidar burjuvazinin ellerinden sökülüp alınmış ve işçi sınıfı ve emekçi köylülüğe geçmiştir. Büyük ve orta sanayi, bankalar ve ulaşım devlet malı olmuş ve çiftlik beyleri mülksüzleştirilmiştir. Halk demokrasisi ülkeleri kapitalist dünyadan kopmuş, kapitalist gelişme yasalarına boyun eğmeye son vermişlerdir; bu onlara sosyalizme giden yola girme olanağı tanımıştır.

Böylece halk demokrasisi ülkelerinde gerçekleştirilen sosyal devrim, gerek yerine getirilen tarihsel görevler, gerekse itici sınıf güçleri bakımından Ekim Devrimi'yle aynı tiptedir ve *proleter sosyalist devrimin tüm özelliklerine* sahiptir.

Halk demokrasisi ülkelerinde sosyal devrimin burjuva-demokratik devrimin bir dizi görevini çözmüş olması olgusu (örneğin tarımda feodal artıkların tasfiyesi) onun sosyalist devrim olma niteliğini kesinlikle değiştirmez, çünkü Büyük Sosyalist Ekim Devrimi de aynı şekilde en passant (geçerken - ÇN) bu türden bir dizi görevi çözmüştür.

Komünist ve işçi partilerinde sağ ve milliyetçi sapmaların oluşmasında çıkış noktasının, tam da halk demokrasisi ülkelerinde meydana gelen büyük sosyal devrimin bir sosyalist devrim niteliği gösterdiği olgusunun red edilmesinde yattığına hiç kuşku yoktur.

Uzun bir sürecin akışı içinde proletarya diktatörlüğünün bir aracı olarak billurlaşan, sosyalist devrim sonucunda oluşmuş bulunan halk demokrasisi devletleri, önlerine sınıfsız sosyalist bir toplum kurma görevini koymuş olan devletlerdir.

Bu nedenle, bu ülkelerin ekonomilerinin birçok alanında kapitalist unsurların henüz güçlü olması ve bunların gelişmelerinin temelini ülkede henüz egemen olan küçük metâ üretiminde hazır bulmaları, bu ülkelerin devlet aygıtının bir çok organında eski burjuva aygıtın kalıntılarının korunmuş olması ve yenilgiye uğratılan burjuva teşkilatların kalıntılarının temizlenmesinin henüz önde görev olarak durması olgusuna karşın, halk demokrasisi devletleri sosyalist tipte devletlerdir.

Lenin 1918'de şöyle yazıyordu:

"Şimdiye dek Rus ekonomisinin sorunlarıyla uğraşıp ta, bu ekonominin taşıdığı geçiş karakterini inkâr eden bir kişi çıkmamış olsa gerek. Tek bir komünist bile, 'Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti' nitelemesinin Sovyetler Birliği'nin sosyalizme geçişi gerçekleştirmeye kararlı olduğunun ifadesi olduğunu, hiçbir şekilde ama yeni

ekonomik ilişkileri sosyalist kabul etmek anlamına gelmediğini inkâr etmemiştir."

Lenin'in bu sözleri tümüyle halk demokrasisi devletlerine uygulanabilir. Bunlar henüz sosyalizmin kesin olarak zafer kazanmadığı devletlerdir; buna karşın bunlar, sosyalist bir toplum kurma görevini kararlılıkla önlerine koymuş devletlerdir; ve inşanm gidişatı, bize bu kararlılığın boş laf olmadığını açıkça göstermektedir. O halde bu ülkeler, SSCB'nin henüz zafer kazanmış sosyalizmin ülkesi olmadan önce, ilk gelişmesi sırasında olduğu gibi, inşa halindeki sosyalizmin ülkeleridir.

Sosyalist devrim yoluyla ortaya çıkan halk demokrasisi devletlerinde farklı tarihsel koşullardan dolayı proletarya diktatörlüğü, Sovyetlerdekinden farklı bir biçimde oluşmaktadır. Bu özelliklere karşın proletarya diktatörlüğünün halk demokrasisi biçimi, Sovyet Devleti'nin *birinci* gelişme aşamasında yerine getirdiği fonksiyonların aynısını görmektedir.

Bu fonksiyona öncelikle ülke içindeki iktidardan indirilen sömürücü sınıfların direncinin şiddet yoluyla kırılması girer. Bu bizde çoğunlukla Sovyetler Birliği'nin birinci gelişme aşamasında yapıldığından daha farklı biçimlerde yapılmaktadır. Bilindiği gibi, o zamanlar burjuvalar ve diğer sömürücü sınıflar seçim hakkına sahip değillerdi, halk demokrasisi ülkelerinde durum böyle değildir, çünkü oralarda genel seçim hakkı vardır. Lenin burjuvazinin seçim hakkının kısıtlanmasını proletarya diktatörlüğünün gerekli bir koşulu olarak kabul etmez. Lenin tam tersine, bu kısıtlamanın Rus Devrimi'nin özel koşulları temelinde ortaya çıktığı görüşündeydi.

Ancak proletarya diktatörlüğünün varolan tarihsel koşullara uygun olan bu biçiminin bir dizi olumsuz yönü ve buna bağlı tehlikeleri de içinde barındırdığı konusunda insanın kafası tamamen açık olmalıdır. Sovyet biçiminde proletarya diktatörlüğü, işçi sınıfı önderliğinde emekçilerin sömürücü

sınıflar ve onların devlet aygıtına karşı cepheden bir saldırısı sonucunda oluşmuştur; o, burjuva devlet mekanizmasını, burjuva politik birlikleri, burjuva kural ve yasalarını, kilise hiyerarşisinin ayrıcalıklı konumunu vb. radikal ve hızlı bir biçimde safdışı etmiştir.

Stalin Leninizmin Temelleri adlı eserinde Lenin'in özellikle şu sözlerini vurgular;

> '... yalnızca devletin Sovyet biçiminde örgütlenmesi eski, yani burjuva memurlar ve adalet aygıtını derhal ve kesin olarak yerle bir edecek güçtedir," (Stalin, "Leninizmin Temelleri", s. 39)

Proletarya diktatörlüğünün halk demokrasisi biçiminin gelişmesi ve oluşmasının koşullarının gücüyle bir seferde ve "kesin olarak", aym hız ve aynı kararlılıkla bu görevi, sosyalist inşanın temelini atma görevini yerine getiremeyeceği tümüylü ortadadır.

Bu yüzden halk demokrasilerinde hala önceki dönemin çeşitli eskimiş kurum ve kuralları ve hatta bazı durumlarda eski devlet aygıtının tek tek organları bile birlikte sürüklenmektedir. Bu sosyalist inşanın gelişmesini frenlemekte ve bağrında tehlikeler taşımaktadır, çünkü bu artıklar, evet, önceki çağdan kalmışlardır ve belirli koşullarda sınıf düşmanı için çıkış noktası haline gelebilirler. Bununla bağ içinde böyle tarihsel kalıntıların salt muhafaza edilmemesi ve sağlamlaştırılmamasının değil, tam tersine mümkün olduğunca hızlı bir tempoda ortadan kaldırılması gerektiği dikkate alınmalıdır.

Tarihsel gelişme Marksizm-Leninizmin öğretisiyle uyum içinde kanıtlamıştır ki, *proletarya diktatörlüğünün iki biçiminin, yani* sovyetik ve halk demokratik biçiminin varlığı mümkündür.

*

Halk demokrasisi ülkelerinde *komünist ve işçi partileri* "proletaryanın elinde diktatörlüğü ele geçirme araçlarıydı"

(Stalin), onlar diktatörlüğün ele geçirilmesine götüren genel çizgiyi tasarlarlardı ve proletarya diktatörlüğünün artık ele geçirilmiş olduğu şimdi, bunlar "diktatörlüğün sağlamlaştırılma ve genişletilmesi"nin (Stalin) araçlarıdır.

Komünist ve işçi partileri en hızlı ve başarılı biçimde sosyalist inşaya giden genel çizgiyi tasarlarlar ve yeterli etkiye sahip olduklarından dolayı merkezi ve yerel devlet organlarının, sendikaların, gençlik örgütlerinin, kooperatiflerin ve basının vb. bu çizgide faaliyetini yönetirler.

Proletaryanın sınıf birliğinin en yüksek biçimi olarak partinin kararlılığı ve disiplini ve geniş kitlelerin ona güveni olmaksızın proletarya diktatörlüğü salt kendini güçlendirememek ve gelişememekle kalmaz, —kaldı ki bu sosyalizmin tam zaferi için vazgeçilmezdir— kendini koruyamaz bile.

Lenin 1920'de şöyle yazıyordu:

> "Mutlaka şimdi hemen hemen herkes, partimizde en sıkı, gerçek bir demir disiplin olmaksızın, partinin işçi sınıfının tüm kitlesinden, yani bu sınıf içinde düşünen, dürüst, fedakâr, etkili ve geri tabakaları yönetme ve beraberinde sürükleme yeteneğinde olan herkesten aldığı tam ve sınırsız destek olmaksızın, Bolşeviklerin bırakalım ikibuçuk yılı, iki buçuk ay bile iktidarda kalmayı başaramamış olacaklarını kabul etmektedir."

Lenin'in bu sözleri, komünist partilerinin proletarya diktatörlüğünün ele geçirilmesi ve korunmasında oynamış oldukları ve bugün onun gelişmesi ve sağlamlaşmasında oynadıkları tarihsel rol için de tamamen geçerlidir.

Partinin önder rolüne dayanan proletarya diktatörlüğü mekanizması, hem sovyetik hem de halk demokratik biçimlerinde ilkesel bakımdan ve tümden çakışıyor olsa da, halk demokrasisi çeşidinin bugünkü gelişme aşamasında belirli, önemli bir özellik vardır. Bu özellik, halk demokrasisi

devletlerinde tek bir partinin, proletarya partisinin olmaması, onun yamsıra faaliyetlerini ağırlıklı olarak köylü ve küçük-burjuva tabakalar arasında yürüten başka politik partilerin de bulunmasında yatmaktadır.

Bu politik parti ve örgütlerin çoğu burjuva düzen altında oluşmuşlardır. İkinci emperyalist dünya savaşı sonrası dönemde, halk demokrasisi ülkelerinde sosyalist devrimin geliştiği ve proletarya diktatörlüğünün sağlamlaştırılması için amansız bir mücadele yürütüldüğü dönemde, bu partilerin bazıları komünist ve işçi partilerinin şu ya da bu ölçüde sallantılı müttefikleriydiler ve bunların bazıları komünist ve işçi partileriyle olan ilişkide kesinlikle düşmanca bir tavır takınmaktaydılar.

Ancak halk demokrasisi ülkelerindeki büyük sınıfsal mücadeleler sürecinde, burjuvazi ve büyük toprak sahipliğinin düşman politik örgütlerinin yokedilmesi ve dağıtılması sürecinde, emekçi ve sömürülen kitlelerin burjuvaziden koparılması, orta köylü kitlelerindeki yalpalamaların aşılması ve proletarya diktatörlüğünün temeli olarak işçiler ve köylülerin ittifakınm sağlamlaştırılması sürecinde bu partiler sımfsal karakterlerini değiştirmişlerdir. Bu dönemde onların ideolojilerinde derinlemesine bir revizyon ve önderlik ve aygıtlarında tutarlı bir temizlik uygulanmıştır. Şimdi bu partiler, komünist ve işçi partileri tarafmdan geliştirilmiş olan ve sosyalizmin kurulmasına yönelen —temsil ettikleri toplumsal tabakaların— çıkarlarına —denk düşen— siyasi çizgiyi benimsediklerini açıklamaktadır.

Bu partilerin pratik faaliyeti bu çizgiyle uyum içindedir ve bu partiler hem teorik hem de pratik bakımdan komünist ve işçi partilerinin önder rolünü kabul etmektedirler.

Bu koşullar altında bu partilerin sınıf karakteri ve işlevleri burjuva devlet içindeki sınıf karakteri ve (burjuva devlet içinde -ÇN) faaliyet dönemindeki işlevlerinden farklı olmak zorundadır. Halk demokrasilerinin bugünkü gelişme aşamasında bu partiler esas olarak ilginç bağlaşıkların, işçi

sınıfmın öncüsünü emekçilerin bir bölümüne, öncelikle de köylülere bağlayan ilginç bir köprünün işlevlerini yerine getirmektedirler. Bu yüzden bu partilerin temsilcilerinin hükümetlere katılması olgusu, hiçbir biçimde halk demokrasileri ülkelerinin hükümetlerine kelimenin burjuva anlamında koalisyon hükümetleri karakteri vermez.

Ancak gene de bu partilerin —halk demokrasilerinin bugünkü gelişme aşamasında sebebi olan, tarihsel bakımdan gerekli ve amaca uygun— varlığının, belirli koşullarda sınıf düşmamnın bunların içinde bir yer kazanma çabasından kaynaklanan tehlikeler taşıdığı unutulmamalıdır.

Her halükârda *Dimitrov* yoldaş'ın 1948 yılındaki öngörüsünün, yani bir dizi halk demokrasisi ülkesinde cereyan etmiş olduğu ve hiç kuşku yok ki daha da edeceği gibi, ilerici toplumsal gelişmenin "çok sayıda parti ve küçük grup"un oluşmasına yolaçmayacağı öngörüsünün tek tek partilerin birleşmesi ile artık kanıtlanmış olduğu ve halk demokrasisi ülkelerinin politik yaşamının bundan sonraki gelişmesinde de kanıtlanacağı, olgu olarak kabul edilebilir.

*

Stalin Yoldaş proletarya partisi öğretisine büyük bir katkıda bulunmuştur. Halk demokrasisi ülkelerindeki komünist ve işçi partileri için, Leninist-Stalinist parti öğretisinin işçi sınıfımn öncü müfrezesi olarak parti sorununu ele alan bölümü, özellikle güncel öneme sahiptir.

İşçi sınıfının öncüsü olarak parti olmaksızın, "işçi sınıfmın politik önderi" (Stalin) olarak parti olmaksızın gelişen ve güçlenen bir proletarya diktatörlüğü yoktur ve olamaz.

Büyümeleri ve gelişmelerini özel koşullarmın sonucu olarak halk demokrasisi ülkelerindeki komünist ve işçi partileri, işçi sınıfmın bir öncüsü işlevini esas olarak yerine getiriyor olsalar da, henüz bolşevik partinin tüm özelliklerine sahip değillerdir.

Bu yüzden şimdi halk demokrasisi ülkelerindeki komünist ve işçi partileri ihmal edileni yerine getirmek için örgütleme çalışmasında tam anlamıyla bolşevik yöntemi benimsemek için, saflarını düşman ve yabancı unsurlardan arındırmak, parti ve sınıf arasındaki sınırın bulandırılmasını önlemek, işçi sınıfının bolşevik önderinin işlevlerini çok yönlü olarak ve tam anlamıyla yerine getirebilmek için muazzam ve yoğun bir çalışma yürütmektedirler.

Stalin yoldaş, partinin gelişme yasası olarak, partinin kendini oportünist unsurlardan armdırarak güçleneceğini formüle etmişti.

> "Eğer partimiz, parti içinde iç bütünlüğünü, saflarının örneksiz birliğini yaratmayı başardıysa, bu herşeyden önce kendisini zamanında oportünist pisliklerden temizlemeyi bildiği, Likidatörleri ve Menşevikleri partiden kovmayı bildiği içindir." (Leninizmin Sorunları", s.98)

Stalin'in bu yasası, halk demokrasisi ülkelerinin komünist ve işçi partilerinin gelişmesinde tam anlamıyla doğrulanmaktadır.

Halk demokrasisi ülkelerinin önünde doğrudan doğruya esas olarak ele geçirilen devlet iktidarının sağlamlaştırılması ve halk ekonomisinin yeniden kurulması görevinin durduğu dönemde, partilerin içindeki oportünist unsurlar henüz tamamen yüzlerini açığa vurmamışlardı.

Ancak *yeni* bir gelişme aşamasına geçildiğinde, en acil görev sosyalizmin temellerini inşa etmek ve kentte ve kırda kapitalist unsurlara karşı amansız mücadele yürütmekten, ve üstelik tüm bunlar dünyanın emperyalizm kampı ve barış kampı olarak giderek daha keskin bir biçimde bölündüğü bir dönemde (olurken -ÇN), o sırada partilerdeki oportünist unsurlar (yüzlerindeki -ÇN) maskeyi çıkardılar.

Partimizin sağcı ve milliyetçi sapmanın yokedilmesiyle ne kadar güçlendiğini, sosyalizme geçişi yürüten işçi sınıfının öncü kurmayı, proletarya diktatörlüğünün önder gücü

görevlerini yerine getirme yeteneğini kazandığını kendi deneyimimizden biliyoruz.

*

Stalin Yoldaş 1939'da 18. Parti Kongresi'nde Sosyalist Sovyet Devleti'nin gelişmesini derinlemesine tahlil etmiş ve gelişmenin iki aşaması (olduğunu -ÇN) tespit etmiştir: Ekim Devrimi'nden sömürücü sınıfların tasfiyesine kadar olan dönemi kapsayan *birinci* aşama ve kentte ve kırda kapitalist unsurların tasfiyesi döneminden sosyalist ekonomi sisteminin tam zaferine ve yeni Anayasa'nın kabulüne değin uzanan *ikinci* (aşama -ÇN).

Stalin Yoldaş *birinci* aşamanın esas görevinin şunlar olduğunu yazmıştır.

> "İktidardan indirilen sınıfların direncinin bastırılması, müdahalecilerin saldırılarına karşı ülke savunmasının örgütlenmesi, sanayi ve tarımın yeniden inşaası, kapitalist unsurların tasfiye edilmelerinin koşullarının hazırlanması. Devletimiz bu dönemde buna uygun olarak iki esas fonksiyonu yerine getirmiştir."

Ve devamla Stalin bu iki esas fonksiyonu şöyle nitelendirmektedir:

> "Birinci fonksiyon ülke içinde iktidardan indirilen sınıfların bastırılmasıdır."
>
> "İkinci fonksiyon ülkenin dış saldırılara karşı savunulmasıdır."
>
> "Üçüncü bir fonksiyon daha vardı ki, bu, yeni, sosyalist ekonominin tohumlarının geliştirilmesini ve insanların sosyalist ruhla yeniden eğitilmesini amaçlayan, devlet organlarımızın *ekonomik-örgütsel* ve *kültürel-eğitici çalışmalarıydı.* Ancak bu dönemde bu yeni fonksiyon fazla bir gelişme göstermedi." (Stalin, "Leninizmin Sorunları", s.727).

İkinci aşamaya gelince, bu dönemdeki esas görev, sosyalist bir ekonominin örgütlenmesiydi; buna uygun olarak

sosyalist devletin fonksiyonu da değişmekteydi. Ülke içindeki direnişin bastırılması fonksiyonu ortadan kalkmış ve yavaş yavaş sönmüştür; onun yerine sosyalist mülkiyetin korunması fonksiyonu geçmiştir. Ülkenin dıştan gelecek bir saldırıya karşı savunulması fonksiyonu tümüyle kalmıştır. Devamla Stalin şunları söylemektedir:

> "Devlet organlarının ekonomik-örgütsel ve kültürel-eğitsel çalışma fonksiyonları devam etmiş ve tamamen gelişmiştir. Şimdi devletimizin ülke içindeki esas görevi, barışçıl ekonomik-örgütsel ve kültürel-eğitsel çalışmadır. Ordumuza, ceza organlarımıza ve ulusal emniyet hizmetine gelince, şimdi artık onların mızrağı ülke içini değil, fakat dışarıyı, dış düşmanları hedef almıştır."

Stalin tarafından yapılan sosyalist devletin gelişmesinin tahlili ve onun iki gelişme aşamasımn nitelendirilmesi temelinde, halk demokrasisi ülkelerinin, esas görevin iktidardan alınan sınıfların direnişinin bastırılması ve kapitalist sınıfların ortadan kaldırılması koşullarının hazırlanması olduğu birinci aşamada bulundukları söylenmek zorundadır. Halk demokrasisi ülkelerinde sosyalist devletin bu birinci gelişme aşaması, yeni tarihsel koşullarda belirli bir dereceye kadar SSCB'de olduğundan farklı cereyan etmektedir.

Bu özellik esas olarak nerededir?

SSCB'nin desteği sayesinde halk demokrasisi ülkelerinin sosyalist devletin ekonomik-örgütsel ve kültürel-eğitsel fonksiyonunu hızla uygulamaya geçme olanağına sahip olmalarındadır. Bu, şu koşullara bağlıdır:

1— Halk demokrasisi ülkeleri SSCB'nin yardımı ve gücünden destek alarak, emperyalistlerin silahlı bir işgalinden kurtulmuşlardır. Gerçi sömürücü sınıflar emperyalistlerden çok yönlü yardım görmektedirler ve görmüşlerdir ve bu yardımdan aldıkları destekle, —örneğin Polonya'da olduğu gibi— çetelerin ve karşı-devrimci yeraltı

dünyasının faaliyetinin belirli bir döneminde, hatta iç savaşın bazı unsurlarını bağrında taşıyan silahlı bir direniş girişiminde bulunmuş, oraya buraya el atmışlardır. Ancak bu direnişin yıkıcı etkisi, emperyalistlerin SSCB'deki silahlı işgali ve bu temelde beslenen iç savaşın neden olduğu sertlik ve yıkımlarla, ve de güçlerin zorlanmasıyla da karşılaştırılamaz. Bilindiği gibi SSCB'de ülke inşasına, emperyalistlerin silahlı müdahalesi yüzünden gerçekte Ekim Devrimi'nden ancak dört, beş yıl sonra başlanabilmişti, oysa örneğin iktidardan alaşağı edilen sınıfların silahlı direnişinin nispeten en güçlü boyutu aldığı ve herhangi başka bir yerden daha uzun sürdüğü Polonya'da, (emperyalistlerin silahlı müdahalesi —ÇN) yeniden inşa çalışmalarını geciktirememişti.

Bu nedenle halk demokrasisi ülkelerinde sanayi ve tarım daha sosyalist bir devletin gelişmesinin birinci aşamasında yeniden kurulmuştur ve daha bu dönemde özellikle sanayide üretim oldukça önemli bir biçimde savaş öncesi düzeyi aşmıştır.

2— Halk demokrasisi ülkeleri oluşma anlarından başlayarak eşya gönderme, eşya-ve sanayi kredileri, teknik ve kültürel yardım vb. biçiminde Sovyetler Birliği'nden her yönden yardım gördüler.

Son zamanda halk demokrasisi ülkelerinin karşılıklı yardımlaşması, "Karşılıklı Ekonomik Yardım Konseyi"nin faaliyeti temelinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

3— Halk demokrasisi ülkeleri, Sovyetler Birliği'nin deneyimlerini edinme, Sovyetler Birliği tarafından açılan yolda gitme olanaklarını kullanarak, birçok yararsız çabadan, birçok boşa çıkmaya mahkum deneyden kaçınma, aksi takdirde gereken yararı sağlamayacak olan halk kitlelerinin büyük enerjilerinden, fazla çalışmadan ve birçok maddi araçtan tasarruf etme olanağına sahiptirler.

Bu durum halk demokrasisi ülkelerinin *ekonomik-örgütsel faaliyetinin* SSCB'de, özellikle birinci aşamada

olduğundan *daha hızlı gelişmesine* yolaçmaktadır, bu, bu ülkelerin tüm gelişmeleri boyunca son derecede olumlu bir etki yapmaktadır.

*

Halk demokrasisi ülkelerinin ekonomisi, belirleyici ekonomik pozisyonların (Büyük-ve orta sanayiler, bankalar, ulaşım vb.) devletin ellerinde toplanması, pazar ilişkilerine izin verilmesi ve bunlardan yararlanma ve ekonomik yaşamın planlı bir yönlendirilmesi üzerine kurulmuştu ve kurulmuştur, belirleyici ekonomik pozisyonlara dayanarak bunlar sosyalist sektörün büyümesi ve sosyalizm yolunda gelişmeyi teşvik ederler. Stalin daha 1928'de dahice

> "....pazar ilişkileriyle ve bu pazar ilişkilerinden yararlanmayla *Yeni Ekonomik Politika*, proletarya diktatörlüğü döneminde her sosyalist ülke için mutlak gereklidir."

demiştir.

Stalin'in bu dahice öngörüsü, şimdi sovyetik YEP'le birçok benzer özellik ve birçok özdeşlik gösteren bir aşamadan geçen halk demokrasisi ülkelerinin halk ekonomilerinin gelişmesinde tamamen onayını bulmaktadır.

Ancak YEP yalnızca belirli koşullar altında pazar ilişkilerine izin verilmesi ve bunlardan yararlanma değildir:

> "YEP partinin sosyalist ve kapitalist unsurlar arasında mücadeleye izin veren ve sosyalist unsurların kapitalist unsurlar üzerinde zafer kazanmasını hedefleyen bir politikasıdır." (Stalin, "Leninizmin Sorunları", s.187)

Halk demokrasisi ülkelerinde başlangıçtan beri kapitalist unsurlara karşı bir saldırı ve onların kısıtlanması ve giderek safdışı edilmesi uygulanmaktadır. Bu gelişme sonucunda, SSCB'de Stalin önderliğinde ülkenin sosyalist sanayileştirilmesi ve tarımın giderek kollektifleştirilmesi yoluyla aynı olarak, tasarlanan ve uygulanan, kapitalist unsurların tamamen ortadan kaldırılması perspektifi, giderek

daha belirgin biçimde ortaya çıkmaktadır. Enformasyon Bürosu'nun *Yugoslav* Komünist Partisi'nin durumu hakkındaki kararında ortaya konmuş olan tam da bu perspektif, diğer şeylerin yanısıra, partimizde *Gomulka*'nın başında yeraldığı sağcı ve milliyetçi grubun maskesini çıkartarak, partimizi sosyalizmin inşasına götüren yoldan çevirme başarısız girişimine kalkışması sonucunu doğurmuştur.

Partimizdeki sağcı ve milliyetçi grup tümüyle yıkılmış ve partiyi yolundan çevirme girişimi utanç verici bir fiyaskoyla sona ermiştir.

Hiç kuşku yok ki diğer halk demokrasisi ülkeleri gibi ülkemiz de burjuvazinin direncini kırarak ve SSCB'nin yardımıyla savunma yeteneğini geliştirerek, sosyalist devletin ekonomik-örgütsel ve kültürel-eğitsel fonksiyonunu giderek öylesine daha fazla geliştirecektir ki, bu fonksiyon kapitalist unsurların yokedilmesi sonucunda, sınıfsal çelişkilerin tasfiyesi ve sosyalizmin utkuyla kurulması sonucunda, sosyalist devletimizin temel ve esas fonksiyonu haline gelecektir.

Halk demokrasisi ülkeleri, SB dünyanın tek sosyalist devletiyken SSCB'de olduğu anlamında bir kapitalist kuşatma içinde bulunmamaktadırlar. Halk demokrasisi ülkeleri kudretli Sovyetler Birliği'nde muazzam bir destek bulmaktadırlar.

Halk demokrasisi ülkelerinin başında kudretli SB'nin yeraldığı büyük anti-emperyalist barış ve sosyalizm kampında SSCB'den daha az güçlü üyeler oldukları açıktır. Bu ülkelerde henüz yıkılan sömürücü sınıfların artıkları, burjuva devlet aygıtının artıkları ve burjuva politik kurumlarının artıkları vardır. Henüz bir köy burjuvazisi sınıfı, kulaklar vardır, bazı küçük burjuva tabakalarda iç ve yabancı kapitalistlerle ilişkiler henüz hayattadır, henüz geniş bir halk aydınları tabakası oluşturulmamıştır, yargı ve yabancı casuslukla mücadele organları henüz daha yeterince kuvvetlendirilmemiştir ve henüz daha gerekli deneyime

sahip değildirler; komünist partileri daha henüz bolşevik niteliksel özellikleri tümüyle benimsememişlerdir.

Bu yüzden emperyalistlerin darbe ve saldırılarını halk demokrasisi ülkelerine karşı yönelttikleri ve bu ülkelerin SSCB'den ayrılması ve kopması ve kapitalizm yoluna geri döndürülmesini içeren ayrıntılı planlar kurmuş oldukları ortadadır.

Tito'nun ülkesinde ajanlar tarafından emperyalistlerin hizmetinde uzun yıllardır provokatif faaliyet, Macaristan ve Bulgaristan'da Tito çetesinin Rayk-ve Kostov şubelerinin uzun yıllardır provokatif casusluk faaliyeti, partimiz saflarında savaş öncesi karşı casusluk ajanlarının oportünizm ve Gomulka ve Spihalski'nin tamamen devrimci uyanıklıktan yoksun olmalarıyla kolaylaştırılan uzun yıllardır provokatif faaliyeti—tüm bunlar iç ve dış sınıf mücadelesi mekanizmasının küçümsenmesinin ne kadar tehlikeli olduğunu kanıtlamaktadır.

Bierut Yoldaş, "Bir an için bile sınıf düşmanını ve onun sinsi yöntemlerini dikkat dışı bırakamayız" demektedir. "Uyanık olmak!! Bu her birimizin parti-sendika ve kamu faaliyetinde ve özel yaşamının her adımında izlemesi gereken emirdir. Sınıf düşmanı varolduğu ve faaliyette bulunduğu sürece, uyanık olunmak zorundadır. Uyanık olmak, emperyalistlerin sonunu hızlandırmak demektir, sosyalist inşanın temellerini sağlamlaştırmak demektir."

Halk demokrasisi ülkelerinin komünist ve işçi partilerin, Bolşeviklerin deneyimlerinden destek alarak, devrimci uyanıklıklarını en üst düzeye çıkarmayı ve yabancı emperyalistlerin ve ülke içindeki burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin şeytanca provokasyonlarım boşa çıkartmayı başaracaklarına hiç kuşku yok.

*

Halk demokrasisi ülkeleri özel tarihsel koşullarda gerçekleşen bir sosyalist devrim sonucunda oluşmuşlardır. Bu devrim sınıfsal açıdan Büyük Sosyalist Ekim Devrimi ile aynı

tiptedir. Halk demokrasisi ülkelerinde devlet, sınıfsal açıdan Sovyet devletiyle aynı tipe dahil olan sosyalist tipte bir devlettir. Sovyetik ve halk demokratik devlet biçimleri proletarya diktatörlüğünün farklı görüntü biçimleridir.

Halk demokrasisi ülkelerinde henüz sınıfsal zıtlıklar devam etmektedir, kapitalizm henüz tümüyle ortadan kaldırılmamıştır ve sosyalizm daha inşa halindedir; SSCB'de sınıfsal zıtlıklar yoktur, kapitalizm nihai olarak tasfiye edilmiştir, sosyalizm inşa edilmiştir ve komünist toplum inşa halindedir.

Bu koşullar altında halk demokrasisi ülkelerindeki gelişme eğilimi nedir?

Bu eğilim ancak tarihsel gecikmeyi aşmak ve Sovyetler Birliği'nin deneyimlerine dayanarak sosyalizmi kurmak olabilir ve gerçekten de budur. Halk demokrasisi ülkelerindeki toplumsal düzenle SSCB arasındaki farklılıkların, halk demokrasisi ülkeleri sosyalist devletin birinci gelişme aşamasından ikinciye geçtikleri oranda azalacağı açıktır.

III

POLİTİK EKONOMİ DERS KİTABI
CİLT 2
(PARÇALAR)

C—Halk Demokrasisi Ülkelerinde Sosyalizmin İnşası

BÖLÜM XI

Avrupa Halk Demokrasisi Ülkelerinin İktisadi Düzeni

Demokratik Halk Devriminin Ön Koşulları. Orta ve Güneydoğu Avrupa Ülkelerindeki —Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan ve Arnavutluk— Demokratik Halk Devrimi, iktisadi gelişmenin ve işçi sınıfının sınıf mücadelesinin, bu ülkelerin emekçilerinin mücadelesinin tüm süreci tarafından, dünya çapındaki kurtuluş hareketinin tüm süreci tarafından hazırlandı. Bu ülkelerde kapitalizmin gelişmesi, feodal-serfvari ilişkilerin önemli ölçüde kalıntılarının korunması koşullarında gelişti. Bu ülkeler, uzun zaman kendilerini köleleştiren emperyalist güçlere bağımlı kaldılar. İktidarda bulunan çiftlik sahipleri ve büyük burjuvazi, yabancı sermayenin gönüllü uşakları olarak kendilerini gösterdiler. İşçi sınıfının sömürülmesi son sınırma kadar tırmandırıldı. Köylülüğün en büyük bölümü topraksızlığın acısını çekti ve sefalet içinde yaşadı. Bütün bu koşullar işçi sınıfım ve köylülüğün geniş kitlelerini devrimcileştirdi.

Devrimden önce, Çekoslovakya hariç, halk demokrasisi ülkeleri, tarımın önemli ölçüde ağır bastığı, orta ya da zayıf bir endüstriyel gelişme gösteriyordu. Macaristan ve Polonya'da sanayinin orta düzeyde gelişmesine ulaşılmıştı. Romanya ve özellikle Bulgaristan, endüstriyel olarak zayıf derecede gelişmişlerdi. Arnavutluk, iktisadi açıdan, ataerkil gens toplumunun güçlü kalıntılarının bulunduğu en geri ülkeyi teşkil ediyordu.

Toprağın son derece büyük bir bölümü, devrimden önce büyük mülk sahiplerinin —çiftlik sahipleri ve kapitalistler— ellerinde bulunuyordu. Polonya'da bütün

işletmelerin üçte ikisini oluşturan 5 hektara kadarki köylü işletmelerine toprağın %15'i düşerken, 50 hektardan fazla toprağa sahip ve toplam işletmelerin %0,9'unu oluşturan çiftlik sahibi ve kapitalist işletmeler toprağın yaklaşık yarısını ellerinde bulunduruyorlardı. Macaristan'da tüm çiftliklerin yüzde 84'ünü oluşturan 5,7 hektara kadar toprağa sahip çiftliklere toprağın beşte biri düşerken, bütün işletmelerin %0,9'unu oluşturan 50 hektardan fazla toprağa sahip çiftliklere neredeyse toprağın yarısı düşüyordu. Romanya'da beş hektara kadar işletmeler tüm tarımsal işletmelerin dörtte üçünü oluşturup, ancak toprağın yalnızca %28'ini ellerinde bulunduruyorlardı; Bulgaristan'da buna denk düşen sayılar yaklaşık üçte iki ve %30, Çekoslovakya'da ise %70,5 ve %15,7 şeklindeydi.

Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkelerinin sanayilerinde, yabancı sermayenin anahtar konumunu elde tuttuğu kapitalist tekeller hakimdi. Polonya'da savaştan önce yabancı sermaye sanayideki sermaye yatırımının üçte ikisine sahipti. Romanya'da yabancı sermaye savaştan önce petrol sanayisine yatırılan toplam sermayenin %91,9'unu denetim altında bulunduruyordu. Macar sanayisinde 1937 yılında tüm sermaye yatırımının %40'ı yabancı firmalara aitti. Bulgar büyük sanayi yatırımlarının yaklaşık yarısı ve Bulgaristan taşıma şirketlerinin sermayesinin üçte ikisi, 1937'de yabancı sermayenin ellerinde bulunuyordu.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkeleri, kendilerini kanına kadar sömüren Alman emperyalizminin boyunduruğu altına düştüler. Çiftlik sahipleri ve tekelci burjuvazi, Alman faşizminin bir acentası durumuna geldiler ve böylelikle kendilerini tümüyle halktan soyutladılar. Emekçi kitleler, başında komünist ve işçi partilerinin olduğu işçi sınıfının önderliği altında, faşist kölelikten kurtuluş için, hem Alman işgalcilerine ve hem de ülkelerinin ulusal çıkarına ihanet eden çiftlik sahipleri ve kapitalistler kliklerine yönelen çetin bir mücadele yürüttüler.

Hitler Almanyası üzerinde zafer elde eden Sovyetler Birliği, Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkelerinin halklarını Alman faşizminin boyunduruğundan kurtardı. Emekçi kitlelerin ulusal kurtuluş mücadelesi zorlu bir canlanma gösterdi. Halklar, Hitlerci işgalcilerin uşaklarının iktidarlarını devirdiler ve böylelikle devlet yaşamını demokratik temelde inşa etme durumuna geldiler. Yeni bir devlet tipinin Demokratik Halk Cumhuriyetinin temelleri atıldı. Demokratik Halk Devrimi böyle başladı.

Demokratik Halk Devriminin Özü. Demokratik Halk Devriminin itici güçleri, işçi sınıfı ve köylülüktü. İşçi sınıfı önder rolüne sahipti. Faşizme karşı mücadele içinde, işçi sınıfı ve köylülük dışında kent orta ve küçük burjuvazisini ve diğer anti-faşist güçleri kapsayan bir ulusal cephe oluştu. Devrim, çiftlik sahiplerinin ve tekelci burjuvazinin politik egemenliğini ortadan kaldırdı. İşçi sınıfının önderliği altında işçi sınıfı ile köylülüğün ittifakına dayanan halk demokrasisi iktidarı yaratıldı. Komünist ve işçi partilerinin dışında, faşizme karşı ulusal cepheye katılmış küçük burjuva ve burjuva partiler de hükümete ve devlet organlarına katıldı.

Demokratik halk devrimi, ilk aşamasında burjuva-demokratik devriminin görevlerini çözdü. Bu, birincisi, Orta ve Güneydoğu Avrupa'nın köleleştirilmiş halklarını emperyalizmin boyunduruğundan kurtardığı ve onlara ulusal bağımsızlığını verdiği için *anti-emperyalist* bir devrimdi; ikincisi, iktisattaki yarı-feodal ilişkileri ortadan kaldırdığı için *anti-feodal* bir devrimdi. Anti-feodal tarım devrimi sürecinde, çiftlik sahiplerinin topraklarına canlı ve cansız envanteri ile birlikte el konuldu ve büyük ölçüde az toprağa sahip köylüler ve tarım işçileri arasmda dağıtıldı.

El konulan çiftlik topraklarının bir bölümü üzerinde, devlete ait tarımsal işletmeler kuruldu.

Tarım devrimiyle çiftlik sahipleri sınıfı tasfiye edilirken, emekçi köylülerin durumu önemli ölçüde düzeldi.

Toprak elde eden yoksul köylülerin ve tarım işçilerinin bir bölümü, orta köylü durumuna geldi. Orta köylü, tarımın merkezi figürü oldu. Büyük köylü işletmelerinin oranı, gözle görülür bir şekilde geriledi.

Polonya'da, hiç toprağı olmayan ya da az toprağa sahip köylüler, tarım devrimiyle 6 milyon hektardan fazla toprak elde ettiler. Romanya'da yoksul ve orta köylüler, devrimden önce toplam toprağın yarısından azına, buna karşın 1948'de artık %80,7'sine sahiptiler. Macaristan'da yoksul ve orta köylüler tarımın dönüştürülmesiyle yaklaşık 2 milyon hektar toprak elde ettiler; devrimden önce bu işletmelerin elinde toprağın %40,4'ü bulunurken, 1947'de toplam alanın %70,7'sine sahiptiler.

Tarım devrimi, geniş köylü kitlelerinin aktif katılımı ile çetin sınıf mücadelesi içinde gerçekleşti. Gerici güçler, yabancı emperyalistlerin desteğiyle tarımdaki dönüşümlere karşı en çetin direnişi gösterdiler ve bütün araçları ile bunu başarısızlığa uğratmaya çalıştılar.

Tarım devrimi, büyük önemde iktisadi ve politik sonuçlara yol açtı. Büyük toprak mülkiyetinin ortadan kaldırılmasıyla, gerici güçler son derece önemli bir maddi temeli kaybettiler. Büyük toprak mülkiyetinin ortadan kaldırılması ve toprağın emekçi köylüler arasında bölüştürülmesiyle, köylülüğün feodal sömürüsünün kalıntıları ortadan kaldırıldı. Toprağın daha önce hiç toprağa ve araziye sahip olmamış az topraklı köylülere ve tarım işçilerine dağıtılması, bu grupları halk demokrasisi düzeninin safına getirdi. Burjuva-demokratik devrimi sonuca götüren tarımdaki dönüşümler, aynı zamanda sosyalizmin inşasına geçişin de ön koşullarıydı.

Anti-feodal görevlerin yerine getirilmesi ile demokratik halk devrimi, giderek daha fazla ikinci aşamaya, yani sosyalist devrimin görevlerinin yerine getirilmesine geçti. Bu, burjuva demokratik devriminin sosyalist devrime doğru gelişmesi anlamına geliyordu. Daha

henüz devrimin başlangıcında, halk demokrasisi devletleri Hitlerci işgalcilerin ve onlarla sıkı sıkıya bağlı tekelci burjuvazinin ellerinde bulunan işletmeleri ulusallaştırdı. İktidarın elinden alındığı tekelci burjuvazi, böylelikle iktisadi konumlarını da kaybetti. Böylelikle tayin edici üretim araçlarının sosyalist ulusallaştırılması başladı. Aynı zamanda özel kapitalist işletmelerde işçi denetimi yerleştirildi. Devrim süreci için de üretim araçlarının ulusallaştırılması giderek daha fazla genişletildi. Bütün bunlar, bir bütün olarak burjuvaziyi zayıflattı ve işçi sınıfının pozisyonlarını sağlamlaştırdı. Sosyalist devrimin görevlerini yerine getirerek demokratik halk iktidarı, fabrikaları işletmeleri-ocakları, santralleri sosyalist mülkiyete, halk mülkiyetine geçirdi. Aynı şekilde, taşımacılık, haberleşme ve telefon sektörü, yeraltı zenginlikleri, toprağın bir bölümü, bankalar, dış ticaret ve iç pazardaki büyük ticaret ulusallaştırıldı. Demokratik halk iktidarı bu şekilde burjuvazinin ekonomik egemenliğini tasfiye etti ve halk iktisadının kumanda merkezlerini ellerine aldı.

Büyük ve orta sanayinin, taşımacılığın, haberleşme ve telefon sektörünün v.s. ulusallaştırılması Avrupa halk demokrasisi ülkelerinde bir çok aşamada gerçekleştirildi. Bu alandaki tayin edici önlemler, Polonya'da 1946'da, Bulgaristan ve Arnavutluk'da 1947'de, Macaristan, Çekoslovakya ve Romanya'da 1948'de yürütüldü.

Büyük sanayinin ulusallaştırılması, toplumun sosyalist dönüşümüne geçişinin tayin edici koşuluydu. Bu, sanayideki üretim ilişkilerinin üretimin toplumsal karakteri ile uyum içine getirildiği anlamına geliyordu: Tayin edici üretim araçları, halk demokrasisi devleti şahsında tüm halkın ortak malı oldular. Burada, üretim ilişkilerinin üretici güçlerle mutlak uyumluluğu yasasının etkimesi dile gelmekteydi.

Halk demokrasisi ülkeleri, kapitalizmden sosyalizme geçiş aşamasına girdiler.

Sosyalist ulusallaştırma, sosyalist devlet işletmeleri şahsmda iktisadın sosyalist biçimlerinin oluşmasma yol açtı. Yavaş yavaş sosyalist kooperatifsel iktisadi biçimler de oluştu.

Burjuva demokratik devrimin sosyalist devrime doğru geliştiği ölçüde, işçi sınıfı ile karşı-devrimci burjuvazi arasındaki mücadele de keskinleşti. Henüz ellerinde kalan ekonomik iktidara ve yabancı sermayenin yardımına dayanarak ve devlet aygıtı içindeki ajanlarını kullanarak ve sık sık da doğrudan hükümet içinde olarak, burjuvazi bütün araçlarla halk demokrasisi iktidarının önlemlerini başarısızlığa uğratmaya ve kapitalistlerin ve toprak sahiplerinin hem ekonomik ve hemde politik iktidarım yeniden kurmaya çalıştı. Devletin elinde bulunan iktisadın kumanda merkezlerine dayanan ve köylülüğü ve diğer emekçi tabakaları etrafında toparlayan işçi sınıfı, burjuvazinin yabancı emperyalist boyunduruğu yeniden kurma çabalarını esaslı bir şekilde püskürttü. Burjuvazi bu mücadelenin süreci içinde bozguna uğratıldı.

Devrimin daha sonraki gelişmesinde, devlet aygıtı burjuva karşı-devrimci unsurlardan temizlendi, eski, burjuva devlet aygıtı parçalandı ve bunun yerine emekçilerin çıkarlarına uygun yeni bir devlet aygıtı geçirildi. İşçi sınıfının devlet içindeki önder rolü kesin olarak güvence altına alındı. Halk demokrasisi devleti, artık başarıyla proletarya diktatörlüğünün işlevini yerine getirir hale geldi. "İşçi sınıfının önderliği altında emekçilerin egemenliğini cisimleştiren halk demokrasisi rejimi", diyordu G. M. Dimitrov, "var olan tarihsel koşullar altında, deneyimin halihazırda gösterdiği gibi, kapitalist iktisadı tasfiye etmek ve sosyalist iktisadı örgütlemek amacıyla proletarya diktatörlüğünün işlevlerini başarıyla yerine getirebilir ve getirmek zorundadır." (*G. Dimitrov* "BİP(K) MK'nin V. Parti Kongresine Politik Raporu, Sofya 1948, s.73)

İktisadi Biçimler Ve Sınıflar. Üç temel iktisadi biçimin

bulunması, Avrupa halk demokrasisi ülkelerinin iktisadı için karakteristiktir: Sosyalist sektör, küçük meta üretimi sektörü ve kapitalist sektör.

Sosyalist sektöre şunlar aittir: *1— Devlete ait,* halk mülkiyetinde bulunan sanayi ve taşımacılık işletmeleri, bankalar ve ticaret işletmeleri, dış ticaret, devlete ait tarım işletmeleri ve makine-traktör istasyonları; 2— her türden *kooperatif,* meslek kooperatifleri, tüketim kooperatifleri, kredi kooperatifleri, alım-satım kooperatifleri, tarımsal üretim kooperatifleri.

Bütün Avrupa halk demokrasisi ülkelerinde sosyalist sektör baş rolü oynamakta ve iktisatta güçlü başat bir yer almaktadır. Ulusal gelirin en büyük bölümü bu sektörde yaratılmaktadır. Sanayi üretiminin ağırlıklı miktarı, devlete ait, tutarlı sosyalist işletmelerde üretilmektedir. Sosyalist iktisadi biçimler, taşımacılık alanında ve dolaşım alanında da egemen konumu almaktadırlar. Tüm bankacılık, iç pazardaki tüm büyük ticaret ve perakende ticaretin büyük bölümü devletin ellerinde yoğunlaşmıştır; ayrıca bir devlet dış ticaret tekeli kurulmuştur. Buna karşın tarımda ise, Bulgaristan hariç, sosyalist iktisadi biçimler henüz egemen konumda değildir.

Böylelikle Avrupa halk demokrasisi ülkelerinde, bütün iktisat dallarında, tarım hariç, sosyalizmin temeli konmuştur.

Halk iktisadındaki egemen konumu elinde bulunduran ve iktisadi kumanda merkezlerini eline geçiren sosyalist iktisadi sektör, Avrupa halk demokrasisi ülkelerinin her birinde iktisadın gelişmesini belirleyen güçtür. Sosyalist sektör, pozisyonlarını yıldan yıla güçlendirmektedir.

Sosyalist sektörün 1952 yılındaki payı şöyleydi:

Ulusal gelir: Polonya'da %75, Çekoslovakya'da %92, Macaristan'da %86,6, Romanya'da %70, Bulgaristan'da %85,9 ve Arnavutluk'da yaklaşık %70;

Sanayi üretiminde: Polonya'da yaklaşık %99, Çekoslovakya'da %99, Macaristan'da %97, Romanya'da %95 ve Bulgaristan'da %98;

Büyük ticarette bütün ülkelerde %100;

Perakende ticarette: Polonya'da %92,4, Çekoslovakya'da %98,6, Macaristan'da %92,1, Romanya'da yaklaşık %97 ve Bulgaristan'da %99,3.

Sosyalist iktisadi biçimlerin tarımdaki (ekilebilir alanın büyüklüğüne göre ölçüldüğünde) payı 1952/53 yılında şöyleydi: Polonya'da %22, Çekoslovakya'da %43, Macaristan'da %30'un üzerinde, Romanya'da %20'nin üzerinde, Bulgaristan'da %60,5 ve Arnavutluk'da %9,5.

Sosyalist sektörde insanın insan tarafından sömürüsü yoktur; çalışmanın (emek) karakteri değişmiştir. Artık kapitalistler için çahşma değil, aksine bizzat emekçiler için, tüm toplum için çalışma söz konusudur. Değişen ekonomik koşulların sonucu olarak sosyalist sektörde, sömürü ve ücret anarşisi ilişkilerini dile getiren kapitalist yasalar ortadan kayboldu; sosyalist iktisadın yasaları oluştu ve etkisini götermeye başladı: Sosyalizmin ekonomik temel yasası, halk iktisadınm planlı (orantılı) gelişme yasası, yapılan işe göre dağılım yasası ve diğerleri. Sosyalizmin zaferini sağlamak ve emekçilerin büyüyen gereksinimlerini gidermek amacıyla en gelişmiş tekniğin kullanılması temelinde, sosyalist sanayinin kesintisiz bir büyümesi gerçekleşmektedir. Sosyalist üretim, planlı olarak halk iktisadının planlı (orantılı) gelişmesi yasası temelinde yürütülmektedir. Planlama yöntemleri, sürekli olarak mükemmelleştirilmektedir.

Halk demokrasisi ülkelerinin iktisadında varolan sosyalist mülkiyetin her iki biçimi ve küçük meta üretimi, değer yasasının etkimesini ve buna bağlı olan ekonomik kategorilerin —paranın, ticaretin, kredinin v.s.— etkimesini belirlemektedir. Değer yasası sosyalist üretimin regülatörü değildir, ama onu etkiler; bu etki fiyatların planlanmasında,

iktisadi muhasebede vs. halk demokrasisi devletleri tarafından göz önünde bulundurulur. Ticaret, para, kredi ve değer yasasına bağlı diğer ekonomik kategoriler, artan ölçüde sosyalist inşanın araçları olarak hizmet görmektedirler.

Sosyalist sektör, halk demokrasisi ülkelerinin iktisadında önder rolü oynadığından, sosyalizmin ekonomik temel yasası, halk iktisadının planlı gelişmesi yasası ve sosyalizmin diğer ekonomik yasaları, tüm halk iktisadının gelişmesi üzerinde giderek büyüyen bir etkide bulunmaktadırlar. Sosyalist üretim ilişkilerinin daha fazla gelişmesiyle birlikte, sosyalizmin ekonomik yasalarının etki alanı da sürekli olarak genişlemektedir.

Küçük meta üretimi sektörüne, emekçi köylülerin bireysel işletmeleri, sahiplerinin kişisel çalışmasına dayanan işlikler (el zanaatları işletmeleri -ÇN) dahildir. Bazı ülkelerde, özellikle Arnavutluk'da, köyde ataerkil işletmelerin kalıntıları kendilerini henüz koruyor. Bireysel köylü işletmeleri, halk demokrasisi ülkelerinde tarımsal ürünlerin ana kitlesini üretmektedirler. Bireysel köylü işletmeleri içinde, orta köylülerin işletmeleri egemen konumda bulunmaktadırlar. Daha önce ortaya konulduğu gibi, bireysel köylülerin üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetine dayanan küçük meta üretimi kaçınılmaz olarak kapitalizmin unsurlarını doğurur.

Halk demokrasisi ülkelerinde planlama henüz tüm halk iktisadım kapsamamaktadır. Küçük meta üretimi sektöründe üretimin gelişmesi, değer yasasının etkimesi yoluyla düzenlenmektedir. Demokratik halk iktidarı, halk iktisadının planlı gelişme yasasına dayanarak, meta satış muamelesi, döküm sistemi, kredi sektörü, vergiler v.s. üzerinde ve aynı zamanda küçük meta üretimi üzerinde de düzenleyici bir etkide bulunmaktadır. Tarımsal ürünlerin devletçe toplanmasının ağırlıklı bölümü anlaşma sistemi yoluyla ve tarımsal kooperatifler üzerinden gerçekleşmektedir.

Kapitalist sektöre büyük köylü işletmeleri, özel ticaret işletmeleri ve ücretli emek sömürüsüne dayanan küçük sanayi işletmeleri dahildir.

Kapitalist sektörde iktisadın regülatörü değer yasasıdır. Kapitalist sektör çerçevesinde artı-değer yasası etkimeye devam etmektedir; etki alanı ama kuvvetli bir şekilde kısıtlanmıştır. Kapitalist işletmelerin büyüklüğü ve ücretli emek sömürüsü olanakları da keza sıkı bir şekilde sınırlanmıştır. Kapitalist işletmeler yüksek bir gelire göre artan vergiye tabi tutulmakta ve pazar anarşisi giderek daha fazla gemlenmektedir.

Halk demokrasisi ülkelerinin ana sınıfları, işçi sınıfı ve köylülüktür. Emekçi sımfların yanısıra burjuvazi mevcuttur: büyük köylüler ve sanayi ve ticaretteki küçük ve orta kapitalistler.

Halk demokrasisi ülkelerinin toplumsal ve devletsel düzenlerinin yaşam ve gelişme temeli işçi sınıfı ile emekçi köylülüğün işçi sınıfımn önder rolü oynadığı sıkı ittifakı, kapitalizme karşı ve sosyalist toplumun inşasına yönelen bir ittifaktır. "Bizim devrimci dönüşümlerimizin çekirdeğini ve itici gücünü işçilerin ve köylülerin önderinin işçi sınıfı olduğu ittifakı oluşturdu ve oluşturmaktadır. İşçi sınıfı kapitalizme ve faşizme karşı onlarca yıl süren mücadele içinde emekçi köylülüğün geniş kitleleri ile ittifakı pekiştirdi. Bu ittifakın genişletilmesi, pekiştirilmesi ve kökleştirilmesi, bu halk iktidarının ana ilkesi ve halk iktidarının gücünün ve kazanımlarının güvencesidir." (*Boleslav Bierut*, "Polonya Birleşik İşçi Partisinin 10 Mart 1954'deki II. Parti Kongresine sunulan Merkez Komitesi Raporu", Dietz Verlag, Berlin 1954, s. 6)

Kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde halk demokrasisi ülkelerinin iktisadındaki baş çelişki, büyüyen sosyalizmle yenilgiye uğratılan, ancak henüz yok edilemeyen ve kökleri küçük meta üretiminde bulunan kapitalizm arasındaki çelişkidir.

Halk demokrasisi ülkelerinde sosyalizmin inşası,

şiddetli sınıf mücadelesi içinde gerçekleşmektedir. Eskimiş sınıfların direnişi, parçalanmış halk düşmanı politik partilerin, düşmanca faaliyetlerinde komünist ve işçi partileri içindeki milliyetçi, "sol" ve sağ sapmalarda ve emperyalizmin ajanlarının zararlı faaliyetlerinde, sabotajlarında ve bozgunculuğunda dile gelmektedir. Komünist ve işçi partileri ve halk kitleleri, sosyalizme düşman olan bu unsurları ortaya çıkarmakta ve böylelikle sosyalizmin inşasına yönelen politikanın zaferini güvence altına almaktadırlar.

Halk demokrasisi ülkelerinin devlet iktidarı, politikasını nesnel ekonomik yasalara göre belirlemekte ve bunlardan sosyalist iktisadi biçimlerin kapitalist biçimler üzerindeki tam zaferini elde etmek için yararlanmaktadırlar.

Kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi Marksist-Leninist öğretisinin önderliğinde halk demokrasisi iktidarı, işçi sınıfı ile köylülüğün ittifakını pekiştirmekte ve kapitalist unsurları kentte ve kırda sınırlayarak ve püskürterek bunlara karşı bir saldırı yürütmektedir. Demokratik halk devletleri her açıdan pazar ilişkilerinden, sanayi ile tarım arasındaki ticaret ittifakını pekiştirmek için yararlanmaktadırlar. Sosyalist sanayileşmeyle kentle kır arasındaki üretim ittifakını genişletmekte ve köylü işletmelerinin gönüllülük temelinde üretim kooperatifleri halinde tedricen birleştirilmesi çizgisini izlemektedirler.

Halk demokrasisi ülkelerinde sosyalizmin inşası, SSCB'da Yeni Ekonomik Politikayı belirleyen temel ilkelerin aynısına dayanmaktadır. Daha önce değinildiği gibi, bu ilkeler, halk demokrasisi ülkelerinde her bir ülkenin tarihsel özellikleri ve ekonomik ve politik koşulları göz önünde bulundurularak kullanılır. "Bütün uluslar sosyalizme varacaktır, bu kaçınılmazdır, ama buraya tümüyle aynı yoldan ulaşmayacaklardır, herbiri demokrasinin şu ya da bu biçimine, proletarya diktatörlüğünün şu veya bu biçimine, toplumsal yaşamın çeşitli yönlerinin sosyalist dönüşümünün şu

ya da bu temposuna kendi özelliğini katacaktır." (*V.İ. Lenin*, "Marksizmin Bir Karikatürü"; bkz. *V.İ.Lenin*, Eserler, 4. baskı, c. 23, s. 58, Rusça)

Halk demokrasisi ülkelerinde sosyalizmin inşası, muzaffer sosyalizmin ilk ülkesi SSCB'de olduğundan daha başka, oldukça uygun tarihsel koşullar altında gerçekleşmektedir. Sosyalizmin iktisadi ve kültürel temellerinin kurulmasında, halk demokrasisi ülkeleri, sosyalist inşanın Sovyetler Birliği tarafından toparlanmış zengin deneylerinden yararlanmakta ve tüm sosyalist kampın gücüne dayanmaktadırlar. Bu, sosyalizmin inşasını önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır.

Sovyetler Birliği'nin yardımı sayesinde, halk demokrasisine emperyalist müdahale planları başarısızlığa uğratıldı. Bu ülkeler böylelikle uzun süre bir iç savaştan korundular ve "savaş komünizmi" politikası yürütme zorunluluğundan kurtuldular. Bu, halk demokrasisi ülkelerine halk iktisatlarını kısa bir süre içinde yeniden kurma ve halk iktisadının sosyalist sanayileştirilmesine geçme olanağı verdi.

Sosyalist Sanayileşme. Halk demokrasisi ülkelerinde sosyalizmin inşasının gerekli bir koşulu, sosyalist sanayileşmedir. Bu ülkeler yalnızca sanayileşme temelinde, teknik ve iktisadi geriliği aşma, sosyalizmin maddi üretim temelini inşa etme ve üretimin ve halk refahının kesintisiz olarak büyümesinin istikrarlı maddi ön koşullarını yaratma durumundadır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan önce sanayi üretiminin tüm sanayi ve tarım üretimi içindeki payı şöyleydi: Polonya'da %47,6, Macaristan'da %53, Romanya'da %40, Bulgaristan'da %33,8 ve Arnavutluk'da :18,3. Çalışma yaşında olan nüfustan Polonya'da %65 tarımda ve %17 sanayide, Romanya'da %78 tarımda ve %7 sanayide, Bulgaristan'da %79,9 tarımda ve %8 sanayide ve işliklerde çalışıyordu. Ulusal gelir, sanayi üretimi ve diğer bir dizi belirleyici sayı açısından, bu ülkeler

gelişmiş sanayi ülkelerinin oldukça gerisinde kalıyordu. Örneğin Polonya'da kişi başına demir tüketimi, İngiliz demir kullanımının neredeyse onda birine ve Alman demir tüketiminin yaklaşık sekizde birine denk düşüyordu. Elektrik tüketimi, Almanya ve İngiltere'ye göre yaklaşık yedide bir ve Fransa'ya göre beşte bir tutuyordu. Halk demokrasisi ülkelerinin iktisadı, savaş ve faşistlerin tahribatı sonucu ağır şekilde zarara uğramıştı.

Bütün halk demokrasisi ülkeleri, savaş ve faşist yağma altında zarar gören iktisatları yeniden kurma dönemini geçirdiler. Daha henüz bu aşamada, görevleri sanayinin, ulaşımın ve tarımın yeniden kurulmasından oluşan iktisadi perspektif planlarını (üç ve iki yıllık planlar) başarıyla yerine getirilmesinde ifadesini bulan sosyalist plan iktisadının üstünlükleri ortaya çıktı.

Halk iktisadının başarıyla yeniden kurulması, halk iktisadının sosyalist yeniden yapılanmasının sağlam temellerini yarattı. Avrupa halk demokrasisi ülkelerinin halk iktisatlarının gelişmesi için ilk beş yıllık planların (Polonya'da ilk altı yıllık planın) merkezi görevi, sosyalizmin temellerini yaratmaktan oluşuyordu. Bu planın ana halkası, sosyalist sanayileşme, sosyalist büyük sanayinin ve öncelikle de ağır sanayinin inşasıydı. Burada her ülkenin sanayileşmesi, gelişme düzeyine ve sanayinin yapısına göre ve tarihsel, doğal ve iktisadi koşullara göre, kendi özelliklerini gösterir.

Halk demokrasisi ülkelerinde sosyalist sanayileşme için araçların sağladığı ana kaynak sosyalist sektörün birikimidir. Emekçilerin tasarruflarının bir bölümü de, devlet kredileri biçiminde sanayileşmeye sokulmaktadır. Ayrıca kent ve kırdaki kapitalist unsurların gelirlerinin öncelikle bu unsurların gelire göre artan vergilendirilmesi yoluyla alınan bölümü de sosyalist sanayileşmeye hizmet etmektedir.

Sosyalist birikimin tayin edici büyüme faktörlerinden birisi, modern tekniğin yerleştirilmesi ve üretimde iş

örgütlenmesinin düzeltilmesi yoluyla toplumsal emeğin üretkenliğinin sistemli bir şekilde artırılmasıdır. Emek üretkenliğinin artırılmasının güçlü bir itici gücü, sosyalist yarışmadır. İşçilerin büyük bir bölümü, sosyalist yarışmaya katılmaktadır. Halk demokrasisi ülkelerindeki en iyi işçiler, SSCB'de toparlanmış ileri üretim deneyimlerinden yararlanmakta ve burada Sovyet işçileri tarafından desteklenmektedirler. Emek üretkenliğini sürekli olarak artırmak açısından, yapılan işe göre dağıtım (Verteilung nach Arbeitsleistung -ÇN) ekonomik yasasından yararlanmak, yapılan işe göre ücretin çeşitli biçimlerinin kullanılması ve mutlak eşitlikçiliğe karşı mücadele birinci derecede öneme sahiptir. Sosyalist üretimde birikimin sürekli olarak artırılması açısından, tutumluluk rejiminin her yönlü pekiştirilmesi ve iktisadi muhasebe ilkesinin tutarlı bir şekilde uygulanması büyük bir öneme sahiptir.

Klement Gottwald şöyle yazıyor: "Değer yasasının etkimesini göz ardı eden ve bundan dolayı iktisadi muhasebe ve işletmelerin verimliliği sorunlarının, maliyet ve fiyat vs. sorunlarının kendileri için bir rol oynamadığı iktisat ve parti fonksiyonerlerinin sayısı bizde az mıydı ve az mıdır? Böylesi bir yanlış tutumun iktisadımıza büyük zararlar verdiği ve sosyalizm yolunda ileriye doğru hareketimizi engellediği açık değil midir? Bunun açık olduğunu ve bütün insanlarımızın, öncelikle de önder ve sorumlu konumunda bulunan insanlarımızın üretim döküm sistemi ve pazarlama alanlarında tutumluluk rejimine dikkat etmelerine yol açması gerektiğini düşünüyorum." (*K. Gottwald*, "Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin Tarihsel XIX. Parti Kongresi Ve Görevlerimiz"; bkz. 7 Kasım 1952 tarihli "Sürekli Barış İçin, Halk Demokrasisi İçin!".)

Sosyalist iktisadın üstünlükleri, halk istisadındaki yatırımlarm savaş öncesine göre bir kaç misli yükseltilmesine olanak tanımaktadır.

Halk demokrasisi ülkelerindeki sosyalist sanayileşme,

zamanında SSCB'de olduğundan daha başka, uygun tarihsel koşullar altında gerçekleşmektedir ve öze ait özellikler göstermektedir.

Sovyetler Birliği zamanında, tümüyle kendi kaynaklarına dayanarak sosyalizmi inşa eden ve sanayileşmeyi dışardan hiçbir yardım almaksızın sürdüren tek ülke iken, halk demokrasisi ülkeleri sanayileşmeyi başmda Sovyetler Birliği'nin bulunduğu güçlü bir sosyalist kampın varlığı koşullarında gerçekleştirmektedirler. Halk demokrasisi ülkeleri, sosyalist sanayileşmede SSCB'den geniş ölçüde yardım almakta ve birbirlerini karşılıklı olarak desteklemektedirler.

Sovyetler Birliği, bütün dallarıyla ağır sanayiyi aşırı bir tempo ile inşa etmek zorundaydı. Halk demokrasisi ülkeleri, her ülkede ağır sanayinin bütün dallarını geliştirme şeklindeki güçlerini aşan bu görevden kurtuldular. Her halk demokrasisi ülkesi, sosyalist kampın üyesi olarak, öncelikle o ülkede kendisi için uygun doğa ve iktisat koşulları bulunan sanayi dalını inşa edebilir ve geliştirebilir. Sosyalist kamp ülkelerinin sanayisi ve tüm halk iktisadı, bu ülkeler arasındaki geniş çaplı iş bölümü, karşılıklı ekonomik yardım ve ortak çalışma temelinde gelişmektedir.

Halk iktisadının sosyalist yeniden yapılanması perspektif planlarının başarıyla yerine getirilmesiyle, sanayi üretimi 1953 yılında, savaş öncesi düzeye göre şöyle yükseldi: Polonya'da 3,6 kat, Macaristan'da hemen hemen 3,5 kat, Çekoslovakya'da 2,2 kat, Bulgaristan'da 4,4 kat ve Romanya'da hemen hemen 2,5 kat. Sanayi üretiminin toplam sanayi ve tarım üretimi içindeki payı önemli ölçüde arttı. Bulgaristan ve Arnavutluk hariç bütün halk demokrasisi ülkelerinde üretim araçları sanayisi, toplam sanayi üretiminin yarısından fazlasını tutmaktadır. Avrupa halk demokrasisi ülkeleri, en modern teknikle donatılmış büyük sanayiye sahip sanayi-tarım ülkeleri durumuna gelmişlerdir.

Polonya'da kömür madenciliği, kimyasal sanayi, demir

madenciliği ve inşaat malzemeleri sanayisi, güçlü bir canlanma gösterdi. Otomotiv sanayisi, traktör yapımı, gemi yapımı, sentetik lif üretimi, vb. sanayi dalları yeni yaratıldı. 1953 yılında kişi başına çelik üretimi 1938 yılına göre 3,1 kat, elektrik üretimi 4,8 kat, çimento üretimi 3,2 kat, mineral gübre 2,3 kat vs. arttırıldı. Macaristan'da alüminyum sanayisi, makine yapımı, iş aletleri makinaları yapımı ve maden ocakları donanımının ve tarımsal makinelerin üretimi büyük bir canlanma gösterdi. Romanya'da petrol çıkarımı ve işlenmesi ve kimyasal sanayi önemli ölçüde genişletildi. Örneğin tarımsal makinelerin, petrol çıkarımı için gerekli donanımların yapımı, gemi yapımı dalları gibi makine yapımının yeni önemli dalları yaratıldı.

Halk demokrasisi ülkelerinin ağır sanayilerinde elde edilen başarılar ve sosyalist kamp ülkelerinin karşılıklı yardımlaşmaları, tüketim malları sanayisinin gelişme temposunu hızlandırmayı olanaklı kıldı.

Halk demokrasisi devletleri, üretim araçları üretimini canlanmanın ve tüm halk iktisadının teknik dönüşümünün temeli olarak geliştirmeye devam ediyorlar ve tarımsal ürünlerin ve kitle gereksiniminin sanayi mallarını üretimini önemli ölçüde artırmak ve emekçilerin yaşam düzeyini yükseltmek için aynı zamanda tarım ve hafif sanayi ve besin maddeleri sanayisindeki yatırımları önemli ölçüde genişletiyorlar.

Tarımın Sosyalist Dönüştürülmesi. Sosyalizmin kurulması, sosyalist iktisat biçimlerinin yalnızca kentte değil, aynı zamanda kırda da zafer kazanmasını talep etmektedir. SSCB deneyimlerinin gösterdiği gibi, köylü sorununun tek doğru çözümü geniş köylü kitlelerinin küçük bireysel işletmelerden kollektif büyük işletmelere geçmelerinde yatmaktadır. Küçük ve orta köylü işletmelerinin gönüllülük temelinde *üretim kooperatifleri* halinde tedricen *birleşmeleri*, bütün ülkeler için sosyalizmin inşası amacıyla nesnel bir zorunluluktur.

Bundan yola çıkarak halk demokrasisi ülkeleri, traktör ve tarımsal makineler üreten sanayi dallarını geliştiriyorlar, sosyalist büyük üretimin üstünlüklerini gözler önüne seren devlete ait tarım işletmeleri ağı ve tarımın teknik yeni donanımını güvence altına alan makine traktör istasyonlarını kuruyorlar. Yoksul ve orta köylü kitleleri iktisadi yardım elde ediyorlar: Bunları çeşitli alım ve satım kooperatiflerine ve üretim kooperatiflerine çekebilmek için önlemler alınmaktadır.

Tarımın sosyalist dönüşümü, halk demokrasisi ülkelerinde özellikler göstermektedir. Bu ülkeler, köylü işletmelerinin sosyalist dönüşümünü, SSCB'nin kollektif işletmeler, sovyet işletmeleri ve makine-tarım istasyonları biçimindeki gelişmiş sosyalist tarımının varlığı şartlarında gerçekleştiriyorlar. Sosyalist tarımın SSCB'nin deneyimleri ile kanıtlanan üstünlükleri, köylülüğün sosyalizm yoluna kanalize edilmesinde büyük bir rol oynamaktadır. SSCB'deki kollektif işletmesel üretim deneyimleri, emeğin örgütlenme ve ödenmesi ve gelirlerin dağılımı biçimleri vs. köylü işletmelerinin üretim kooperatifleri halinde birleştirilmesinde geniş ölçüde kullanılmaktadır.

Halk demokrasisi ülkelerinde köylülüğün üretim kooperatifleri içinde birleştirilmesinde esaslı özellikler, burada toprak üzerindeki küçük köylü mülkiyetinin muhafaza edilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır; SSCB'de ise kollektifleştirme *tüm* toprağın ulusallaştırılması koşullarında gerçekleştirildi. Halk demokrasisi ülkelerinin deneyimi, tüm toprağın derhal ulusallaştırılmasının kırda sosyalizmin inşası amacıyla bütün ülkeler için zorunlu bir koşul olmadığını göstermektedir.

Toprağın, üretim araçlarının toplumsallaştırılmasının derecesine ve buna bağlı olarak gelirin dağılımına göre, halk demokrasisi ülkelerindeki tarımsal üretim kooperatifleri üç temel tipe ayrılabilinir. İlk olarak, yalnızca tek tek tarımsal işlerin (sürme, ekme, tohum bakımı, hasat) kooperatifin tek

tek üyelerinin mülkiyeti olan parseller üzerinde ortaklaşa yerine getirildiği toprağın ortak işlenmesi amaçlı kooperatifler mevcuttur. İkinci olarak, üretim araçlarının ve çalışmanın toplumsallaştırıldığı ve kooperatif üyelerinin özel mülkiyeti olarak kalmakla birlikte toprağın bütünlüklü bir masif halinde birleştirildiği üretim kooperatifleri vardır. Ürünlerin büyük bölümü (yüzde 70-75) bu kooperatiflerde emek birimine göre, ve küçük bir bölümü de getirilen toprağın büyüklüğüne göre dağıtılmaktadır. Üçüncü olarak, toprağın toplumsallaştırıldığı ve kollektif işletmelere süresiz kullanım için verilmiş ve ürünlerin yapılan işe göre dağıtıldığı arteller vardır. Üretim kooperatiflerinin en yaygın biçimi, halk demokrasisi ülkelerinde şu anda ikinci tipteki kooperatiftir.

Tarımda sosyalizmin tam zaferi, tüm toprağın toplumsallaştırılmasını, toplumsal mülkiyete dönüştürülmesini ön koşar. Tüm toprağın toplumsallaştırılması, köylülüğün üretim kooperatiflerinin gelişmesi ve daha yüksek biçimlerinin tedricen yaygınlaşması sürecinde pratikte kollektif büyük işletmenin küçük bir bireysel mülkiyete dayanan işletme karşısında gösterdiği tartışılmaz üstünlüklerden emin olduğu ölçüde gerçekleşecektir.

Tarımın sosyalist dönüşümü acımasız sınıf mücadelesi içinde gerçekleşmektedir. Büyük köylüler, bütün güçleriyle, köylü işletmelerinin üretim kooperatifleri halinde birleşmesini başarısızlığa uğratmaya çalışıyorlar. Yoksul ve orta köylülere her yönlü maddi destek veren halk demokrasisi devleti üretim kooperatiflerini örgütsel ve iktisadi olarak pekiştirmek için önlemler almakta ve büyük köylülüğe karşı uzlaşmaz bir mücadele sürdürmektedir.

Tarımın sosyalist dönüşümünde, halk demokrasisi ülkelerinde önemli başarılar elde edildi. 1953 başlangıcında Bulgaristan'da bütün köylü işletmelerinin %52,3'ünü birleştiren 27 kooperatifsel tarım işletmesi, 100 devletsel tarım işletmesi ve 140 MTS (Makine Traktör İstasyonu -ÇN)

vardı. Ana tahıl türlerinin ekim alanının %54,7'si, pamuk, pirinç ve şeker pancarı ekim alanın %74,5'i tarımın sosyalist sektörüne düşüyordu. Macaristan'da üretim kooperatifleri 200.000 köylü ailesini birleştirmekte ve zırai alanın %18'ini kapsamaktadır. Devlet işletmelerine ekim alanımn %12,5'i düşmektedir. Polonya'da 1954 ortasında, tüm ekim alanının %9'undan fazlasına sahip 9000 üretim kooperatifi vardı. Devlet tarım işletmeleri, tüm ekim alanının %12,8'inden fazlasına sahiptir. Romanya'da üretim kooperatifleri (toprağın ortak işlenmesi amaçlı kooperatifler de dahil), bir milyon hektardan fazla ya da ekim alanın %10'unun üzerinde toprağı işlemektedirler. Çekoslovakya'da üretim kooperatifleri ekim alanımn %33'ünü ve devlet tarım işletmeleri yaklaşık %10'unu işlemektedirler.

Halk demokrasisi ülkelerinde köyün sosyalist dönüşümünde iki tür hata işlenmiştir: Bir yandan köylülüğün kooperatifsel birleşmesi yapay bir şekilde zorlanmış ve kooperatiflere girişteki gönüllülük ilkesi zedelenmiştir; diğer yandan birleşmenin gerekli örgütlenmesi ve yönetimi küçümsenmiş ve kooperatiflerin inşası sürece bırakılmıştır. Demokratik halk ülkelerinin komünist ve işçi partileri her iki hataya karşı mücadele yürütmektedirler. Halk demokrasisi ülkelerinde kırda sosyalist dönüşüm temelinde, tarımın gelişmesinde ve köylülerin refah düzeyinin yükseltilmesinde önemli başarılar elde edilmiştir. Ancak tarımdaki üretim artışı, sanayinin oldukça gerisindedir ve tüm halk iktisadınm gereksinimleri açısından henüz tümüyle yetersizdir.

Örneğin Polonya'da sanayi üretimi 1950 ile 1953 arasında %118 oranında, tarımsal üretim buna karşın yalnızca %10 oranında artmıştır. Çekoslovakya'da üretim araçları üretimi, sanayide beş yıllık plan süresinde (1949-1953) %118,7, tüketim araçları üretimi %79,8 ve bitki ekim üretimi yalnızca %12,4 artmıştır.

Bununla bağıntı içinde, hızla büyüyen sanayi ile geri

kalmış tarım arasındaki dengesizliği ortadan kaldırmak ve tarımın canlanmasını güvence altına almak ertelenemez bir görevdir. Bu görevi çözebilmek için, köylülüğün üretim kooperatifleri içinde birleşmesini devamla desteklemek, var olan kooperatifleri örgütsel ve iktisadi olarak pekiştirmek ve devlet tarım işletmelerinin çalışmalarını düzeltmek gerekmektedir. Bunun dışında, halk demokrasisi ülkelerinin bireysel köylü işletmelerinde, tarımsal üretimin artırılması için kullanılabilecek henüz kullamlmamış iç yedekler vardır. Bundan yola çıkarak komünist ve işçi partileri, tarımın tedrici sosyalist dönüşümüne yönelik genel çizgi izlemekte ve tarımın daha fazla kalkınması için emekçi köylülerin bireysel işletmelerinin henüz tümüyle kullanılmamış gelişme olanaklarından yararlanmaktadırlar. Bu amaçla emekçi köylüler üretim, teknik, kredi ve tarım tekniği alanlarında desteklenmektedirler. Anlaşma sisteminin koşullarımn düzeltilmesi için önlemler alınmakta, döküm ve alım fiyatları artırılmakta ve vergiler düşürülmektedir. Bütün bunlar, tarımın kalkınmasına ve işçi smıfıyla köylülüğün ittifakının pekişmesine katkıda bulunmaktadır.

Emekçilerin Maddi Refah Düzeylerinin Ve Kültürlerinin Yükseltilmesi. Halk demokrasisi ülkelerindeki sosyalist inşaya, emekçilerin maddi refah düzeylerinin ve kültürlerinin sürekli artan bir büyümesi eşlik etmektedir. Burada, sosyalizmin ekonomik temel yasalarının etkimesi dile gelmektedir. Sanayinin hızla canlanması yoluyla, daha 1948-1949 yıllarında hem kentteki ve hem de kırdaki işsizlik ortadan kaldırılabildi. Sosyalist işletmelerde çalıştırılan işçilerin sayısı yıldan yıla artmaktadır.

Sosyalist üretimin canlanmasına, ulusal ekonominin büyümesi eşlik etmektedir. Toprak sahipleri ve büyük kapitalistler sınıfımn tasfiye edilmesi ile birlikte hızla artan ulusal gelir, emekçilerin refah düzeyinin yükseltilmesinin ve genişletilmiş sosyalist yeniden üretimin kentte ve kırda gerektirdiği şekilde kullanılmaktadır.

İşçilerin ve memurların gerçek ücreti ve köylülerin geliri sistemli bir şekilde yükseltilmektedir. Halkın reel gelirinin yükseltilmesi açısından kitle tüketim mallarının fiyatlarının düşürülmesi, büyük öneme sahiptir. Reel ücretin yükseltilmesinin esaslı bir faktörü, kiraların düşürülmesi ve diğer belediye hizmetlerinin ucuzlatılmasıdır. Bunun dışında emekçilerin maddi refah düzeyi, işçiler ve memurlar için devlet tarafından ödenen sosyal sigortanın yerleştirilmesi, parasız eğitim ve tıbbi bakım ve geniş bir sanatoryum ve dinlenme yurtları ağının kurulması yoluyla yükselmektedir.

Ulusal gelir, 1953'de şöyle arttı: Polonya'da savaş öncesi yıllara göre iki kat, Bulgaristan'da 1939'a göre %86,7 ve Çekoslovakya'da 1937'ye göre %60.

Polonya'da kişi başma düşen gerçek gelir, tarımda çalışmayan nüfus için 1953 yılında, hemen savaş öncesi yıllara göre %40 arttı. Kır nüfusu başına düşen gerçek gelir, 1938 düzeyinin %75 üzerindeydi. Macaristan'da fabrika işçisinin ücreti %57 ve köylü ailesinin gerçek geliri %50 oranında 1938 düzeyinin üzerindeydi. Halkın gerçek gelirinin büyümesi, emekçilerinin tüketiminin önemli ölçüde yükselmesini beraberinde getirdi. Romanya'da işçi ailesinin tüketimi 1953'de 1938'e göre şöyle arttı: Ekmek tüketimi %20, şeker %48 ve bitki yağları %164, Romen köylülerinin kişisel gereksinim için çavdar ve buğday tüketimleri, aynı dönemde %50 oranında arttı. Bulgaristan'da işçilerin ve memurların reel ücretleri, 1953'de 1939'a göre %38 arttı.

Bulgaristan'da sağlık sektörü için harcamalar, 1953'de 1939'a göre 6 kat arttı ve hasta yataklarının sayısı 1939'un 10492 yatağına karşı 1952'de 24522'ye yükseldi.

Sosyalizmin inşası, ayrılmaz bir şekilde bir kültür devrimine bağlıdır. Halk demokrasisi ülkelerinde emekçi kitlelerin geniş tabakalarına kültür ve bilgi sağlanmaktadır. Devrim, burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin eğitim ve kültür tekelini kırdı. Eğitim ve kültür tüm halkın ortak malı oldu. İçeriği itibarıyla sosyalist ve biçimi açısından ulusal

olan yeni bir kültür yaratılmaktadır. Karakteri itibarıyla son derece enternasyonal olan SSCB'nin sosyalist kültürü, halk demokrasisi ülkelerinde ulusal kültürün gelişmesi üzerinde büyük bir etkide bulunmaktadır. Kısa zaman içinde yeni, sosyalist bir aydın tabakası oluştu, aynı şekilde mühendis-teknik uzman güçlerin sayısı artmaktadır.

Halk demokrasisi ülkeleri, 7 yaşından itibaren okul mecburiyeti ve yaşları 12 ile 40 arasındaki nüfus içinde okuma-yazma bilmemenin ortadan kaldırılması üzerine yasalar çıkardılar. Romanya'da, 1953/54'te yedi yıllık okullarda öğrenci sayısı 1938/39'un savaş öncesi düzeyine göre 4,7 kat, ortaokullarda 4 kattan fazla ve yüksek okullardaki öğrencilerin sayısı 2,2 kattan fazla, 29.000'den 64.300'e yükseldi, uzaktan eğitime katılan 19.000 yüksek öğrenim öğrencisi bunun içine dahil değildir.

Eski Polonya'da 1937/38'de, %5'i işçi çocuğu ve %9'u köylü çocuğu olan 48.000 öğrenciyi kapsayan 28 yüksek okul vardı. 1953 yılında, ezici çoğunluğu işçi ve köylü çocuklarından oluşan 134.000 öğrenciyi kapsayan 83 yüksek okul vardı.

Macaristan'da, 1953'de, ortaokullardaki öğrenci sayısı 1938'e göre 2,5 kat, ilkokullarda 3 kat ve yüksek okullardaki öğrenci sayısı 5 kat arttı.

Yüksek derecede kalifiye uzmanların eğitiminde halk demokrasisi ülkeleri daha bugünden bir çok kapitalist ülkeyi geride bırakmışlardır. Polonya'da 196 kişiye, Bulgaristan'da 244 kişiye ve buna karşın İngiltere'de 500 kişiye ve Türkiye'de 820 kişiye bir yüksek okul öğrencisi düşmektedir.

Halk demokrasisi ülkelerindeki sosyalist inşanın başarıları, kapitalist üretim tarzının eskidiğinin ve sosyalist iktisat sisteminin kapitalist sisteme göre tartışılmaz üstünlükler gösterdiğinin yeni bir kanıtıdır.

Kısa Özet

1— Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkelerindeki —Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan ve Arnavutluk— demokratik halk devrimi, ilk önce burjuva-demokratik devrimin görevlerini kesin olarak ve bütünüyle çözdü. Devrimin anti-feodal karakteri, tarımın devrimci dönüşümünün yürütülmesinde dile geldi; çitflik sahiplerinin toprağma el kondu ve topraksız ve az topraklı köylülere dağıtıldı. Devrimin anti-emperyalist karakteri, onun Orta ve Güneydoğu Avrupa ülkelerinin halklarını emperyalizmin boyunduruğundan kurtarmasında ve onların ulusal bağımsızlıklarını güvence altına almasında dile geldi. Anti-feodal görevlerin çözümü ile birlikte burjuva-demokratik devrim sosyalist devrime doğru gelişti; bu, büyük sanayinin ve orta sanayinin, ulaşım sektörünün, bankaların, dış ticaretin ve iç pazardaki büyük ticaretin ulusallaştırılmasında ifadesini buldu. Demokratik halk devleti, proletarya diktatörlüğünün işlevini başarıyla uygulamaya başladı. Demokratik halk iktidarı, işçi sınıfıyla emekçi köylülüğün işçi sınıfı önderliği altındaki sıkı ittifakına dayanmaktadır.

2— Kapitalizmden sosyalizme geçiş aşamasındaki halk demokrasisi ülkelerinin iktisadı açısından üç temel iktisadi biçimin yan yana var olması karakteristiktir: Sosyalist sektör, küçük meta üretimi sektörü ve kapitalist sektör. Sosyalist sektör, önder rolü oynamaktadır. Nesnel ekonomik yasalardan yola çıkarak ve sosyalist sektöre dayanarak demokratik halk devletleri, kapitalist unsurlara karşı mücadelede sosyalizmin inşasına yönelik bir politika izlemektedirler.

3— Halk demokrasisi ülkelerinin sosyalist sanayileşmesi, teknik ve iktisadi geriliklerin aşılması, sosyalizmin inşası ve halkın refah düzeyinin yükseltilmesi için tayin edici bir koşuldur. Sosyalist iktisadi biçimlerin üstünlükleri ve sosyalist kamp içindeki karşılıklı yardımlaşma ve ortak çalışma sayesinde, halk demokrasisi ülkeleri tarım ülkelerinden ve tarım-sanayi ülkelerinden sanayi-tarım ülkeleri haline dönüşmüşlerdir.

4— Halk demokrasisi ülkelerinde sosyalizmin zaferi için tarımın sosyalist dönüşümü gereklidir. Bu ülkelerde köylü işletmelerinin sosyalist dönüşümü, bütün işletmelerin gönüllülük temelinde ve toprak üzerinde köylü özel mülkiyetinin muhafazası koşullarında üretim kooperatifleri biçiminde tedricen birleştirilmesi

yoluyla gerçekleşmektedir. Tüm toprağın toplumsallaştırılması, üretim kooperatifinin de yüksek biçimlerinin gelişmesinin sonucu olacaktır.

5— Halk demokrasisi ülkelerinde sosyalizmin inşası, emekçilerin maddi ve kültürel yaşam düzeylerinin önemli bir şekilde canlanmasına yol açtı: İşsizliğin ortadan kaldırılmasına işçilerin reel ücretlerinin ve köylülerin reel gelirlerinin yükselmesine. Emekçilerin refah düzeylerinin daha fazla yükseltilmesini güvence altına almak için, sanayinin hızla büyümesi ile tarımın geri kalması arasındaki orantısızlığı ortadan kaldırmak zorunludur. Tarımın canlandırılması, üretim kooperatiflerinin devamlı genişletilmesi, ayrıca bütün yedeklerin ve bireysel köylü işletmelerinin henüz tümüyle kullanılmamış gelişme olanaklarının kullanılması yoluyla güvence altına alınmaktadır.

BÖLÜM XII

Çin Halk Cumhuriyeti'nde İktisadi Düzen

Çin Halk Devriminin Ekonomik Ön Koşulları. Halk devriminin zaferinden önce, Çin iktisadı, yarı-feodal ve yarı-sömürge bir karakter taşımaktaydı. İktisadın *yarı-feodal* karakteri, kır nüfusunun yüzde 4 ile 5'ini oluşturan büyük toprak sahiplerinin tüm toprağın yarıdan fazlasını ellerinde bulundurmalarında dile gelmekteydi; kır nüfusunun yüzde 90'ını oluşturan yoksul ve orta köylülere ise tüm toprağın yalnızca %30'u düşüyordu. Köylülerin kapitalizm öncesi sömürüsünün biçimleri geniş ölçüde kullanıldı; toprak ilkel bir tarzda işlendi. Ülkenin *yarı-sömürge* durumu, Çin iktisadının bütün önemli dallarının doğrudan ya da dolaylı olarak yabancı emperyalistlerin denetimi altında bulunmasında ve bunlara bağımlı olmasında dile gelmekteydi.

Çin'de büyük toprak sahipleri genel kural olarak büyük işletme çalıştırmıyor, aksine toprağı küçük parseller halinde köylülere kiralıyorlardı. Kira, toprak kullanımının en yaygın biçimiydi. Burada, toprağın belirsiz bir süre için kiraya verilmesi ya da devamlı kira ağır basıyordu. Rantın kapitalizm öncesi biçimleri en geniş yaygınlığa sahipti: emek rantı, ürün rantı ve para rantı. Köylüler toprağı *kısmi kira* temelinde kiralıyorlardı; toprağın ve envanterin kullanılması karşılığında elde edilen ürünün yüzde 50 ile 70'ini büyük toprak sahiplerine veriyorlardı. Tefeciler ve büyük toprak sahipleri, köylülerden anormal derecede yüksek kredi faizi alıyorlardı.

Geniş köylü kitleleri, hem yoksul ve hem de orta köylüler, büyük toprak sahiplerinden ve tefecilerden para ve aynî kredi almak zorundaydılar. Köylü işletmelerinin yaklaşık %60'ı tefecilerden, vergilerini ödeyebilmek için, "yardım" almak zorundaydı; köylülerin yaklaşık olarak yarısı sürekli olarak besin maddesi sıkıntısı çekmekteydiler ve zenginlerden borç almak zorundaydılar.

Çin, başta İngiltere, Japonya ve Amerika Birleşik

Devletleri olmak üzere kendisini köleleştiren emperyalist güçlere kuvvetli bir şekilde bağımlıydı. Bütün sermaye yatırımlarının %75'i yabancı sermayeye ve en çok %25'i yerli sermayeye düşüyordu. 20. yüzyılın 30'lu yıllarından sonra Amerikan emperyalizmi Çin'de egemen konumu aldı. Çin dış ticaret bilançosunun 1936'da %23'ü ve 1946'da %53'ü ABD'ye düşüyordu.

Çin'de yönetimi elinde bulunduran büyük toprak sahipleri (Toprak Ağaları -ÇN) ve komprador-burjuvazi kliği, Amerikan tekellerinin ülkenin iktisadına sızmasına her tarzda kolaylık sağladı. ABD emperyalistleri, bütün güçleriyle Çin halkının sömürgesel yağmalanmasını sürdürdüler. Sanayiyi, dış ve iç ticareti ve maliyeyi denetim altında bulundurdular. Bütün bunlar, kendisine tüm sanayi ve tarım üretiminin yalmzca %10'u düşen ve zaten çok zayıf bir şekilde gelişmiş olan sanayiyi çok zor bir duruma soktu. Ağır sanayi neredeyse yoktu; sanayi ürünlerinin ağırlıklı bölümü küçük işliklerde ve manifaktürlerde üretilmekteydi.

Çin iktisadınm yarı-feodal karakteri, nüfusun sınıf yapısını belirlemekteydi.

Büyük toprak sahipleri, (Toprak Ağaları -ÇN) Çin toplumunun en gerici sınıfını oluşturmaktaydı. Bunlar, halkın sömürgesel köleleştirilmesinde ve yağmalanmasında yabancı emperyalistlerin ana dayanaklarıydı.

Köylülük, Çin'in sayıca en kalabalık sınıfıdır. Meta ilişkilerinin köye girmesiyle birlikte, köylülük içinde sınıf farklılaşması süreci gerçekleşti. Muzaffer halk devriminin arifesinde, kır nüfusunun yüzde 70'i topraksız tarım işçilerinden ve az topraklı köylülerden, yüzde 20'si orta köylülerden ve yüzde 5-6'sı büyük köylülerden oluşmaktaydı. Büyük köylüler, geniş ölçüde ücretli işçi (tarım işçileri) çalıştırmakta ve köylülüğün kapitalist sömürüsünü yarı-feodal sömürü yöntemleriyle birleştirmekteydiler.

Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte, 20. yüzyılda, yeni smıflar toplumsal yaşam sahnesine çıktılar: Burjuvazi ve proletarya.

Burjuvazi, oluşumundan beri yabancı sermayeye bağımlıydı. Büyümekte olan sınai ve mali burjuvazi, başta Amerikan, İngiliz ve Japon emperyalistleri olmak üzere, en sıkı bir şekilde yabancı emperyalistlere bağımlıydı. Yabancı emperyalistlerle Çin pazarı arasındaki aracı olarak işlev gören komprador burjuvazi, işçi ve köylü kitlelerinin amansız sömürüsü ile toparladığı önemli ölçüde zenginliği ellerinde biriktirdi. Burjuvazinin diğer bölümü, ulusal (ağırlıklı olarak orta) burjuvaziden oluşmaktaydı. Yabancı emperyalistler, bir yerli sanayinin gelişmesini bütün araçlarla önlemeye çalıştılar. Bundan dolayı ulusal burjuvazi yabancı emperyalistlere ve komprador burjuvaziye karşı muhalif bir konumdaydı.

Çin'de kent küçük burjuvazinin sayıca büyük bir tabakası bulunmaktadır: Ev işçileri, işlikçiler (zanaatkarlar -ÇN) ve küçük tüccarlar.

Sanayi proletaryasının sayısı muzaffer halk devriminin arifesinde 4 milyonu buluyordu. Fabrika işçilerinin yanısıra, diğer dallarda çalışan milyonlarca proleter ve yarı-proleter vardı: Liman işçileri ve malların yüklenip boşaltılması ve taşınması için yerel işçiler (kuliler ve rikşa kulileri) ve maden işçileri, ayrıca tarımsal proletarya (tarım işçileri); bunların sayısı devrimden önce bir-kaç düzine milyonu buluyordu. Emekçilerin en iyi örgütlenmiş, en bilinçli ve en ileri kesimi olan sanayi proletaryası, 20. yüzyılın 20'li yıllarmdan bu yana ülkenin politik hayatı üzerinde tayin edici bir etkide bulundu. Büyük toprak sahiplerinin ve komprador-burjuvazinin devleti askeri-bürokratik aygıtıyla Çin halkını yağmaladı ve baskı altında tuttu. Feodal sömürü yöntemleri ve emperyalist boyunduruk, sınıf zıtlıklarmı son derecede keskinleştirdi ve ülkeyi bir iktisadi ve politik felaketin uçurumuna getirdi.

Çin Devriminin Karakteri. 1949 yılında zafere ulaşan Çin Halk Devrimi, derin tarihsel köklere sahiptir. Komünist partisinin başında bulunduğu işçi sınıfının önderliğinde halk

kitleleri, yaklaşık otuz yıl süresince feodal beylerin ve komprador-burjuvazinin egemenliğine ve yabancı emperyalizme karşı çetin bir silahlı mücadele yürüttüler. İlk aşamasında Çin devriminin baş görevi, yarı-feodal ilişkileri ortadan kaldırmak, feodal toprak mülkiyetini tasfiye etmek ve büyük toprak sahiplerinin topraklarını köylülere dağıtmaktan oluşmaktaydı. Bundan dolayı Çin devrimi, anti-feodal, köylü, yani bir burjuva-demokratik devrim olarak başladı.

Yabancı emperyalistler en önemli sanayi dallarını, demir yollarını ve bankaları ellerine geçirdiklerinden ve denetimleri altına aldıklarından, emperyalizme karşı mücadele de keza Çin devriminin son derece önemli karakter özelliklerinden biri oldu. "Çin'deki burjuva-demokratik devrimi, feodal kalıntılara karşı mücadele ile emperyalizme karşı mücadelenin bir birleşimidir." (*J. V. Stalin*, "Çin'de Devrim ve Komintern'in Görevleri"; bkz. *J. V. Stalin* Eserler, c.9, s.249)

Çin burjuva-demokratik devrimi böylelikle bir anti-feodal tarım devrimiydi ve aynı zamanda *anti-emperyalist, ulusal bir kurtuluş devriminin* keskin karakter özelliklerini kazandı.

Çin halk devriminin ana itici güçleri işçi sınıf ve köylülüktü. İşçi sınıfı ve onun önderlik ettiği köylülük, Çin halkının iç ve dış düşmanları üzerindeki zaferini güvence altına alan devrimin ana ordusunu oluşturdular. Çin devriminde bunun dışında kent küçük burjuvazisi önemli bir rol oynadı.

Çin halkının devrimci mücadelesinin başında, kendisine Marksizm-Leninizm teorisini kılavuz olarak alan, bu teoriyi yaratıcı bir şekilde kendi ülkesinin koşullarında kullanan ve Sovyetler Birliği'ndeki muzaffer devriminin deneyimlerinden yararlanan Çin Komünist Partisi bulunmaktadır. Çin devrimi, uluslararası proletaryanın ve dünyanın ilerici güçlerinin sempatisine ve desteğine sahiptir.

Çin halk devriminin tarihsel özelliği, onun, başında

Sovyetler Birliği'nin bulunduğu bir sosyalizm kampının var olduğu, SSCB'de sosyalizmin zafer kazandığı ve komünizme tedrici geçişin gerçekleştiği ve Avrupa halk demokrasisi ülkelerinde sosyalizmin temellerinin yaratılmakta olduğu koşullarda gelişmesinden oluşmaktadır. Bu koşullar altında Çin devrimi burjuvazinin diktatörlüğünü kuran ve kapitalizme özgür bir gelişme alanı açan bir devrim olamazdı. O, kaçınılmaz olarak sosyalist devrime doğru gelişen, işçi sınıfının önderliği altında emekçilerin diktatörlüğünü kuran *yeni tipte* bir burjuva-demokratik devrimdi. Lenin'in kapitalizmin genel krizi çağında sömürgesel devrimler ve burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime doğru gelişmesi öğretisini geliştiren Mao Zedung, şöyle yazıyordu: "Çin Komünist Partisi tarafından yürütülen devrimci hareket, hem demokratik devrim aşamasını ve hem de sosyalist devrim aşamasını kapsayan, bütün olarak ele alınan birleşik bir devrimci harekettir. Bunlar karakterleri açısından iki ayrı devrimci süreçtir ve ancak birincinin bitirilmesinden sonra ikincisinin tamamlanmasına başlanılabilir. Demokratik devrim, sosyalist devrimin zorunlu hazırlığıdır; sosyalist devrim ise demokratik devrimin kaçınılmaz gelişme yönüdür. Bütün komünistlerin nihai hedefi, bütün güçleri ile sosyalist ve komünist toplumu kesin olarak kurmak için mücadele etmekten oluşmaktadır." (*Mao Zedung* "Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi"; bkz. *Mao Zedung*, Seçme Eserler, c.3, s.180/181, Rusça)

Çin devrimi, burjuva-demokratik aşamasında, feodal büyük toprak sahiplerinin ve tekelci komprador büyük burjuvazinin iktidarını ve yabancı emperyalizmin egemenliğini proletaryanın önderlik ettiği halk kitleleri ile yıkma ve Demokratik Halk Cumhuriyeti'ni kurma görevini başarıyla çözdü.

Çin Halk Cumhuriyeti, işçi sınıfının önderlik ettiği ve işçilerin ve köylülerin ittifakına dayanan bir halk demokrasisi devletidir. Başında işçi sınıfının bulunduğu

demokratik halk iktidarı, emekçilerin ellerinde sosyalizmin kurulması için güçlü bir araçtır.

Demokratik halk iktidarı, devrimin sosyalist aşamasında, iktisadın sosyalist dönüşümüne başladı ve aynı zamanda burjuva-demokratik devrimin görevlerini tamamladı. Çin, sosyalizme *geçiş aşamasına* girdi.

Çin devriminin büyük önemi, onun dev bir ülkeye yarı-feodal ve yarı-sömürge iktisadi biçimlerden, sosyalizme kapitalist olmayan gelişme yolunu açmış olmasından oluşmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti'nin ekonomik gelişmesinin Avrupa halk demokrasisi ülkeleri ile karşılaştırıldığında en önemli kendisine özgü özelliği bundan oluşmaktadır. Devrimden önce Çin'de kapitalizm tüm iktisatta egemen konumda değildi. Çin, yarı-feodal ilişkilerin egemen olduğu bir tarım ülkesiydi. İktisadın yarı-sömürge doğasından ötürü, sosyalist devrimin kapitalist olarak gelişmiş ülkelerde hazır bulunduğu büyük sanayi, Çin'de son derece zayıf bir şekilde gelişmişti. Egemen yarı-feodal ilişkiler, ülkenin teknik ve ekonomik geriliğini belirlemekteydi. Yeni tarihsel koşullar altında, başında Sovyetler Birliği'nin bulunduğu güçlü sosyalist kamp (ın varlığı -ÇN) ve bu kampın yardımı sayesinde Çin için sosyalizmi başarıyla inşa etme olanağı açıldı.

Bu olanakları kullanan ve halkın milyonlarca kitlesi tarafından desteklenen demokratik halk iktidarı, en kısa zaman süresi içinde Çin iktisadında derin devrimci dönüşümler yürüttü ve kapitalist gelişme aşamasını geçmek zorunda kalmadan ülkeyi sosyalist inşa yoluna yöneltti.

Tarımdaki Devrimci Dönüşümler. Sosyalist Ulusallaştırma. Çin Halk Cumhuriyeti'nde yürütülen temel sosyo-ekonomik dönüşümler arasında, en büyük önem tarımdaki dönüşümlere düşmektedir. Çin'deki toplumsal ilişkilerin yarı-feodal karakteri, ülkenin iktisadi politik ve kültürel gelişmesinde ana engel, yüzyıllardır süren geriliğin ana nedeni ve yabancı emperyalizm tarafmdan boyunduruk altına almmasının temeliydi.

1950 yılında, Merkezi Çin Halk Hükümeti, "Çin Halk Cumhuriyeti'nde tarımda dönüşüm üzerine yasa"yı çıkarttı. Yasada şöyle deniyordu: "Büyük toprak sahipleri sınıfı tarafından sürdürülen feodal sömürüye dayanan toprak mülkiyeti sistemi ortadan kaldırılmaktadır; tarımsal üretici güçleri kurtarmak, tarımsal üretimi geliştirmek ve yeni Çin'in sanayileşmesinin yolunu açmak amacıyla köylü toprak mülkiyeti sistemi yerleştirilecektir." Bu yasa çerçevesinde büyük toprak sahiplerinin, tapınakların ve manastırların toprak mülkiyetine tazminatsız el kondu. Aynı şekilde, büyük toprak sahiplerinin iş hayvanları, tarımsal envanteri, besin maddeleri fazlası ve fazla binalarına el konuldu.

El konulan toprak ve diğer üretim araçları, yaşından, cinsiyetinden ve milliyetinden bağımsız olarak, köylüler arasında eşit paylar şeklinde (kişi başına) dağıtıldı. Büyük toprak sahiplerinin toprağının ve envanterinin en büyük bölümünü topraksız ve az topraklı köylüler elde etti. Köylülerin tüm borçları, hem büyük toprak sahiplerine kira borçları hem de tefecilere kredi borçları iptal edildi. Demokratik halk hükümeti, geniş köylü kitlelerinin aktif katılımıyla tarımda dönüşümler yürüttü. 1953 yılının başında (ulusal azınlıkların oturdukları az sayıda bölge dışında) tüm ülkede, yaklaşık 450 milyon kır nüfusunu kaplayan bir alanda tarım reformu tamamlandı. Topraksız ve az topraklı köylüler 47 milyon hektar toprak elde etti.

Bunun dışında Halk Demokrasisi Çini'nde kır nüfusunun üstelik yıllarca önceden peşin ödemek zorunda olduğu feodal vergi sistemi çok sayıdaki kentsel ve yerel vergileriyle birlikte ortadan kaldırıldı.

Çin'de tarım devrimi, feodal büyük toprak mülkiyeti sistemini, orta-çağ tarım ilişkilerini ve köylülüğün feodal sömürülmesini tümüyle ortadan kaldırdı. Büyük toprak sahipleri sınıfı tasfiye edildi. Büyük toprak mülkiyetinin yerine küçük köylü özel mülkiyeti yaratıldı. Burjuva-demokratik devrimi tamamlayan tarımdaki dönüşümlerin

yürütülmesiyle birlikte, Çin'de demokratik halk iktidarı hemen sosyalist dönüşümlere geçti.

Demokratik Halk İktidarı, Goumintang tekellerinin sözde devlet tekellerinin (bürokratik sermayenin tekelleri), bütün sanayi, tarım ve diğer işletmelerine el koyarak ve bunları halk devletinin mülkiyetine geçirerek sosyalist ulusallaştırmayı yürüttü. İktisadi kumanda merkezlerine egemen olmak açısından, komprador sermayenin temsilcilerine ait olan büyük Çin bankalarına el konulması ve bunların devlet mülkiyetine geçirilmesi büyük öneme sahipti.

Diğer devletlerle taraflarm eşitliğine dayanmayan bütün anlaşmalar, yabancı emperyalistlere —Amerikan, İngiliz, Japon ve diğer emperyalistler— Çin halkını yağmalama ve ulusal çıkarları boğazlama olanağı sağlayan tüm eski gümrük yasaları ve belirlemeleri iptal edildi. Yabancı sermayeye ait olan işletmelerin çoğunluğuna el konuldu. *Dış ticaret, devlet denetimi* altına alındı. Çin, kendisini kesin olarak emperyalist boyunduruktan kurtardı. Çin'deki Demokratik Halk iktidarının yürüttüğü sosyalist ulusallaştırmanın özel niteliklerinden biri, çoğunluğu orta burjuvaziye dahil olan ulusal burjuvazinin mülkiyetine dokunmamaktan oluşmaktadır.

Sosyalist ulusallaştırma yoluyla, iktisadi ve kültürel inşada demokratik halk devletinin en önemli ekonomik dayanağını oluşturan bir sosyalist devlet sektörü yaratılabildi.

Üretim Araçları Üzerindeki Mülkiyet Biçimleri Ve Çin Halk Cumhuriyeti'nde Toplumun Sınıfsal Yapısı. Tarımdaki devrimci dönüşümler ve büyük sanayinin ve bankaların sosyalist ulusallaştırılması, Çin iktisadında temelli değişikliklere yol açtı. Komprador burjuvazinin ve yabancı tekellerin kapitalist büyük mülkiyeti sosyalist halk mülkiyeti tarafmdan çözüldü ve feodal toprak mülkiyetinin yerini köylülerin özel mülkiyeti aldı.

Çin Halk Cumhuriyeti'nde şu anda üretim araçları

üzerinde mülkiyetin aşağıdaki biçimleri bulunmaktadır: devlet mülkiyeti, yani halk mülkiyeti; kooperatif mülkiyeti; emekçi bireysel köylülerin ve işlikçilerin küçük özel mülkiyeti; kapitalist mülkiyet.

Devlet, halk mülkiyeti sosyalist mülkiyettir. Bu, eskiden tekelci sermayenin ve yabancı kapitalistlerin mülkiyetinde bulunan ve demokratik halk iktidarı tarafından ulusallaştırılan işletmeleri ve aym şekilde devrimden sonra devlet tarafından yeni kurulan işletmeleri — fabrikaları ve işletmeleri, maden ocaklarını, santralleri, demiryollarını ve diğer ulaşım dallarını, haberleşme ve telefon sektörünü vs.— kapsamaktadır.

Yeraltı zenginlikleri, yasayla devlete verilmiş büyük ormanlar, sular, nadaslar ve diğer doğal yardımcı kaynaklar da keza devlet mülkiyetidir ve tüm halka aittir. Tarım alanında devlet tarafından kurulan Makine ve Traktör İstasyonları, makine ödünç verme ve tarım-teknik istasyonları ve devlete ait tarımsal işletmeler —devlet çiftlikleri— devlet mülkiyetidir. Dolaşım alanında devlet, büyük ticarette tayin edici rolü oynayan işletmelere sahiptir. Hemen hemen tüm dış ticaret ve neredeyse tüm bankacılık devletin elinde bulunmaktadır. 1952 yılında halihazırda ağır sanayinin %80'i ve (işliklerin üretimi olmaksızın) hafif sanayinin %50'si devlete aitti. Sosyalist sektörün sanayi ve ticaretteki payı hızla artmaktadır. Ülkenin tüm sanayi üretiminin 1949 yılında devlet işletmelerine %43,8 ve 1952'de halihazırda %67,3'ü düşüyordu. Devlet ve kooperatif büyük ve perakende ticareti, 1950'de %44,4 ve 1952'de artık %62,9'la tüm iç ticarete katılıyordu.

Devlet tüm dış ticareti denetim altında tutmakta ve SSCB ve diğer halk demokrasisi ülkeleriyle tüm ticaret de içinde olmak üzere bütün ithalat ve ihracat işlerinin %90'ını elinde bulundurmaktadır. Devlet Halk Bankası emisyon tekeline sahiptir ve teminat akçelerinin ve kredilerin %90'ından fazlasını denetim altında tutmaktadır.

1950 yılında, Çin tarihinde ilk kez, gerçek bir temele sahip olan bütünlüklü bir devlet bütçesi ortaya konuldu. 1951'den bu yana bütçe bir gelir fazlasıyla kapanmaktadır. Bütçe araçlarının yaklaşık yüzde 60'ı 1953 ve 1954 yıllarında iktisadi ve kültürel inşaya verildi.

Üretim araçları üzerindeki devlet, halk mülkiyeti, sanayideki sosyalist üretim ilişkilerinin temelidir. Devlet iktisadı, tüm halk iktisadında önder güçtür ve Demokratik Halk Devletine sosyalist dönüşümleri yürütme olanağı sağlayan maddi temeldir.

Üretim araçları üzerindeki sosyalist halk mülkiyeti temelinde, devlet iktisadında sosyalizmin ekonomik temel yasası ortaya çıkmaya ve etkimeye başladı. Sosyalist devlet işletmelerinin hedefi, emekçilerin artan maddi ve kültürel gereksinimlerinin giderilmesidir.

Sosyalist sanayi modern teknikle donatılmaktadır. Sosyalizmin ekonomik temel yasasının etkime alanı, özel mülkiyete dayanan iktisat biçimleri, ülkenin halk iktisadı içinde ağır bastıklarından, henüz çok sınırlıdır.

Rekabet ve üretim anaşisi yasasına karşılık olarak halk iktisadının planlı (orantılı) gelişme ekonomik yasası oluşmakta ve etkimeye başlamaktadır. Üretim araçları üzerindeki sosyalist devlet mülkiyetine dayanarak, Çin Halk Hükümeti, hem bir zincirleme ve hem de halk iktisadının bir perspektif planlamasım uygulamaktadır. Devlet işletmeleri, giderek daha fazla ölçüde plan temelinde çalışmakta ve artan ölçüde iktisadi muhasebe yöntemini kullanmaktadırlar; bu işletmelerdeki işçi ve görevliler yaptıkları işin niteliğine ve niceliğine göre ücretlendirilmektedirler. Devlet, en önemli sinai ve tarımsal ürünlerin fiyatlarını belirlemektedir; para dolaşımını düzenlemekte ve dış ticareti kontrol etmektedir. Bu şekilde devlet, halk iktisadının sosyalist olmayan diğer sektörleri üzerinde düzenleyici bir etkide bulunmaktadır.

Kooperatif mülkiyeti, alım ve satım kooperatiflerini,

kredi kooperatiflerini, tüketim kooperatiflerini, üretim kooperatiflerini ve zanaat artellerini kapsamaktadır. Sosyalist halk mülkiyetine dayanan devlet işletmelerinden farklı olarak, kooperatif işletmeleri, tek tek kollektiflerin ve örgütlerin mülkiyetidir. Kooperatiflerin en gelişmiş biçimleri, sosyalist niteliktedir.

Sosyalist iktisadi biçimlerin yalnızca embriyonunu oluşturan en basit kooperatif biçimleri de kooperatif sektörüne dahildir. Köylülerin bireysel işletmelerin tarlalarındaki belirli işleri yerine getirmek amacıyla kollektif olarak çalıştıkları geçici, yalnızca bir mevsim için oluşturulmuş karşılıklı iş yardımlaşması grupları buna dahildir. Burada yalnızca toprak değil, aynı zamanda üretim aletleri ve üretilen ürün de özel mülkiyet olarak kalmaktadır. Üretim araçlarının ve emeğin artan toplumsallaştırılmasıyla birlikte, kooperatifin bu en basit biçimleri, büyük sosyalist kollektif işletmelere tedricen dönüştürülecektir.

Dolaşım alanında kooperatif, öncelikle, üyelerine kitle tüketim malları, tarımsal araçlar ve gübre temin eden ve onların ürünlerini satın alan kırsal alım ve satım kooperatifleri tarafından temsil edilmektedirler.

Alım ve satım kooperatifi, devlet ticaretinin yönlendirici etkisi altında bulunmakta ve köylü işletmelerinin küçük meta üretimi ile sosyalist devlet iktisadı arasındaki iktisadi ilişkileri güçlendirmeye ve köylülere sanayi mallarının temin edilmesini ve tahıl, pamuk ve diğer sanayi hammaddelerinin devletçe toptan satın alımını planlı bir şekilde şekillendirmeye katkıda bulunmaktadır. Kredi kooperatifi, onun faaliyetini yönlendiren ve kendisine parasal olarak yardım eden Devlet Halk Bankası ile bağ içindedir. Demokratik Halk Devleti, kooperatiflerin düşük biçimlerinden daha yüksek biçimlerine tedrici geçişi teşvik etmek için bireysel köylülerin ve işlikçilerin üretim kooperatiflerinin gelişmesini her açıdan desteklemektedir.

Nisan 1954 düzeyiyle, bütün köylü işletmelerinin %50'sinden fazlası, geçici ya da kalıcı karşılıklı yardımlaşma gruplarında birleştirilmiştir. 1.660.000 köylü işletmesini kapsayan tarımsal üretim kooperatiflerinin sayısı 90.000'dan fazlaydı. Birinci beş yıllık planm sona ermesiyle birlikte (1957), ülkenin tüm işlenen toprağının %40'ını kapsayacak şekilde bütün köylü işletmelerinin %35'i tarımsal üretim kooperatiflerinde birleştirilmiş olacaktır. 1954 yılında, alım ve satım kooperatiflerinin üye sayısı 150 milyon üyeyi bulmaktaydı. Kredi kooperatifi, kırda tarımsal kredi kooperatifi biçiminde temsil edilmektedir. Şu anda, 6 milyon üyeli 9.400 kredi kooperatifi bulunmaktadır.

Toprak ve diğer üretim araçları üzerindeki kişisel çalışmaya dayanan *küçük özel mülkiyet* milyonlarca köylü ve zanaatkârı kapsamaktadır. Tarımdaki devrimci dönüşüm sürecinde orta köylülük ara tabakası kuvvetli bir şekilde büyüdü, yoksul köylülerin ve tarım işçilerinin sayısı önemli bir ölçüde azaldı; bunlar, kendilerine toprak verilmesi yoluyla kendi özel işletmelerini yürütecek duruma getirildiler.

Çin'in uzak ve az nüfuslu bölgelerinin (Tibet, Sinkiang, İç Moğolistan) köylülerinin büyük bir bölümü, henüz doğal ve yarı doğal iktisat aşamasında (ataerkil iktisat) bulunmakta ve köylülerin bireysel gereksinimlerini karşılayan ve çok zayıf değişim ve pazar ilişkilerine sahip olan ilkel ziraat ve göçebe hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Özellikle köyde yaygın olan işlikler, kentlerdeki küçük ticari işletmeler ve halkın gündelik işlerinin görülmesine hizmet eden küçük hizmet işletmeleri vs. de üretim araçları üzerindeki küçük özel mülkiyete dahildir.

Çin, zayıf gelişmiş sanayiye sahip bir tarım ülkesi olduğundan, iktisatta küçük meta üretimi ağır basmaktadır.

Kırda 100 milyonun üzerinde küçük ve en küçük köylü işletmesi bulunmaktadır. Yaklaşık 30 milyon zanaatçı vardır. Tarım, dağınık, geri küçük köylü üretimi temeline dayanmaya

devam etmektedir. Toprak, cüce parsellere bölünmüş olup, el emeğiyle ya da çekim hayvanlarının yardımıyla ve eskimiş, ilkel aletlerle işlenmektedir. Köylülerin tükettiği sanayi mallarının büyük bir bölümü ev işçileri ya da zanaatçılar tarafından üretilmektedir.

Köylülerin ve zanaatçıların küçük meta üretimi, kaçımlmaz olarak kapitalist unsurları doğurmaktadır. Köyde, köylülüğün yoksul köylüler ve büyük köylüler olarak smıfsal farklılaşması gerçekleşmektedir. Ancak halk demokrasisi devleti, bu süreci sınırlı bir çerçeve içinde tutmaktadır.

Küçük meta üretimi sektöründe, elementer biçimi ile etkimede bulunan değer yasası, düzenleyici bir rol oynamaktadır. Değer yasası, devlet ve kooperatif işletmelerindeki üretim de önemli bir etkide bulunmaktadır. Devlet ve kooperatif mülkiyetinin pekiştiği ve planlı gelişme yasasınm etkime alanı genişlediği ölçüde, devlet de değer yasasına, paraya, ticarete egemen olabilir ve bunları sosyalist inşanın hizmetine sokabilir.

Demokratik Halk Devleti, bireysel köylü işletmelerini ve zanaat işletmelerini, üretim olanaklarından yararlanma açısından desteklemekte ve aynı zamanda, gönüllülük ilkesinin en sıkı şekilde korunması koşuluyla kooperatifler üzerinden sosyalist gelişme yoluna geçişlerini her açıdan desteklemektedir.

Üretim araçları üzerindeki *özel kapitalist mülkiyet*, kentteki kapitalist sanayi işletmelerini, köydeki büyük köylü işletmelerini ve ticaret sermayesinin girişimlerini kapsamakta ve Çin iktisadında büyük bir yer tutmaktadır. Ücretli işçi çalıştıran çok sayıdaki işlik ve sayıları oldukça büyük olan manifaktürler de bu mülkiyet biçimine dahildir.

1952'de büyük sanayinin üretiminin %31'i, tüm hafif sanayi üretiminin en az yarısı ve perakende ticaret bilançosunun %70'i özel sermayeye düşmekteydi. Büyük köylüler, iç savaş sırasında ve tarımdaki devrimci

dönüşümler sürecinde kısmen mülksüzleştirildiler. Büyük köylülerin şu andaki yüzde oranı: Eski kurtarılmış bölgelerde %1 ve daha sonra kurtarılmış bölgelerde %2 ile %4 arasmda.

Kapitalist iktisadın regülatörü değer yasasıdır. Kapitalist işletmelerde henüz artı-değer yasası etkimektedir.

Şu anki gelişme aşamasında kapitalist üretimi sosyalist üretimle çözmek için iktisadi koşullar mevcut olmadığından, özel sermayenin elinde bulunan sanayi, işlik, ticaret işletmelerini iktisadın kalkınması için kullanmak zorunludur. Sinai ve tarımsal üretimi arttırmak ve meta satış muamelelerini genişletmek amacıyla Çin Halk Hükümeti, özel kapitalist işletmelere kredi vermekte, belirli malların üretimi için sipariş vermekte, onlara hammadde temin etmekte ve onların mamul mallarını toptan satın almaktadır.

Aynı zamanda kentteki kapitalistlerin ve köydeki büyük köylülerin sömürü eğilimlerini kısıtlamaya yönelik bir politika izlemektedir. Burjuvazi, işçi sınıfının ve köylülerin sömürülmesini genişletmeye ve güçlendirmeye, yaşamsal önemdeki tüketim mallarının fiyatlarını halk hükümetinin yasalarını atlatarak tırmandırmaya, işçi sımfının özel işletmeler üzerindeki denetimini zayıflatmaya vb. çabalamaktadır. Halk hükümeti, iktisadı dezorganize ettiği, devlet planlarını baltaladığı ve böylelikle devlete ve halka zarar verdiği ölçüde, kapitalistlerin faaliyetini yasaklamaktadır; tüm halk iktisadını kalkmdırmak için, özel kapitalist işletmeler üzerindeki düzenleyici etkisini güçlendirmektedir. Kentte ve kırda kapitalist unsurların sınırlandırılmasmda Halk İktidarının vergi politikası özsel bir rol oynamaktadır.

Geçiş dönemi iktisadında, Çin'de devlet kapitalizmine özel önem düşmektedir. *Devlet kapitalizmi*, ağırlıklı olarak, devletin ve özel sermayenin birlikte katıldığı karma sanayi ve ticaret işletmelerinden, bankalardan ve kredi şirketlerinden oluşmaktadır. Bu işletmeler devletin denetimi

altındadır. Devlet kapitalisti işletmelerinin kazançlarının yaklaşık dörtte biri kapitalistlere düşmektedir. Gerisi gelir vergisi biçiminde devlete verilmek ve işçilerin maddi ve diğer yaşam koşullarının düzeltilmesi ve işletme donatımının genişletilmesi için kullanılmak durumundadır. Devlet kapitalisti işletmelerin büyük sanayi üretimindeki payı, 1952'de yüzde altı tutuyordu.

Çin Halk Hükümeti, gelecek süreçte kapitalist mülkiyetin yerine devlet, halk mülkiyetini geçirmek amacıyla, özel kapitalist işletmelerin devlet kapitalizminin çeşitli biçimlerine geçişini teşvik etmektedir. Böylelikle Çin'in şu andaki iktisadında üç temel iktisat biçimi mevcuttur: Sosyalist sektör, küçük meta üretimi sektörü ve kapitalist sektör.

İktisattaki değişimlere uygun olarak, toplumun sınıfsal yapısı da değişti. Çin Halk Cumhuriyeti'nin ana sınıfları *işçi sınıfı* ve *köylülüktür*. Bunun dışında, kentte ulusal burjuvazi ve kırda büyük köylüler sınıfı ve yine sayıca büyük bir kent küçük burjuvazisi tabakası bulunmaktadır.

Sosyalist inşanın başarısı için, işçi sınıfının önderliği altında bulunan işçi ve köylü ittifakının pekiştirilmesi büyük bir öneme sahiptir. Bu, köylülerin sosyalizmin inşasına çekilmesinin baş koşulunu oluşturmaktadır. Halk iktidarının politikası, devlet sanayisinin köylü iktisadı ile ekonomik ittifakını ve köylü işletmelerinin kooperatifsel birleşmelerinin her açıdan teşvik edilmesine yöneliktir. Çin'in şu anki aşamasında tarıma makinesel büyük üretimin temellerini verebilecek bir sosyalist sanayi oluşturulmadığından, kentle kır arasındaki üretim ittifakı henüz az gelişmiştir. Kentle kır arasındaki iktisadi ilişkiler, öncelikli olarak *ticaret ittifakını* kapsamaktadırlar. Devlet bütün araçlarla devletsel ve kooperatifsel ticareti geliştirmekte ve böylelikle özel sermayeyi meta pazarından püskürtmektedir. Ülkenin besin maddeleri gereksinimini karşılamak ve anarşist kapitalist eğilimleri aşabilmek için, devlet 1952/53

Kış'ından itibaren planlı tahıl toplama işlemine başladı.

Geçiş döneminde temel sınıf zıtlığı, bir yanda işçi sınıfı ve köylülüğün emekçi kitleleri ile diğer yanda kentteki burjuvazi ve kırdaki büyük köylülük arasındadır. Çin iktisadının sosyalist dönüşümüne, şiddetli bir sınıf mücadelesi eşlik etmektedir.

Çin'in Sosyalist Sanayileşmesinin Yolları. Yeniden inşa dönemi sürecinde, Çin iktisadınm gelişmesinde büyük başarılar elde edildi. Daha henüz 1952 yılında, en önemli sanayi dallarınm ve tarımın üretimi, geçmişte ulaşılan en yüksek düzeyin üzerinde bulunuyordu. Sosyalist iktisadi biçimlerin payı yükseldi, aynı şekilde bunların tüm halk iktisadı içindeki önder rolü pekişti. Tarımın başarıyla gelişmesi ve köylülerin gelirlerinin ve satın alma güçlerinin yükseltilmesi, dayanıklı bir iç pazar yaratmaktadır. Milyonlarca köylü sanayi ürünlerine olan talebi dile getirmektedir: tarımsal aletler, tekstil ürünleri, deri sanayisi ve diğer sanayi dallarınm ürünleri. Gelişmekte olan tarım, sanayiye ve kente, artan ölçüde hammadde ve besin maddesi temin etmektedir. Meta satış muameleleri gelişmektedir; mali sistem ve para dolaşımı pekiştirilmiştir. 1953 yılından başlayarak, Çin iktisadı, yeniden inşadan, sosyalist yeniden yapılanmaya geçmiştir.

Geçiş aşamasının iktisadi biçimlerini ve sınıflarını göz önünde bulundurarak ve toplumun ekonomik gelişme yasalarından yararlanarak, Çin Komünist Partisi tüm geçiş dönemi için genel çizgiyi belirlemiştir. 1953 yılında Mao Zedung şöyle açıklıyordu: "Geçiş döneminde partinin genel çizgisi ve merkezi görevleri, oldukça uzun bir zaman dilimi süreci içinde tüm ülkenin sosyalist sanayileştirilmesini tedricen yürütmek, tarımın, el zanaatçılığının, özel ticaretin ve özel sanayinin sosyalist dönüşümünü tedricen gerçekleştirmekten oluşmaktadır. Bu genel çizgi, tüm çalışmamızı aydınlatan fenerdir. Bu çizgiden kopuk olarak şu ya da bu işi yürütmek, bir sağ sapma ya da sol sapma hatası içine düşmek

demektir." ("Pravda", 22 Haziran 1954). Çin'deki halk demokrasisi düzeni, sömürünün ve yoksulluğun biteceğinin ve sosyalist toplumun inşa edileceğinin güvencesini vermektedir.

Komünist Partisi ve Halk Hükümeti tarafından hazırlanıp ortaya konan bu genel çizginin gerçekleştirilmesi, *Çin Halk iktisadının geliştirilmesi için Birinci Beş Yıllık Planla (1953-1957)* başladı. Birinci beş yıllık planın iktisadi ana görevi, ağır sanayiyi geliştirmek ve ülke sanayileşmesinin temellerini yaratmaktır. Beş yıllık plan, ulaşımın, hafif sanayinin ve tarımın daha fazla kalkınmasını ve ticaretin gelişmesini ön görmektedir. Tarımda ve el zanaatçılığında kooperatifçiliğin geliştirilmesine özel bir dikkat sarf edilmektedir. Birinci beş yıllık planda sosyalist iktisadi biçimlerin öncelikli gelişmesi güvence altına alınmıştır.

Çin iktisadının sosyalist gelişmesi açısından, ülkenin sanayileşmesi birincil ve tayin edici önemdedir.

Daha önceden belirtildiği gibi, Çin sanayisi Devrim'den önce yarı-sömürge ve yarı-feodal bir karaktere sahipti. Sanayinin büyük bir bölümü hafif sanayi, öncelikle de yabancı sermayenin egemenlik merkezi Şanghay'da yoğunlaşmış olan pamuk sanayisiydi. Kentlerin ve bölgelerin çoğunluğunda ya hiç sanayi yoktu ya da çok zayıf olarak gelişmiş bir sanayi vardı. Ağır sanayi işletmeleri, ağırlıklı olarak yabancı sermayeye ait olan tamirat atölyelerinden (doklar, demiryolu tamir atölyeleri) ve ayrıca yabancı devletlere hammadde ve yarı mamül mal teslim eden kötü donatılmış ocaklardan ve işletmelerden oluşmaktaydı. Madencilik sanayisi son derece zayıf gelişmişti; kendine özgü bir makine yapımcılığı hiç gelişmemişti.

Çin'in sosyalist sanayileşmesinin görevi, iktisadi açıdan geri, eskiden yarı-sömürge ve yarı-feodal bir tarım ülkesini, güçlü bir sosyalist sanayi gücüne dönüştürmektir. Büyük zorluklardan (teknik gerilik, kalifiye sanayi işçisi eksikliği, doğal kaynakların henüz işlenmemişliği vs.)

bağımsız olarak, Çin, bu tarihsel görevleri çözebilmek için uygun koşullara ve büyük olanaklara sahiptir.

Çin, 600 milyon nüfusu ile muazzam insan rezervine sahiptir. Komünist Partisi'nin önderliği altındaki işçi sınıfı, iktisadi ve kültürel inşayı yönetmektedir. Toplumun önder sımfı olarak, örnek fedakar çalışması, örgütlülüğü ve disiplini sayesinde emekçi kitlelerin en geniş tabakalarını sosyalizm için mücadelede kaynaştırmaktadır. İşçilerle köylüler arasında bir dostluk ittifakı oluştu ve pekişti; ülkenin sanayileşmesi yüzlerce milyon köylünün aktif desteğini bulmaktadır.

Çin, bütün sanayi dallarınm, öncelikle de ağır sanayinin gelişmesi için çok zengin doğal yardımcı kaynaklara sahiptir. Çin'in sanayileşmesi, en modern teknikle donatılmış yeni işletmelerin inşası yoluyla gerçekleşmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti, Sovyetler Birliği ve Avrupa Halk demokrasisi ülkelerinden birinci sınıf donanımlar elde etmekte ve zengin teknik deneyimlerden ve sosyalist büyük işletmelerde iş ve üretim örgütlenmesi alanmdaki deneyimlerden yararlanmaktadır.

Sovyetler Birliği Hükümeti, Çin'e 141 büyük sanayi projesinin yeniden yapılanmasında ve inşasında yardım etmektedir: Metalurji kombinaları, demir olmayan metallerin üretimi için kömür ve petrol çıkarımı için işletmeler, makine yapım işletmeleri, taşıma araçları işletmeleri, traktör işletmeleri, santraller vs.

Çin Komünist Partisi ve Halk Hükümeti, iktisadi politikalarında tutarlı olarak, ağır sanayinin planlı, sistemli ve hızlı bir şekilde gelişmesi hedefini gütmektedirler: Ham maden işletmeciliği, maden sanayisi, makine sanayisi, kömür sanayisi, kimyasal sanayi ve elektronik sanayi. Eski işletmelerin, fabrikaların, maden kuyularının ve maden ocaklarının yeniden yapılanmasına, ağır sanayinin yeni işletmelerinin inşası için yatırımlar eşlik etmektedir.

Ülkenin sanayileştirilmesi, tüketim araçları üretiminin yükselmesinin vazgeçilmez koşulu olarak üretim araçları üretiminin öncelikli büyümesi anlamına gelmektedir. Bununla uyum içinde, Ağır sanayinin payı tüm sanayi üretiminin değerinin 1949 yılının yüzde 32, 5'ine karşın, daha henüz 1952 yılında yüzde 43,8'i buldu. 1953 yılında 173 büyük sanayi projesinin inşasına başlandı ya da inşası sürdürüldü. Bu işletmelerin tamamlanmasıyla sanayinin üretim kapasitesi önemli ölçüde artacaktır. Çin, ülkenin tüm sanayileşmesinin temelini güvence altına alacak olan kendi ağır sanayisine sahip olacaktır.

Makine yapımı, önemli bir canlanma kaydetmektedir. 1933 yılında, makine yapımı, yalnızca yüzde 1 ile Çin'in tüm büyük sanayisine katılmaktaydı. Makine yapımı işletmelerinin çoğunluğu, ağırlıklı olarak, parçaları yabancı ülkelerden ithal edilen makinelerin ve iş aletlerinin tamiri ve montajıyla uğraşıyordu. Son yıllar içinde, Çin makine yapımı hızlı bir canlanma gösterdi. 1949 yılı için devlet makine yapımı işletmelerinin toplam üretim değeri 100 olarak alınırsa, bu 1950 yılında %28,2, 1951'de %473, 1952'de %776 ve 1953'de %1273 tutmaktadır; başka bir deyimle, 4 yıllık süreç içinde makine yapımında üretim değer olarak 13 kat arttı.

Anşan'da tek parça boru üretimi için bir fabrika, çelik ve saç demir işletmesi ve iki metalurjik kombina yüksek fırını inşa edildi ve işletmeye sokuldu; aym şekilde Fuçun'de Haiço'daki yer üstü işletmesiyle işlenen kömür havzaları hizmete sokuldu.

Sosyalist sanayileşmenin karakteristik özelliklerinden biri, devlet sanayisinin daha hızlı büyümesinden oluşmaktadır. Birinci beş yıllık plan sürecinde, Çin sanayi üretiminin toplam değeri, 1952'ye göre yaklaşık olarak iki katına ulaşacaktır; yani yıllık büyüme oranı yüzde 15'i bulmaktadır. Yerel devlet sanayisi de içinde olmak üzere devlet sanayisinin üretiminin toplam değeri yaklaşık olarak

2,5 kat artacaktır; yani büyüme ortalaması yılda yüzde 20 olacaktır.

Sanayinin hızlı gelişmesi, önemli bir birikimi gerektirir. Bu araçlar, öncelikle devlet iktisadi sektöründe yaratılan birikimden, iç ve dış ticaretten elde edilen gelirlerden, kapitalist işletmelerden alman vergilerden ve son olarak da halktan gelen vergilerden sağlanmaktadır.

Halk iktisadının gelişmesi için kullanılan araçların en büyük bölümü, devlete aittir ve sosyalist iktisadi sektöre aktarılmaktadır. Buna karşı kapitalist sektör, esaslı ölçüde daha (küçük yatırımlara sahiptir. Bu nedenden ötürü, kapitalist iktisadın payı gerilerken, devlet sektörü hem mutlak hem de göreceli olarak hızlı büyüyecektir.

Çin halk iktisadının başarıyla gelişmesinin ana koşullarından birisi, işçiler ve köylüler tarafmdan emek üretkenliğinin yükseltilmesidir. Devlet işletmesi işçileri arasmda, üretimin artırılması, ürünlerin kalitesinin düzeltilmesi, hammaddelerin tutumlu kullanılması ve donanımların daha iyi kullanılması amacıyla iş yarışması gelişmektedir. En iyi işçiler maddi olarak teşvik edilmektedir. Hükümet tarafmdan ödüllendirilmiş binlerce emek kahramanı bulunmaktadır.

Tarımın Tedrici Sosyalist Dönüşümü. Tarımın temeli şu anda küçük köylü iktisadıdır. Bu iktisat içinde henüz tümüyle kullanılmamış üretim olanaklarından yararlanmak, tarımsal üretimin daha fazla yükseltilmesinin vazgeçilmez bir koşuludur. Çin köyündeki devrimci dönüşümler, tarımdaki üretici güçlerin gelişmesini ve köylü kitlelerinin durumunu esaslı şeklinde etkiledi. Ülkenin tarihinde ilk kez, tarımsal üretimin daha fazla geliştirilmesine yönelik olan tüm devlet çapında önlemler uygulanmaktadır. Hükümet, ihtiyacı olan köylüleri tohum ve kredilerle desteklemektedir. Tarımda haşerelere karşı mücadele sistemi kuruldu; aynı şekilde modern tarım-tekniksel bilgiler yaygınlaştırılmaktadır. Çin Halk Hükümeti geniş köylü kitlelerinin katılımıyla, en

önemli tarımsal bölgeler için büyük bir önemi olan ve milyonlarca köylüyü su taşkınlarından koruyan sulama ve akaçlama çalışmalarını yürüttü.

Hidro-teknik büyük inşaatların bir örneği, Huaio nehir yatağı boyundaki 2 milyon kişinin üç yıl boyunca çalıştığı hidro-teknik tesislerdir. Toplam 3000 kilometre uzunluğundaki nehrin nehir yatağı temizlendi ya da yatakları değiştirildi, ayrıca 104 kapaklı su bendi kuruldu. Yalnızca Huaio'nun alt mecrasındaki baraj, 20 milyon köylüyü su taşkınlarından korumaktadır. Kesinleşmemiş sayılara göre, köylüler, 1950 ile 1953 arasındaki dönemde, kendi güçleriyle 6 milyondan fazla sulama kanalı, dere, su toplama havuzu yaptılar, 800 çeşme kazdılar ve 250 büyük sulama tesisini ya yeniden inşa ettiler ya da yeni inşa ettiler. Bu girişim sayesinde, sulanan tarlaların alanı 56 milyon Mu (1 Mu = 0,06 hektar) miktarında arttı.

1954 Mayısı'nın başında, Yungdingho'nun üst mecrasında (Kuzey Çin) Pekin ve Tientsin bölgelerini su taşkınlarından koruyan en büyük toplama havuzu olan Guanting havuzu tamamlandı.

1952 yılında tarım tümüyle yeniden kurulmuştu; tarımsal üretim Çin tarihindeki en yüksek düzeyine ulaştı ve savaş öncesi en yüksek düzeyin önemli ölçüde üzerine çıktı. 1949'la karşılaştırıldığında, 1952'de toplam tahıl üretimi %145 ve pamuk ürünü yaklaşık %300 tutmaktaydı. İlk beş yıllık plan, tahıl üretimini 1952'ye göre %30 oranında artırmayı öngörmektedir. İki beş yıllık plan süresinde ya da biraz daha uzun bir zaman dilimi içinde tahıl üretiminin 275 ile 300 milyon ton artırılması planlanmaktadır. Bu, kişi başına yılda 500 kilo tahıl düşmesi ve 1952'ye göre %70 bir artış anlamına gelmektedir.

Çin tarımında elde edilen önemli başarılara rağmen, emekçi köylülerin üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetine dayanan küçük köylü iktisadı, halkın, özellikle de hızla büyüyen kent nüfusunun artan besin maddeleri

gereksinimini ve sanayinin tarımsal hammaddelere olan gereksinimini karşılayabilecek durumda değildir. Geniş köylü kitlelerinin farklılaşmasına bir son vermek ve durumlarını temelden düzeltmek, küçük köylü iktisadı temelinde mümkün değildir de.

Demokratik halk devriminin zaferi, tarıma kapitalist olmayan gelişme yolunu, tedrici sosyalist dönüşüm yolunu açtı. Kapitalist gelişme yolunu reddeden Çin Komünist Partisi ve Halk Hükümeti, köylülerin küçük, özel mülkiyete dayanan bireysel köylü işletmelerinden büyük sosyalist kollektif işletmelere tedrici gönüllü geçişini öngören bir planı hazırlayıp ortaya koydular. Bu plan, pratiğe uygulanmaktadır.

Çin Komünist Partisi'nin 16 Aralık 1953 tarihli "Tarımsal Üretim Kooperatiflerinin gelişmesi üzerine kararı"nda şöyle demektedir: "Tarımdaki üretici güçleri daha fazla geliştirmek için Parti, kırdaki çalışmasında önüne aşağıdaki merkezi görevi koymuştur: Köylüler için anlaşılabilir ve kabul edilebilir biçimler ve yöntemler kullanılarak, köylü kitlelerini eğitmek ve tedricen birleşmelerini ve örgütlenmelerini teşvik etmek; küçük üretime dayanan geri bireysel iktisattan çıkarıp yüksek derecede üretken, ileri kooperatif iktisadına dönüştürmek, sanayi ile tarımın gelişmesi arasındaki dengesizliği yavaş yavaş ortadan kaldırmak ve kendilerini yoksulluktan kurtarmaları ve refah dolu, mutlu bir yaşantı sürdürmeleri için köylülere olanak vermek amacıyla tarımda tedricen sosyalist dönüşümü gerçekleştirmek." ("Yeni Çin" Sayı 8, 1954)

Çin'de köylülerin kooperatifsel birliğinin birbirlerinden en önemli üretim araçlarının toplumsallaştırılmasının derecesiyle ayrılan aşağıdaki biçimleri bulunmaktadır:

Köylülerin dolaşım alanında kooperatifsel birleşmeleri *alım ve satım kooperatifleri* ve *kredi kooperatifleri* biçiminde giderek artan büyük bir canlanma göstermektedir. Bu

kooperatifler, tüccar ve tefeci sömürüsünden kendilerini yavaş yavaş kurtarabilmeleri için köylülere yardımda bulunmaktadırlar. Bunlar, köylüleri besin maddelerinin ve tarımsal hammaddelerin devlete satılmasmda, köye üretim araçları ve tüketim malları temininde, düşük faizli kredi sağlanması ve tasarruf kasaları ağının genişletilmesi yoluyla desteklemektedirler. Bunlar, köylü işletmelerinin üretim amaçlarıyla, yani karşılıklı yardımlaşma grupları ve tarımsal üretim kooperatifleri halinde birleşmesini desteklemektedirler.

Geçici karşılıklı yardımlaşma grupları, toprak ve üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin korunması koşullarında, bireysel köylü işletmelerinin belirli tarımsal işlerini ortaklaşa çalışma ile yerine getirmek amacıyla oluşturulmaktadırlar. *Sürekli karşılıklı* yardımlaşma grupları, bireysel işletmelerin en önemli tarımsal işlerini kollektif çalışmayla yerine getirmektedirler. Bu gruplardan bir çoğu, köylüleri yalnızca tarımda değil, aynı zamanda yan mesleklerden de kollektif çalışma içinde birleştirmektedirler. Burada, belirli bir iş bölüşümü ve uzmanlaşması gerçekleşmektedir. Bu gruplardan bazıları toplumsal fonlar kurmaktadırlar. Geçici gruplara göre, sürekli gruplar kooperatifin daha üst bir biçimini temsil etmektedirler, ancak toprak ve arazi üzerindeki özel mülkiyeti muhafaza etmektedirler. *Tarımsal üretim kooperatifleri* şunları ön koşul olarak kılmaktadırlar: Toprağın pay temelinde birleştirilmesi, köylü üretim araçlarının toplumsallaştırılması, kollektif çalışma ve nispeten daha büyük bir toplumsal fon temelinde işletmenin birleşik yönetimi. Bu kooperatiflerdeki gelirler, getirilmiş toprak payına ve toplumsal işletmede yapılan işe göre dağıtılmaktadır. *Tarımsal kooperatifin en yüksek biçimi,* toprak da dahil olmak üzere üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyete ve kollektif çalışmaya dayanan SSCB'deki tarımsal arteller tipindeki üretim kooperatifleridir. Bu türdeki üretim kooperatiflerinde, gelirler yalnızca iş birimlerine göre dağıtılmaktadır.

Geçiş döneminde gerçekleştirilecek sosyalist dönüşümlerin zorunlu bir parçası, küçük bireysel zanaatçıların kooperatifsel birleştirilmesidir. Küçük zanaatçı işletmesinin gelişmesini sosyalist yola kanalize eden Çin Halk Hükümeti, zanaatçıları, *zanaatçı ve meslek kooperatiflerinin* artellerinin en çeşitli biçimleri (zanaatçı üretim grupları, meslek kooperatifleri alım ve satım artelleri, zanaatçı ve meslek kooperatifleri) içinde örgütlemektedir.

Yukarıda değinildiği gibi, Çin tarımının sosyalist dönüşümünün şu anki aşamasında, kooperatiflerin düşük, basit biçimleri —geçici ve sürekli karşılıklı yardımlaşma grupları— üretim alanında köylü işletmelerinin kooperatifsel birleşmesinin egemen biçimidirler. Ama kooperatifin bu düşük biçimleri bile, köylülerin ortaklaşa, kollektif çalışması sayesinde, bireysel köylülerin kişisel çalışmasına göre büyük üstünlükler göstermektedirler. Karşılıklı yardımlaşma grupları, bireysel köylüleri, üretim araçlarının toplumsallaştırılmasına ve kollektif çalışmaya dayanan tarımsal üretim kooperatiflerine geçiş için hazırlamaktadırlar. Tarımsal üretim kooperatifleri, modern tekniği ve tarım tekniğini kullanmaya, rasyonel bir iş bölümünü yerleştirmeye, tarımı planlamaya ve gelirlerin yapılan işe göre dağılımı yoluyla köylülerin emek üretkenliğinin yükselmesine olan bireysel maddi ilgisini güvence altına almaya olanak sağlamaktadırlar.

Köylü işletmelerinin kooperatifler halinde birleştirilmesinde, devletin sosyalist tarım işletmelerine büyük bir önem düşmektedir. Daha şimdiden ilk Makine ve Traktör İstasyonları ve yine sayısız makine kiralama ve argo-teknik istasyon kurulmuş bulunmaktadır. 1954 yılında 59 mekanize devlet çiftliği ve 2000'den fazla il ve ilçelere bağlı devlet tarım işletmesi bulunmaktaydı. Devlet tarım işletmeleri, köylülere reel yardımda bulunmakta ve mekanize büyük işletmenin üstünlüklerini onların gözlerinin önüne sermektedirler.

Mevcut kooperatifler, ağırlıklı çoğunluğu itibarıyla, henüz makinesel üretim maddi temeline sahip değildirler. Örneğin, Kuzeydoğu Çin'de, mevcut tarımsal üretim kooperatiflerinin ancak %2'si, toprağı, ilk Makine-Traktör İstasyonları tarafından hizmete sunulan makinelerle işlemektedirler. Diğer kooperatifler toprağı ya elle ya da geleneksel tarımsal aletleri ya da elden geçirilmiş böylesi aletlerin kullanımıyla çekim hayvanlarıyla işlemektedirler. Ama bizzat bu ilkel kooperatiflerde bile, elde edilen ürün, köylü üretim araçlarının basit toplanımı ve kollektif çalışma sayesinde, bireysel köylü işletmelerine göre %15-20 ve bazılarında hatta %30'dan fazladır. Tarımsal üretim kooperatifleri, küçük sulama tesislerinin inşası ve onarımıyla uğraşmakta, kuru toprağı sulak tarlalara dönüştürmekte, özenli toprak işlenmesine dikkat etmekte, toprağın verimliliğini artırmak amacıyla gübre kullanmakta, tarımda haşarelere karşı mücadele yürütmekte, toplumsal hayvancılığı geliştirmekte ve üretkenliğini artırmaktadırlar.

Kooperatifsel birliğin alt biçimlerinden üst biçimlerine geçiş, yavaş yavaş, her bölgenin iktisadi, politik ve kültürel gelişmesindeki çeşitli koşullar göz önünde bulundurularak ve gönüllülük ilkesi en sıkı şekilde korunarak gerçekleştirilmektedir. Çin Komünist Partisi ve Halk Hükümeti, hem köylü işletmelerinin kooperatifler halinde birleştirilmesini kendi haline bırakan görünümlere karşı hem de bunun için gerekli maddi ve politik koşullar hazırlanmaksızın kooperatifsel birleşmesinin bir üst biçimine ivedi geçişe karşı kararlı bir mücadele yürütmektedirler.

Çin Halkının Maddi Ve Kültürel Yaşam Düzeyinin Yükseltilmesi. Çin Halk Cumhuriyeti'nde sosyalist inşaya, iş koşullarının ve işçilerin refah düzeyinin yükseltilmesi eşlik etmektedir. Devlet ve özel işletmelerde işgünü, 8-10 saatle (daha önceki 14-16 saatlik iş gününün yerine) sınırlandırılmıştır. İşletmelerle işçiler arasındaki imzalanan *kollektif sözleşmeler* yerleştirilmiştir. Devlet ve özel işletmelerdeki işçilerin ve hizmetlilerin ücreti, birbirine uyan

kategorilerde aynıdır. Tüm ülkede, içinde işçilerin ve hizmetlilerin çoğunluğunun birleştiği *sendikalar* kurulmuştur ve faaliyete geçirilmiştir. 1951 yılında işçiler ve hizmetliler için bir sosyal sigorta yerleştirilmiştir.

Çin halkı, kültürel inşada halihazırda büyük başarılar elde etmiştir. Eskiden işçilere ve köylülere, yalmzca orta ve yüksek okulların değil, aynı zamanda ilkokulların kapısı da kapalıydı. Devrimden önce nüfusun yüzde 90'ı okuma-yazma bilmiyordu. Çin Halk Cumhuriyeti'nde, eğitim bütün emekçilere açık tutulmuştur.

Çin halkının maddi durumunun düzelmesi, halkın satın alım gücünün önemli ölçüde artmasında dile gelmektedir; bu, yalnızca 1953 yılında %20 oramnda artmıştır. 1950 yılına göre tüm iç ticaret bilançosu (aynı fiyatlarla ölçüldüğünde) 1951'de %130 ve 1952'de %170 artmıştır. 1952 yılında devlet sanayi işletmelerindeki işçilerin reel ücreti, 1949 düzeyine göre %71'lik bir artış göstermiştir.

Cumhuriyetin kurulmasından bu yana öğrenci sayısı iki katma çıkmıştır. 1953 yılında 55 milyon çocuk ilkokullarda eğitim görmekteydi; bu, Çin'in kurtuluşundan önceki en yüksek ilkokul öğrenci sayısının neredeyse 2,4 katıdır. Ortaokullarda 1953'de 3,6 milyon öğrenci vardı; yüksek okullarda 220 000'den fazla öğrenci kayıtlı bulunmaktaydı. Okuma-yazma öğretilmesi için açılan kış okullarını şimdiye kadar 50 milyon köylü ziyaret etti.

Devrim, Çin'de kadının durumunu temelden değiştirdi. Eşit iş için, erkekle aynı ücreti almaktadır. Tarımdaki dönüşümlerin uygulanması sırasında, köylü kadınlara köylü erkekler kadar toprak dağıtılmıştır. Anne ve çocuk korunmasına büyük dikkat sarfedilmektedir. Kadın, erkekle eşit, tam politik hakları tatmakta, iktisadi, toplumsal ve politik yaşama aktif olarak katılmaktadır.

Demokratik halk devriminin zaferi, Çin halkını ulusal baskıdan kurtardı; o, özgür Çin'in bütün milliyetlerinin eşit haklar temelinde iktisadi ve kültürel olarak kalkınmalarının ön koşullarını yarattı.

Çin'de devrimin zaferi, dünya çapında bir öneme sahiptir. Bu zafer, politik ve iktisadi olarak halk devrimi öncesi Çini'ne benzer bir durumda olan sömürge ve yarı-sömürge ülkeler için özel bir öneme sahiptir. Bunların gelişmesi, Çin halkının gittiği mücadele yolunun aynısıdır.

Kısa Özet

1— Muzaffer devrim sonucu oluşan Çin Halk Cumhuriyeti, işçi sınıfının önderlik ettiği işçilerin ve köylülerin ittifakına dayanan bir Demokratik Halk devletidir. Gelişme süreci içinde, burjuva demokratik devrim sosyalist devrime doğru gelişti; böylelikle Çin sosyalizme geçiş aşamasına girdi.

2— Demokratik Halk Devleti, esaslı sosyo-ekonomik dönüşümler yürütmektedir. Tarımdaki devrimci dönüşümler sonucu, büyük toprak sahiplerinin topraklarına ve üretim araçlarına tazminatsız el konuldu ve bunlar köylülere (kişi başına) özel mülkiyet olarak dağıtıldı. Demokratik Halk Devleti, aynı zamanda sosyalist dönüşümleri sürdürdü. Ağır sanayi işletmelerinin ağırlıklı çoğunluğu, hafif sanayinin bir kesimi, büyük bankalar, en önemli ulaşım araçları ve dış ticaretin hemen hemen tamamı, komprador-büyük burjuvazinin ve yabancı sermayenin mülklerine el konulması yoluyla halk devletinin eline geçti. Bu şekilde, halk iktisadının devlet sosyalist sektörü oluştu.

3— Halk devriminin zaferinden sonra Çin iktisadında aşağıdaki mülkiyet biçimleri bulunmaktadır: Devlet mülkiyeti, kooperatif mülkiyeti, köylülerin ve işçilerin küçük özel mülkiyeti ve kapitalist mülkiyet. Temel iktisat biçimleri şunlardır: Sosyalist sektör, küçük meta üretimi sektörü ve kapitalist sektör. Sosyalist devlet iktisadı, ülkenin iktisadındaki önder güçtür ve devlet tarafından sürdürülen sosyalist dönüşümlerin maddi temelidir. Çin sanayisi ve ticaretinde, devletin kontrolü altında bulunan ve sanayi mallarının üretiminin geliştirilmesi için demokratik halk iktidarı tarafından kullanılan özel sermaye önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağmtıda, devlet kapitalizmi nispeten geniş bir yaygınlık buldu.

4— Çin'deki ana sımflar, şu anda işçi sınıfı ve köylülüktür. Sınıf mücadelesi, bir yanda köylülerin ana kitlesi ile ittifak içinde olan işçi smıfı ile diğer yanda kentteki burjuvazi ve kırdaki büyük köylülük arasında, halk iktisadının sosyalist ve kapitalist unsurları arasında geçmektedir.

5— Demokratik Halk Devleti ülkenin sanayileştirilmesini ve tarımın tedrici sosyalist dönüşümünü gerçekleştirmekte ve bu tarzda insanın insan tarafından sömürülmesinin ortadan kaldırılmasının ve sosyalist toplumun kurulmasının ön koşullarını yaratmaktadır.